

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги.....	24
1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	24
1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	28
1.3. Предоставяни услуги и развитие на конкуренцията.....	34
1.4. Цени на фиксирана гласова телефонна услуга.....	36
2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги.....	42
2.1. Участници и пазарна конкуренция.....	42
2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи.....	43
2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги.....	43
2.4. Услуги.....	49
2.5. Цени и ценова политика.....	52
3. Взаимно свързване и достъп.....	59
3.1. Взаимно свързване.....	59
3.2. Необвързан достъп.....	63
3.3. Специфичен достъп (bitstream).....	64
3.4. Съвместно ползване на помещения и съоръжения.....	65
4. Предоставяне на универсалната услуга.....	65
4.1. Първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за селищни, междуселищни и международни повиквания.....	66
4.2. Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати.....	67
4.3. Телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи.....	68
4.4. Предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи и безплатен достъп до услугите за спешни повиквания за крайни потребители.....	68
4.5. Осигуряване на достъп до Интернет чрез обществената електронно съобщителна мрежа на „БТК” АД.....	69
4.6. Цени на универсалната услуга.....	69
4.7. Качество на предоставяната УУ.....	70
4.8. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на УУ.....	72
5. Линии под наем.....	72
5.1. Участници на пазара.....	72
5.2. Обем на пазара и пазарни дялове.....	73
5.3. Цени на услугата „линии под наем”.....	74
6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет.....	78
6.1. Мрежи за пренос на данни.....	78
6.2. Услуги за достъп до Интернет.....	80
7. Спътникови системи.....	95
8. Наземно радиоразпръскване.....	91
8.1. УКВ ЧМ радиоразпръскване.....	92
8.2. Телевизионно радиоразпръскване.....	94
9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали.....	96
9.1. Участници на пазара.....	96
9.2. Предоставяни услуги и цени.....	101
10. Услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”.....	103

III. ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И УСЛУГИ

1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги

1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга

През последните четири години се наблюдава трайна тенденция на постепенно намаляване на приходите от фиксирани гласови телефонни услуги. Причините за това са комплексни: свиване на потреблението поради преориентиране на потребителите към мобилните услуги, предлагащи по-широк избор и гъвкавост при ползването им, както и спад в цените на фиксираната телефонна услуга, дължащ се на нарастващата конкуренция между алтернативните предприятия, предлагащи обществена телефонна услуга чрез фиксирана мрежа.

Предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга „достъп до гласова телефонна услуга”, включително чрез услугата „избор на оператор”

През 2007 г. влезе в сила ЗЕС, който отменя действащия до този момент ЗД. С приемането на ЗЕС действащият режим на индивидуално лицензиране при осъществяване на обществени електронни съобщения при ползването на ограничен ресурс – радиочестотен спектър и номера от Националния номерационен план, се замени с разрешителен.

Към края на годината КРС предостави за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - номера на ”ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ” ЕАД. В резултат към 31.12.2007 г. броят на алтернативните на „БТК” АД предприятия, имащи право да предоставят обществени телефонни услуги чрез фиксирана мрежа, се увеличи на 21. Издадени лицензии от типа 116А за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена фиксирана далекосъобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга имат девет предприятия. Две са предприятията, които имат издадени лицензии 116Б за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна мрежа за предоставяне на услугата „достъп до гласова телефонна услуга” чрез услугата „избор на оператор”. Оторизирани да осъществяват дейност и по двата вида лицензии (116А и 116Б) са десет предприятия. За същия период е сключен един нов договор за взаимно свързване между „БТК” АД и алтернативно предприятие, предоставящо фиксирана гласова телефонна услуга, както и 13 такива договора между алтернативните предприятия.

Таблица № 1

Справка за алтернативните предприятия, лицензирани да предоставят фиксирана телефонна услуга и достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата ”избор на оператор” за периода 2003-2007 г.

				Наименование на предприятието	Лицензии по 116 А	Лицензии по 116 Б	
към. 31.12.2007 г.	към. 31.12.2006 г.	към. 31.12.2005 г.	към. 31.12.2004 г.	към. 31.12.2003	“ГЛОБАЛТЕХ БЪЛГАРИЯ” ЕООД/“КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД*	√	x/√
					“ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” АД	√	√
					“НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД	√	√
					“НЕТПЛЮС” ООД	√	√
					“ОРБИТЕЛ” ЕАД	√	√
					“БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ” АД	√	x
					“ВЕСТИТЕЛ БГ” АД	√	√
					“СПЕКТЪР НЕТ” АД	√	√
					“ТЕЛЕКОМ ПАРТНЪРС НЕТУЪРК” АД	√	x
					“ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД	√	√

		“ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД	√**	х
		“ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД	х	√
		"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД	√	√
		"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД	√	√
		"МОБИЛТЕЛ" ЕАД	√	х
		"НЕТ ИС САТ" ООД	√	х
		"НОВО” ЕООД	√	х
		"СКАТ ТВ" ООД	√	х
		"ТЕЛЕКОМ 1" ООД	√	х
		"БТК-НЕТ" ЕООД	х	√
		"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" ЕАД***	√	х

* С Решение на КРС №88/20.012005 г. лицензията по 116А е прехвърлена на „Кейбълтел” ЕАД.

* Лицензията № 116А е издадена на предприятието през 2004 г.

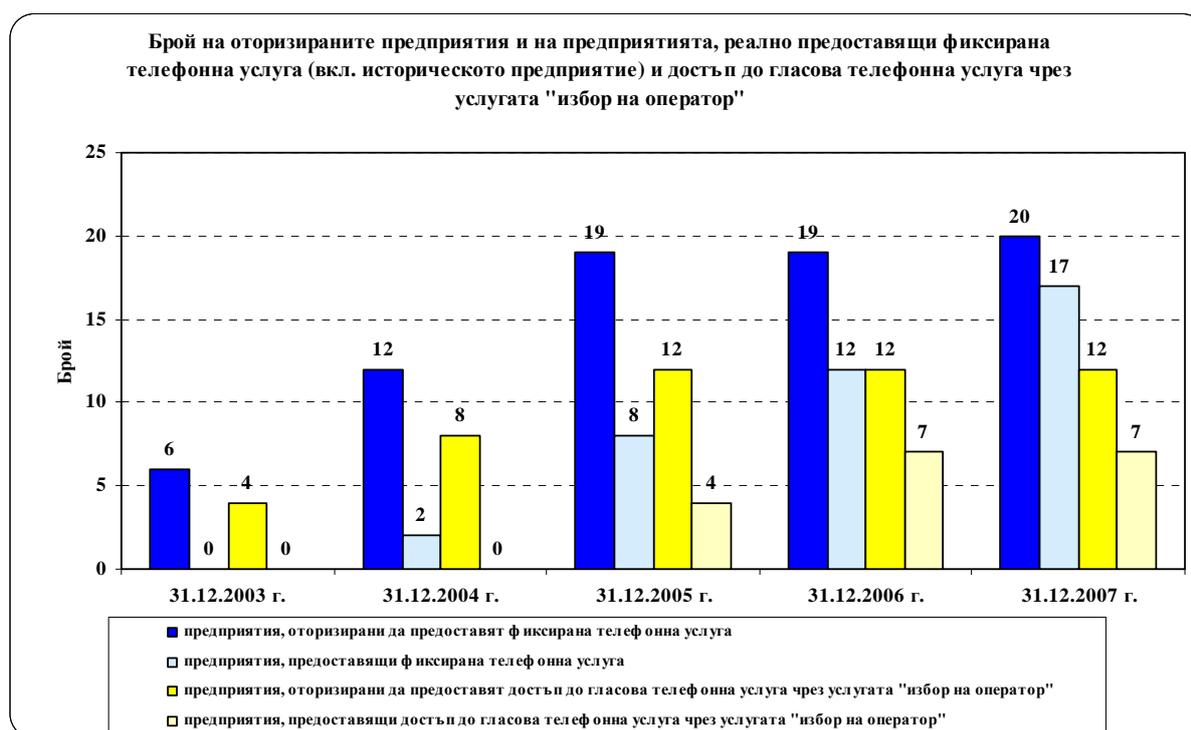
*** С Решение на КРС № 1277 от 10 Октомври 2007 г. на предприятието е предоставен за ползване индивидуално определен ограничен ресурс – номера, като се задължава да спазва условията на типова индивидуална лицензия № 116А

Източник: КРС

Към края на годината предприятията, които имат право да предоставят фиксирана гласова телефонна услуга (вкл. историческото предприятие) и достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”, са 22 на брой. От тях реално осъществяващите дейност участници на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни чрез фиксирана мрежа, са 19.

Териториалният обхват дейността, осъществявана от алтернативните предприятия, е територията на Република България, какъвто е и обхватът на лицензията на „БТК” АД.

На фиг. 18 е представена информация за броя на лицензираните реално осъществяващите дейност предприятия, предоставящи обществени телефонни услуги чрез фиксирана мрежа и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” в периода 2003-2007 г.

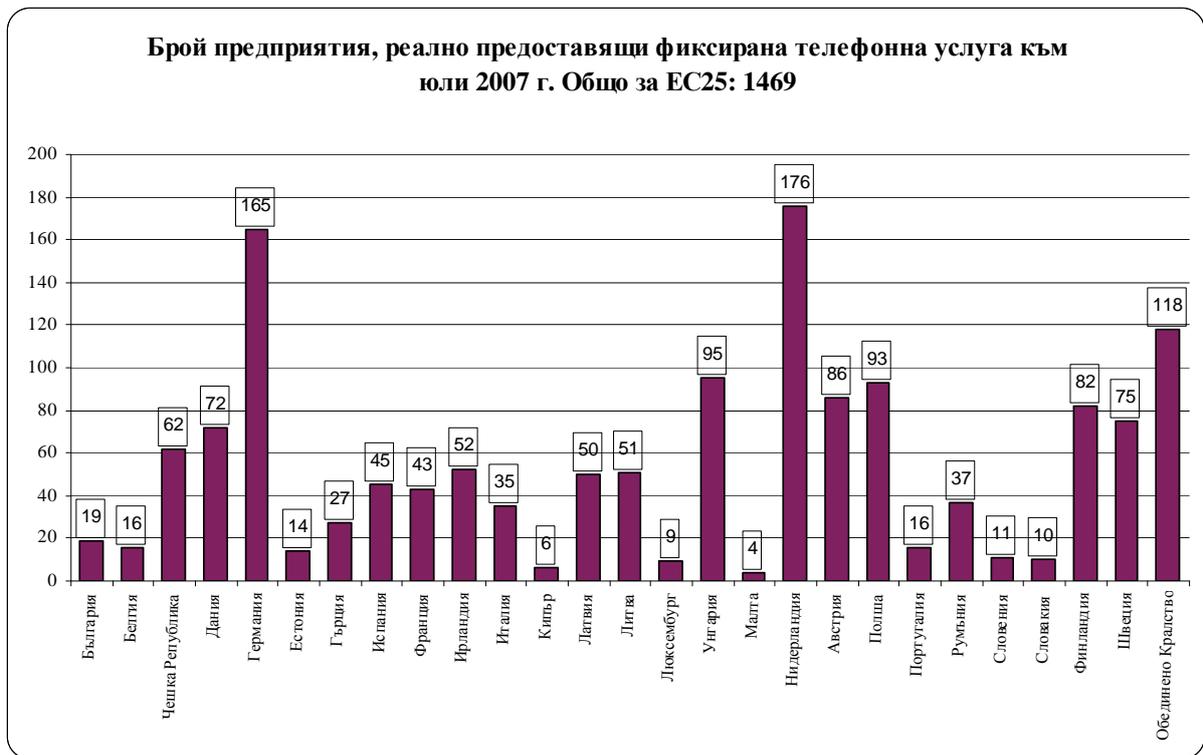


През 2007 г. освен „БТК” АД още шестнадесет алтернативни предприятия са осъществявали дейност по предоставянето на фиксирана гласова телефонна услуга по индивидуална лицензия 116 А. Към единадесетте предприятия („ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ТЕЛЕКОМ ПАРТНЪРС НЕТУЪРК” ЕАД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК” АД, „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ” АД¹, „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД и „НОВО” ЕАД), осъществявали електронни съобщения чрез предоставяне на фиксирани мрежи и фиксирани телефонни услуги през 2006 г., следва да се прибавят още пет алтернативни на „БТК” АД предприятия, стартирали дейност през 2007 г. („ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ ” ЕООД, „НЕТ ИС САТ” ООД, „ТЕЛЕКОМ 1” ООД, „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД).

Сред участниците на пазара на достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” не са настъпили промени в сравнение с предходната година. От изброените по-горе 16 предприятия пет са тези, които освен обществена телефонна услуга чрез фиксирана мрежа предоставят и достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” - „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК” АД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД. Две са предприятията, които са лицензирани и осъществяват дейност само по предоставяне на достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор” – „БТК-НЕТ” ЕООД и „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД. Всички тези предприятия предлагат услугата „избор на оператор” в нейната разновидност „избор на оператор за всяко повикване” и само едно предприятие („ОРБИТЕЛ” ЕАД) предоставя услугата „избор на оператор на абонаментна основа.”

Сред предприятията, реално предоставящи фиксирана телефонна услуга в страните от ЕС през 2007 г., се наблюдава значителна динамика. Общият брой на тези участници на пазара, включително историческите предприятия, се е увеличил с над 32% (фиг. 19).

¹ Предприятието не е предоставило отчет за осъществяваната дейност през 2007 г. по Индивидуална лицензия № 116А. Поради тази причина в последващия анализ не са включени данни за дейността на „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ” АД.



Забележка: В посочения брой са включени и историческите оператори; данните за България са валидни към 31.12.2007 г.

Източник: *Progress Report on the single European Electronic Communications Market 2007 (13 th Report) Annex 2, p.36* и по данни на КРС

Фиг. 19

Най-голям брой реални участници на пазара на фиксирани гласови телефонни услуги от ЕС 25 има в Холандия – 176, а по-малко от България – в Белгия, Португалия, Естония, Словения, Словакия, Люксембург, Кипър и Малта.

Предприятия, предоставящи услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони”

Освен предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез ползването на ограничен ресурс - номера от Националния номерационен план, участници на пазара на фиксираната телефонна услуга в България са и предприятията, предоставящи достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони. До средата на 2007 г. предприятията, предоставящи този вид услуга, за които това не е задължение за предоставяне на универсалната услуга, извършват този вид дейност въз основа на регистрация по Обща лицензия № 204. С приемането на ЗЕС режимът на регистрация по обща лицензия се замени с режим на уведомление до КРС.

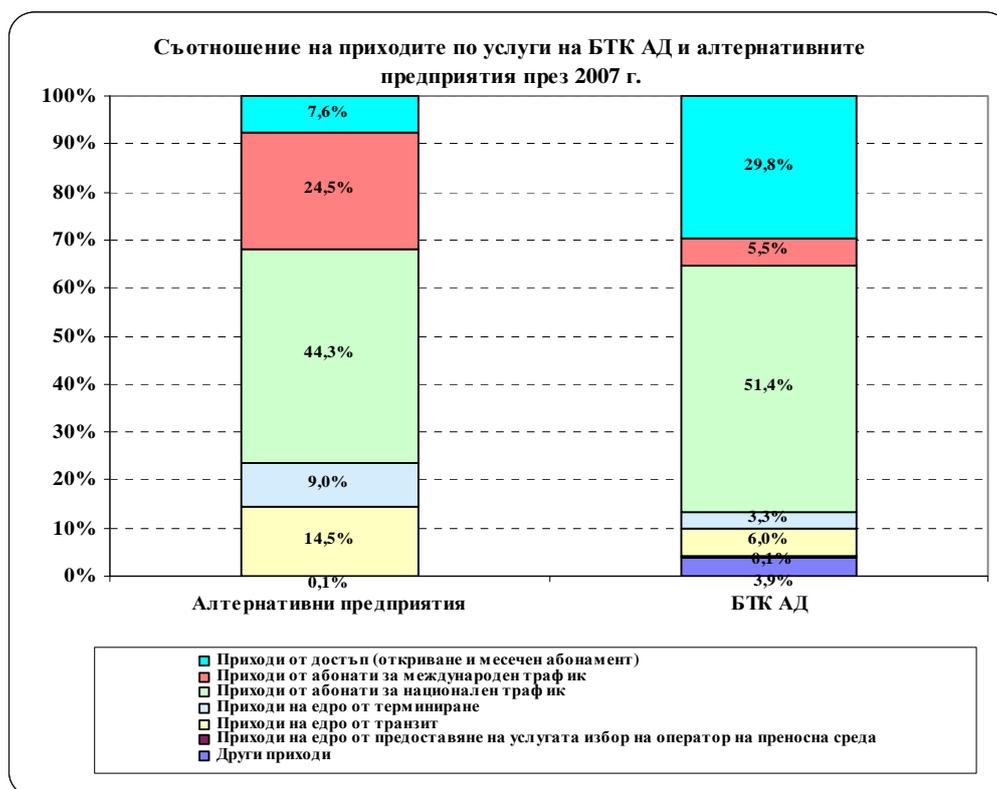
През 2007 г. още три предприятия са регистрирани за предоставяне на услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони”: ”ДИАЛОГ” ЕООД с регистрация по Обща лицензия № 204 по ЗД (отм.) и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД и „БГ ОУПАН.НЕТ” ООД с уведомления по ЗЕС. Така към 31.12.2007 г. право да осъществяват дейността по инсталиране и експлоатация на обществени телефони и кабинни, освен „БТК” АД, имат общо осем предприятия, осъществяващи обществени електронни съобщения: „БУЛФОН” АД („БТК” АД е собственик на 100 % от капитала на „БУЛФОН” АД), „ИНТЕРТЕЛ” ЕООД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ЕКСТЕЛ” ООД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, „БГ ОУПАН.НЕТ” ООД и „ДИАЛОГ” ЕООД. От тях реално услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинни за обществено ползване” се предоставя от

„БУЛФОН” АД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, „БГ ОУПАН.НЕТ” ООД и „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ” ЕАД. Участник в този сегмент на пазара на фиксирана телефонна услуга е и историческото предприятие („БТК” АД), което предоставя услугата за достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени апарати в съответствие с предоставената му индивидуална комплексна лицензия и като част от задължението му за предоставяне на универсална услуга.

1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга

През 2007 г. общите приходи² от предоставяне на фиксирана телефонна услуга възлизат на 723 млн. лв. и намаляват със 7% спрямо предходната година. Това намаление е резултат от спада в приходите на „БТК” АД от фиксирана телефонна услуга и не може да бъде компенсирано от увеличението в реализираните приходи на алтернативните предприятия, което е 4%.

Основно перо в приходите³ на „БТК” АД и алтернативните предприятия (съответно над 51% и над 44%) са приходите от абонати при осъществяване на изходящи национални повиквания, които включват селищни, междуселищни разговори, разговори към мобилни наземни мрежи, към мрежи от типа „точка към много точки” с национален код за достъп и към негеографски номера⁴. За разлика от алтернативните предприятия, които се стремят да привлекат клиенти чрез безплатно откриване на телефонни постове и без месечна такса, или с минимални суми за тях, историческото предприятие реализира близо 30% от приходите си от месечен абонамент и такси за откриване на телефонни постове. От своя страна алтернативните предприятия формират 1/4 от приходите си от изходящи международни повиквания.



Източник: КРС

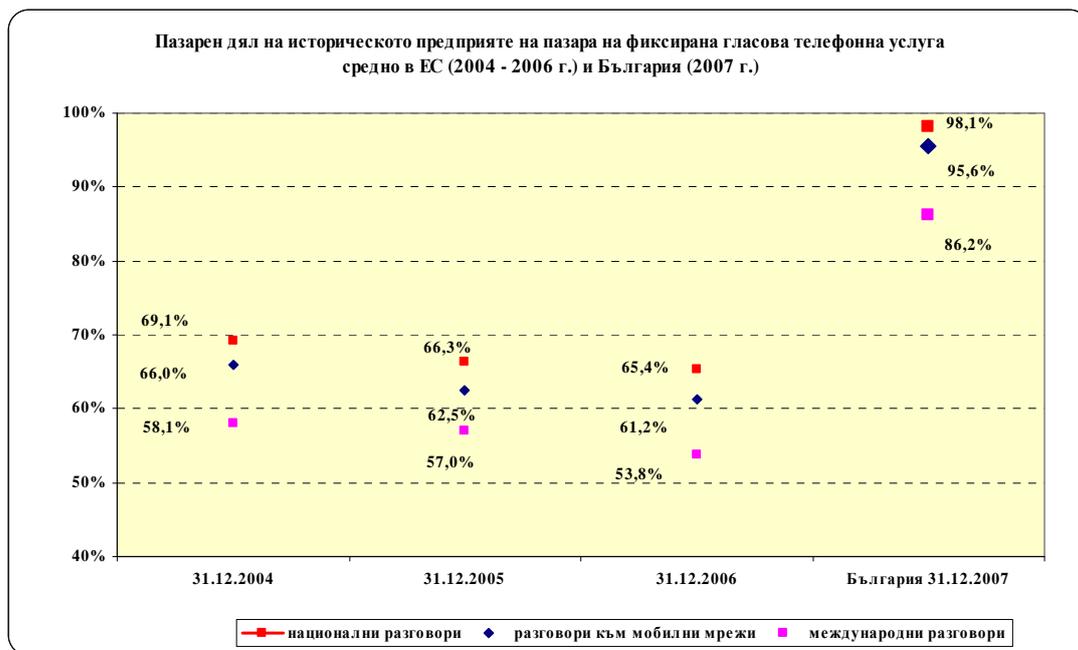
² Включително приходите от достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони

³ Не са включени приходите от предоставяне на обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинки за обществено ползване.

⁴ Включват: персонален номер с формат на номерата 700XYZZZ, безплатен достъп с формат на номерата 800XYZZZ и услуги с добавена стойност с формат на номерата 90XYTZZZ

Фиг. 20

Въпреки увеличаващият се брой на действащи алтернативни предприятия на пазара на фиксирани мрежи и услуги през 2007 г. и все по-широкият обхват на предлаганите от тях услуги, високият пазарен дял на историческото предприятие, изчислен на база приходи (96,5%), е индикатор, че на този сегмент от пазара на обществени електронни съобщения в България все още не е налице реална конкуренция. Следва да се отбележи, че през 2007 спрямо 2006 г. пазарният дял на база приходи на „БТК” АД на пазара на фиксирани телефонни мрежи и услуги е намалял с по-малко от 0,4 пункта.



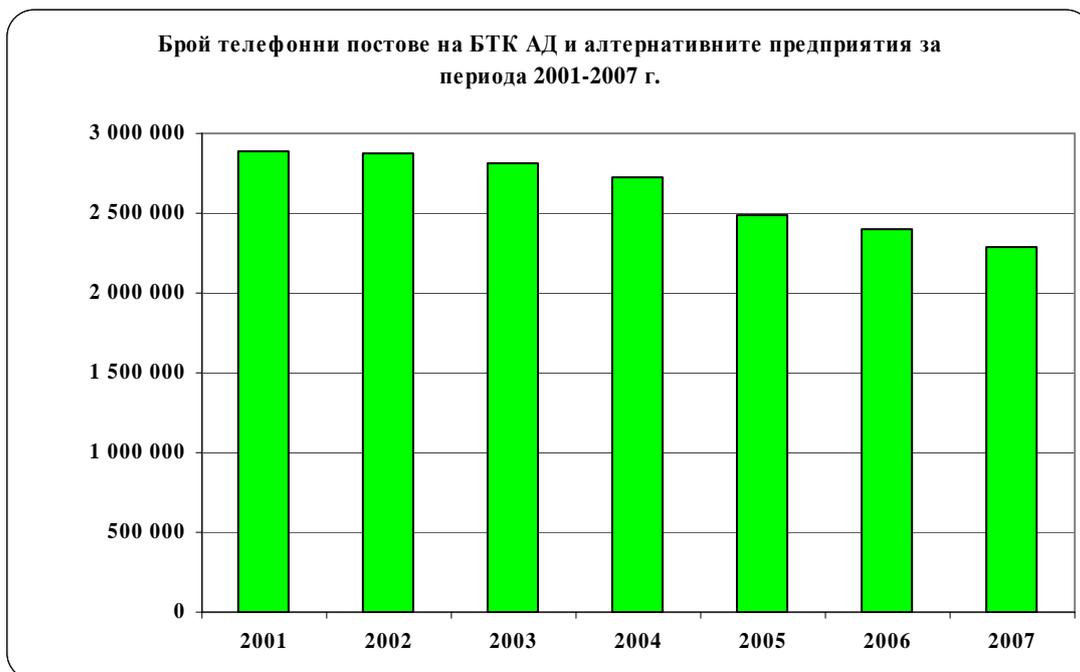
Източник: Progress Report on the single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), p. 7 и КРС

Фиг. 21

За сравнение на фиг. 21 е представен средно за страните от ЕС делът на историческото предприятие при провеждането на национални разговори, разговори към мобилни мрежи и международни разговори. Анализът на данните сочи, че средно за ЕС делът на историческия оператор, изчислен на база приходи, спада през последните три години, като най-голям е този спад при международните разговори (до 53,8%), следван от разговори към мобилни мрежи (до 61,2%), и национални разговори (до 65,4%). Данните показват, че и у нас „БТК” АД има най-висок пазарен дял на база приходи от национални разговори (98,1%), а най-нисък на база приходи от международни разговори (86,2%). Следва да се отбележи обаче, за всички видове разговори пазарният дял на историческото предприятие у нас е все още значително над средните стойности за ЕС.

Фиксирани телефонни постове

Към края на годината броят на фиксираните телефонни постове в България е намалял с 4% спрямо предходната година. Въпреки наблюдаващата се тенденция на спад в общия брой, количеството на постове на алтернативните предприятия се увеличава в абсолютно и относително изражение. През 2007 г. спрямо 2006 г. техният брой е нараснал почти 3 пъти, като към края на годината те достигат относителен дял от 2,5%, изчислен спрямо общия брой фиксирани постове в България. 97,5% от фиксираните телефонни постове у нас са на историческото предприятие.



Източник: КРС

Фиг. 22

Намалението на фиксираните телефонни постове може да се обясни с пренасочването на потребителите към използване на мобилни гласови телефонни услуги и все по-популярния безплатен пренос на глас от компютър на компютър в реално време през Интернет.

Като цяло в страните от ЮИЕ⁵ алтернативните предприятия все още са с много нисък дял в общия брой на фиксираните телефонни постове. В рамките на региона този процент варира от 0,14% за Хърватска до 19,4% за Румъния.

И през 2007 г. продължава да намалява стойността на показателите фиксирана телефонна плътност по население и домакинства. Понижението в стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по население” е с 1 пункт на година за периода 2005-2007 г., а показателят „фиксирана телефонна плътност по домакинства”⁶ за четвърта поредна година бележи понижение с 4 пункта, но продължава да е традиционно висок (66%) към края на декември, което показва, че все още 2/3 от домакинствата в страната имат фиксиран телефон.

За сравнение средно в страните от ЮИЕ⁷ показателят „фиксирана телефонна плътност по население” е 25,4%, а за 25-те страни членки на ЕС е 45%.

⁵ Report 4 – Country Comparative Report Supply of services in monitoring of South East Europe - telecommunications services sector and related aspects, November, 2007, p. 47

⁶ При изчислението на плътността по домакинства броят телефонни постове на домашни абонати е съотнесен към наличните данни за броя на домакинствата от последното преброяване на НСИ от 2001 г.

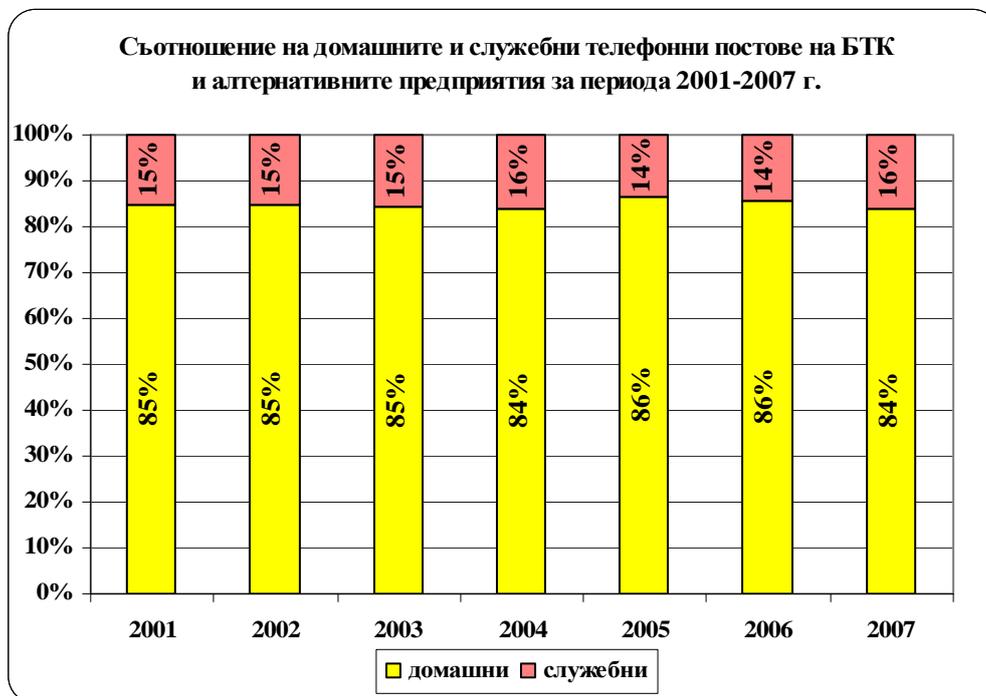
⁷ Report 4 – Country Comparative Report Supply of services in monitoring of South East Europe - telecommunications services sector and related aspects, November 30, 2007, p. 41



Източник: КРС

Фиг. 23

През годината се наблюдава промяна с два пункта в съотношението домашни/служебни телефонни постове в полза на служебните постове (фиг. 24).



Източник: КРС

Фиг. 24

Докато за „БТК” АД съотношението домашни/служебни телефонни постове е 6:1, то за алтернативните оператори е 1:2, което показва, че целевата аудитория на алтернативните предприятия са именно бизнес абонатите.

Към края на 2007 г. 73% от телефонните постове на „БТК“ АД са цифрови и компанията е изпълнила задължението си по лицензия процентът на цифровизация на мрежата през годината да достигне 59-65% (фиг. 25).



Източник: КРС по данни на БТК АД

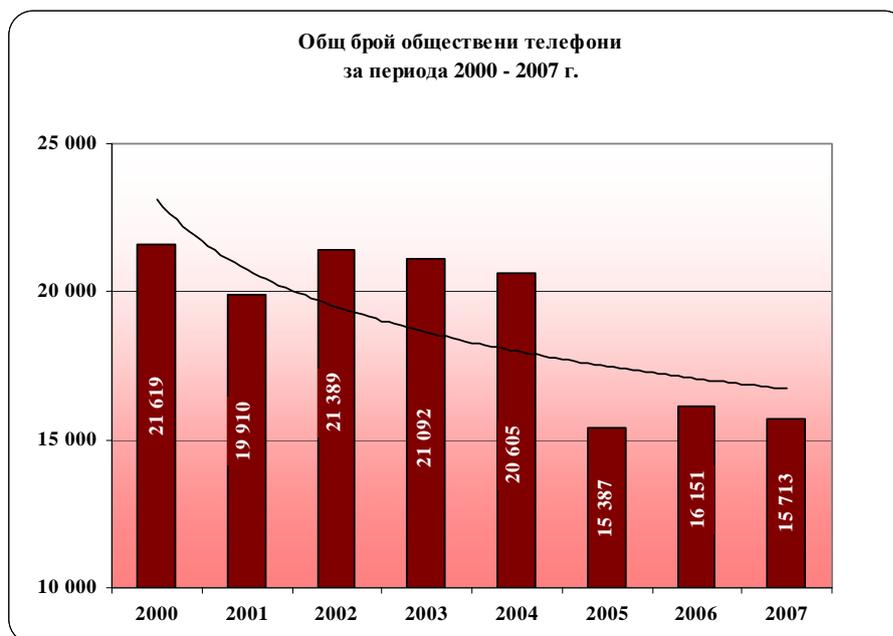
Фиг. 25

Въпреки постигнатите резултати, процентът на цифровизация на фиксираната телефонна мрежа на историческото предприятие у нас е най-нисък дори сред страните от ЮИЕ⁸. В Република Македония, Хърватска и Черна Гора, Румъния и Косово е постигната 100% цифровизация, в Албания, Босна и Херцеговина и Турция процентът е над 95%, а в Сърбия е под 90%, но има значителен ръст спрямо предходната година. Във връзка с поетите ангажименти на страната ни по Глава 19 „Телекомуникации и информационни технологии“ в рамките на предприсъединителните преговори за приобщаването ни към ЕС, към края на 2008 г. следва да бъде достигната 75-81% цифровизация на фиксираната мрежа на „БТК“ АД.

Обществени телефони

Декларираните данни от предприятията, предоставящи услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони сочат, че по отношение на общия брой на обществените телефони не се наблюдават значителни изменения спрямо 2006 г., като към 31.12.2007 г. той е намалял с 3%.

⁸ Report 4 – Country Comparative Report Supply of services in monitoring of South East Europe - telecommunications services sector and related aspects, November 30, 2007, p. 14



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 26

През 2007 г. стойността на показателя „брой на обществените телефони на 1 000 жители” в страната намалява спрямо предходната година и към края на декември достига 2,06. За сравнение, същият показател, изчислен средно за страните от ЮИЕ, към 1 януари 2007 г. има стойност 1,29, т.е. стойността на този показател у нас през годината е над средната стойност за региона.



Източник: Cullen International, Report 4 – Country Comparative Report: Supply of Services in Monitoring of South East Europe – telecommunications services sector and related aspects, November 30, 2007, p. 58, и данни, подадени в КРС

Фиг. 27

В края на 2007 г. предприятията, предоставящи достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинки за обществено ползване отчитат приходи от 5,4 млн. лв. и вложени инвестиции в размер на 953 хил. лв. Предвидените за 2008 г. инвестиции, които участниците на пазара възнамеряват да вложат в монтиране,

поддържане и използване на обществени телефони и кабинки за обществено ползване, са над 970 хил. лв.

1.3. Предоставяни услуги и развитие на конкуренцията

И през 2007 г. на пазара на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги все още не е налице реална конкуренция: пазарният дял на историческото предприятие, изчислено на база брой постове и приходи, е твърде висок и достига 97%.

На българския пазар за електронни съобщения се запазва броят на предприятията от предходната година, които предоставят услугата „избор на оператор“: „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „БТК-НЕТ“ ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД. Всички тези предприятия предоставят услугата „избор на оператор“ в разновидността ѝ за всяко повикване. „ОРБИТЕЛ“ ЕАД е единственото предприятие, което предлага услугата и на абонаментна основа.

Услугата „избор на оператор“ все още не се използва широко. Под 1% от абонатите на „БТК“ АД са се възползвали от нея през годината.

От 2007 г. абонатите на алтернативните предприятия имат възможност да осъществяват повиквания към негеографски номера от мрежата на „БТК“ АД. От нея през годината са се възползвали абонатите на две предприятия: „НЕТ ИС САТ“ ООД и „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, въпреки че реализираният трафик е минимален. Все още нито едно алтернативно предприятие не предоставя на своите абонати услуги за достъп до собствени негеографски номера.

През годината осем алтернативни на „БТК“ АД предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга, предлагат на своите абонати т.нар. „пакетни услуги“ (таблица № 2). Предимствата на тези услуги за потребителите се изразяват в плащането на по-ниски цени за пакета, отколкото при самостоятелното ползване на всяка от услугите, както и в пестенето на време при обслужването и удобството на плащането на една сметка от потребителя за няколко услуги.

Таблица № 2

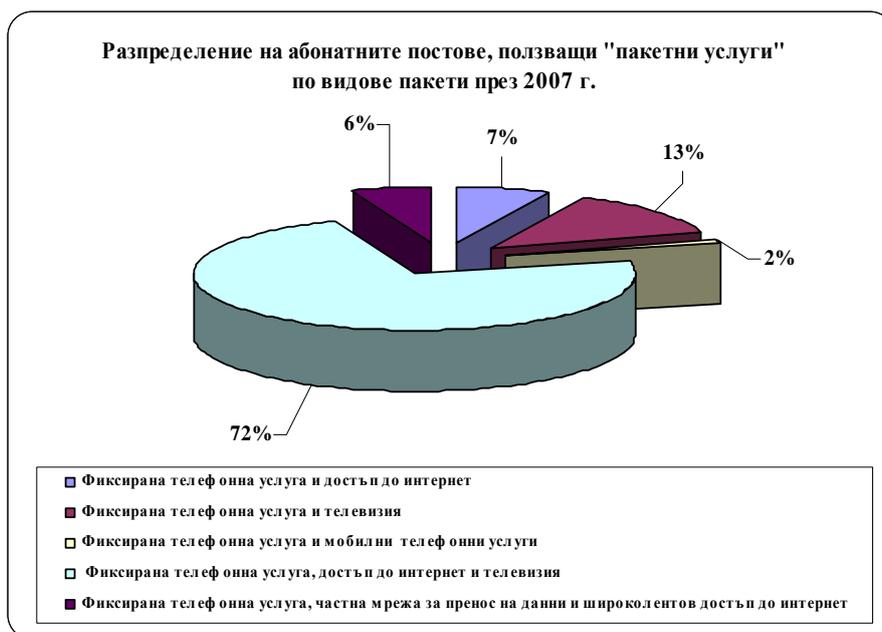
Предприятия, предлагащи пакетни услуги през 2007 г.

УСЛУГИ			ДВОЙНА УСЛУГА			ТРОЙНА УСЛУГА	
			Фиксирана телефонна услуга и достъп до Интернет	Фиксирана телефонна услуга и телевизия	Фиксирани телефонни услуги и мобилни телефонни услуги	Фиксирана телефонна услуга, достъп до Интернет и телевизия	Фиксирана телефонна услуга, частна мрежа за пренос на данни и ширококолов достъп до Интернет
1.	ВЕСТИТЕЛ БГ	АД	√	√		√	
2.	ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ	ЕООД	√	√		√	
3.	КЕЙБЪЛТЕЛ	ЕАД	√	√		√	
4.	КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ	ЕАД			√		
5.	МОБИЛТЕЛ	ЕАД					√
6.	НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ	ЕАД	√				
7.	НЕТ ИС САТ	ООД	√				
8.	ТРАНС ТЕЛЕКОМ	ЕАД	√				

Източник: КРС

Утвърдилите се вече на пазара предприятия („КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД и „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД), предоставящи обществени телефонни услуги чрез мобилни наземни мрежи, стартираха през годината предоставянето на пакетни услуги, включващи фиксирана гласова телефонна услуга.

Над 60% от абонатните постове на алтернативните предприятия, предлагащи „пакетни услуги“, ползват двойна или тройна услуга, като най-висок е дялът (72%) на ползващите т.н. „Triple play“, включваща фиксирана телефонна услуга, достъп до Интернет и телевизия.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 28

През 2007 г. относителният дял на приходите от абонамент за фиксирана телефонна услуга, предоставяна съвместно с други електронни съобщителни услуги под формата на „пакетна услуга“, представлява едва 0,1% от общия обем на пазара на фиксирани телефонни услуги.

В съответствие с тенденциите в рамките на ЕС за превръщането на пакетните услуги в значим елемент от пазара на фиксираната телефонна услуга⁹, и у нас се очаква в бъдеще тези услуги да се предлагат от повече алтернативни предприятия. Декларираните от „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД намерения за въвеждане на нови електронни съобщителни услуги през 2008 г. предполагат, че през следващата година броят на предприятията, предоставящи „пакетни услуги“, ще се увеличи с поне още едно. Друг участник на пазара – „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД, възнамерява да разшири обхвата на предлаганите „пакетни услуги“.

Три от алтернативните предприятия, които притежават лиценз за фиксирана телефонна мрежа и предоставяне на услуги чрез нея - „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД, НЕСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД и „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД, притежават и лицензии от типа „точка към много точки“. Лицензията дава възможност за безжичен достъп до абоната при предоставяне на фиксирана телефонна услуга. От 2007 г. „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“

⁹ Progress Report on the single European electronic communications market 2007 (13th Report) Annex 2, p.118

ЕАД и НЕСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД предлагат на клиентите си пакет от фиксирана телефонна услуга и достъп до Интернет при използване на технологията WiMAX.

1.4. Цени на фиксирана гласова телефонна услуга

Цени на фиксираната гласова телефонна услуга на „БТК” АД

Съгласно решение на КРС № 2280/14.12.2006 г., цените на „БТК” АД, определени в съответствие с изискванията на Правилата¹⁰ за определяне на цените на фиксираната гласова телефонна услуга (Правилата) и изискванията на чл. 216, ал.1¹¹ от отменения ЗД, влязоха в сила от 01.02.2007 г. Промените в ценовите равнища, спрямо действалите до посочената дата цени, и тези в сила от 01.02.2007 г., претеглени съответно с броя на абонатните линии и сумата на минутите за разговори са, както следва:

1. За откриване на телефонен пост - намаление с 26,75%¹² за всички абонати (домашни и служебни).

2. За месечен абонамент - увеличение с 26,98% за всички абонати (домашни и служебни).

3. За разговори:

3.1. За селищни разговори за абонати с таксуване по време – намаление с 1,87%, като намалението за домашни абонати възлиза на 0,45%, а за служебни абонати е 3,13%.

3.2. За междуселищни разговори за абонати с таксуване по време – увеличение с 6,54%, като увеличението за домашни абонати възлиза на 8,97%, а за служебни абонати е 2,84%.

3.3. За международни разговори за абонати с таксуване по време – намаление с 11,60% за всички абонати, като намалението за домашни абонати възлиза на 12,84%, а за служебни абонати е 10,55%.

Цените на „БТК” АД са диференцирани за различните часове за деня, като през 2007 г. часовата зона за разговори в силен и слаб трафик е без промяна спрямо прилаганата през 2006 г. След решение на КРС № 2280/14.12.2006 г., считано от 01.02.2007 г., влязоха в сила промените в наименованието и в обема на минутите за разговори, включени в цените на пакетите „У дома” и „У дома сити”, предназначени за домашни абонати. През 2007 г. цените на пакетите „БТК Офис” и „БТК Планета”, предназначени за служебни абонати, както и условията по предоставянето им, се запазиха без изменение спрямо 2006 г.

„БТК” АД предложи на абонатите си промоции с различни отстъпки, обичайно обвързани с установяване на дългосрочни взаимоотношения между страните.

¹⁰ Правилата за определяне на цените на фиксираната гласова телефонна услуга са приети решение на КРС № 1050/15.04.2004 г., обн. ДВ, бр. 42/2004 г. Съгласно Правилата, цената на фиксираната гласова телефонна услуга се определя на база потребителска ценова кошница, включваща следните елементи: цени за първоначално свързване към мрежата, цени за месечен абонамент и цени за разговори. Нарастването на цените на отделните елементи, в рамките на кошницата, е ограничено от общ ценови таван, чиято максимална стойност е равна на производението от индекса на изменение на потребителските цени и индекса на изменение на brutния вътрешен продукт.

¹¹ Съгласно изискванията на цитирания член, регулираните цени не могат: да съдържат елементи на ценообразуването, основаващи се единствено на значителното въздействие върху пазара на оператора и отстъпки, които да нарушават възможностите за конкуренция; да създават предимства за отделни потребители на същата или сходна услуга; да бъдат под нивото на разходите по предоставянето им.

¹² Този процент не отчита данните за броя и приходите от откриване на постове ISDN, R2D и инвалиди I група.

Цени на фиксираната гласова телефонна услуга на конкурентните предприятия

И през 2007 г. конкурентните на „БТК“ АД предприятия определят цените на фиксираната гласова телефонна услуга съобразно търсенето и предлагането, а задълженията на тези предприятия се отнасят до публикуване на цените на достъпни за потребителите места, както и в Интернет, и до уведомяване на КРС за влизане в сила на нови цени или за изменение на действащи цени. Съгласно разпоредбите на ЗЕС, срокът за това уведомяване е намален, в сравнение с отменения ЗД, от седем на три дни. Като цяло конкурентните предприятия, представили през 2007 г. цени в КРС, продължават да прилагат агресивна ценова политика, свързана с навлизането им на пазара и характеризираща се с по-ниски ценови равнища от тези, предлагани от историческия оператор „БТК“ АД, както и с ценови пакети с разнообразие на включените в тях услуги.

Цени за услугата „Избор на оператор“

В изпълнение на задълженията, наложени в качеството му на оператор със значително въздействие върху пазара по реда на ЗД (отм), „БТК“ АД предоставя на абонатите си възможност да избират оператора на преносната среда за осъществяване на междуселищни и международни разговори. Абонатите на „БТК“ АД, избрали конкурентни предприятия, заплащат за проведените междуселищни и международни разговори цени, обявени от съответното конкурентно предприятие¹³, които са по-ниски от цените на „БТК“ АД за същите разговори.

Данните за 2007 г. за междуселищни и международни разговори на абонатите на „БТК“ АД сочат, че трафикът, реализиран чрез избор на алтернативен оператор, е намалял с 10% в сравнение с 2006 г., като и през 2007 г. „ОРБИТЕЛ“ ЕАД остава единственото предприятие на преносна среда на абонаментна основа. По данни на конкурентните предприятия, около 90% от трафика при предоставяне на услугата „избор на оператор“ е осъществен за провеждане на международни разговори.

Сравнение между цените на фиксираната гласова телефонна услуга в България и в ЕС

По-надолу е направено сравнение на цените на фиксираната гласова телефонна услуга на „БТК“ АД, на конкурентните предприятия в България и на историческите оператори в държавите-членки на ЕС за 2006 г. и 2007 г. Сравнението е при следните условия:

- За източник на данните за средната цена в ЕС е ползван Докладът за напредъка на Единния европейски пазар на електронни съобщения през 2007 г. (13-и доклад) на Европейската комисия (ЕК)¹⁴, където данните се отнасят за септември 2006 г. и септември 2007 г.;
- Данните за „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, чиито пазарен дял е най-голям след този на историческото предприятие, са възприети като представителни данни за конкурентни предприятия в България;
- Цените на историческото предприятие „БТК“ АД¹⁵ и конкурентните предприятия¹⁶ за България са по данни на КРС и се отнасят за 31.12.2006 г. и 31.12.2007 г.;

¹³ Цените за междуселищни и международни разговори на конкурентните предприятия не се регулират. Тези цени варират в зависимост от избраното предприятие, а за международните разговори - и в зависимост от избраната дестинация.

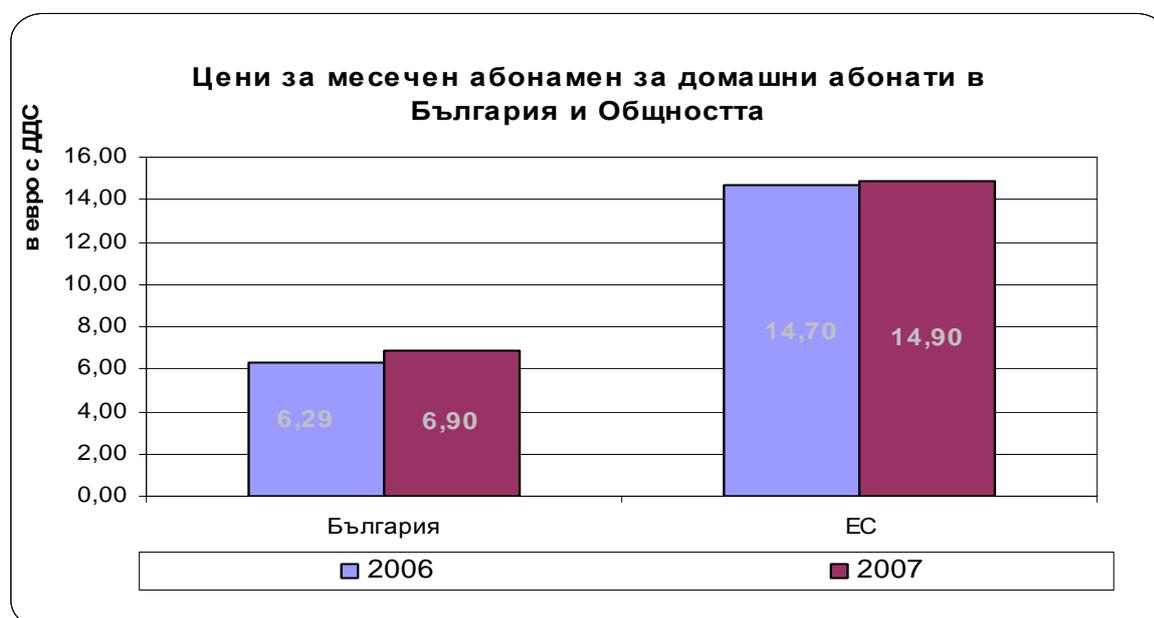
¹⁴ Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/library/communications_reports/annualreports/13th/index_en.htm

¹⁵ Цените за месечен абонамент, три минутен селищен и междуселищен разговор и десет минутен международен разговор на „БТК“ АД се отнасят за абонатите, таксувани по стандартна тарифа.

- При съпоставянето на цените са използвани стойностите на три минутен селищен, три минутен междуселищен разговор и десет минутен международен разговор;
- Цените за месечен абонамент и за десет минутен международен разговор са в евро, а за три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор са в евроцентове;
- Сравнението на цените за месечен абонамент за домашни абонати се отнася до ценовите равнища на „БТК” АД и тези на историческите предприятия в Общността, тъй като „ОРБИТЕЛ” ЕАД има месечен абонамент само за бизнес абонати.
- Тъй като предприятията в България прилагат тарифиране на международните разговори, което не съответства на зоните за разстояние, използвани при тарифиране на международни разговори в държавите-членки на ЕС, сравнението на тези цени може да се счита за условно. За целта при сравнението на цените за разговор със съседна страна за България са взети цените на „БТК” АД и конкурентните предприятия за разговор с Албания, Македония, Румъния, Словения, Сърбия и Черна гора, Турция. За разговор с отдалечена европейска страна са ползвани цените на предприятията в България за разговор до Великобритания.
- Няма различия в стойността на десет минутен международен разговор в България за различните часови зони, тъй като нито „БТК” АД, нито конкурентните предприятия прилагат диференцирани цени за различните часове на деня при провеждане на международни разговори.

Сравнение¹⁷ на цените за месечен абонамент

На фиг. 29 са сравнени цените за месечен абонамент на „БТК” АД и в Общността за 2006 г. и 2007 г. за домашни абонати.



Източник: *Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на КРС*

Фиг. 29

¹⁶ Цените за месечен абонамент, три минутен селищен и междуселищен разговор и десет минутен международен разговор на „ОРБИТЕЛ” ЕАД се отнасят само за бизнес абонати, ползващи план „Стандартен”.

¹⁷ За домашните абонати цената включва ДДС, а за бизнес абонатите цената е представена без ДДС.

Независимо от по-високата цена за месечен абонамент на „БТК“ АД, в сила от 2007 г., цената за месечен абонамент за домашни абонати на историческия оператор в България е по-ниска с 53,69% от средната в ЕС.

На фиг. 30 са сравнени цените за месечен абонамент за служебни абонати в България и в Общността за 2006 г. и 2007 г.



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report) Volume 2; данни на КРС

Фиг. 30

Данните сочат, че през 2007 г. цената на „БТК“ АД за месечен абонамент за служебни абонати е с 39,47% по-ниска от средната в Общността. Ценовите равнища за месечен абонамент за служебни абонати на конкурентните предприятия са с 28,01% по-високи от цените на „БТК“ АД и с 15,92% по-ниски от средната цена на историческите предприятия за ЕС. Цената на месечния абонамент на конкурентните предприятия остава непроменена спрямо 2006 г.

Динамиката в цената за месечен абонамент на историческото предприятие в България („БТК“ АД) и в държавите-членки на ЕС за 2007 г. спрямо 2006 г. сочи нарастване, както следва:

- с 9,70% за домашни абонати в България при 1,36% средно за ЕС;
- с 9,01% за бизнес абонати в България при 5,56% средно за ЕС.

Сравнение на цени за разговори

Сравнение на цените за 2006 г. и 2007 г. за три минутен селищен и за три минутен междуселищен разговор на историческите предприятия в България¹⁸ и в Общността

Сравнението между цените за три минутен (селищен и междуселищен) разговор на историческия оператор в България и историческите предприятия в ЕС е направено, като са ползвани съответствията:

- стойността на три минутен разговор за Общността на разстояние 3 км съответства на стойността на 3-минутен селищен разговор на „БТК“ АД;

¹⁸ При сравнението е използвана цената на разговор за абонат на „БТК“ АД, ползващ стандартна тарифа.

- стойността на три минутен разговор за Общността на разстояние 200 км съответства на стойността на триминутен на „БТК” АД за междуселищен разговор;
- сравнението на три минутни селищни и междуселищни разговори за „БТК” АД и за Общността се отнасят за часове на силен трафик.

На фиг. 31 е представена динамиката на цените на три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор, предлагани от „БТК” АД и от историческите предприятия в ЕС, за периода 2006-2007 г.



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на КРС.

Фиг. 31

Както се вижда от графиката, за разглеждания период цената на селищния разговор на „БТК” АД е без промяна, докато за междуселищния разговор се увеличава с 17,17% спрямо 2006 г. За същия период цената на 3-минутен селищен и на 3-минутен междуселищен разговор в Общността се променя незначително, като за селищен нараства с 4,65%, докато за междуселищен разговор намалява с 0,39%.

Спрямо цената на три минутен разговор в Общността през 2007 г., цената на „БТК” АД е по-ниска, съответно с 29,56% при селищен и с 23,91% при междуселищен разговор.

Сравнение на цените на 3-минутен селищен и на 3-минутен междуселищен разговор през 2007 г. в България („БТК” АД и конкурентните предприятия) и в Общността (исторически предприятия).



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на КРС.

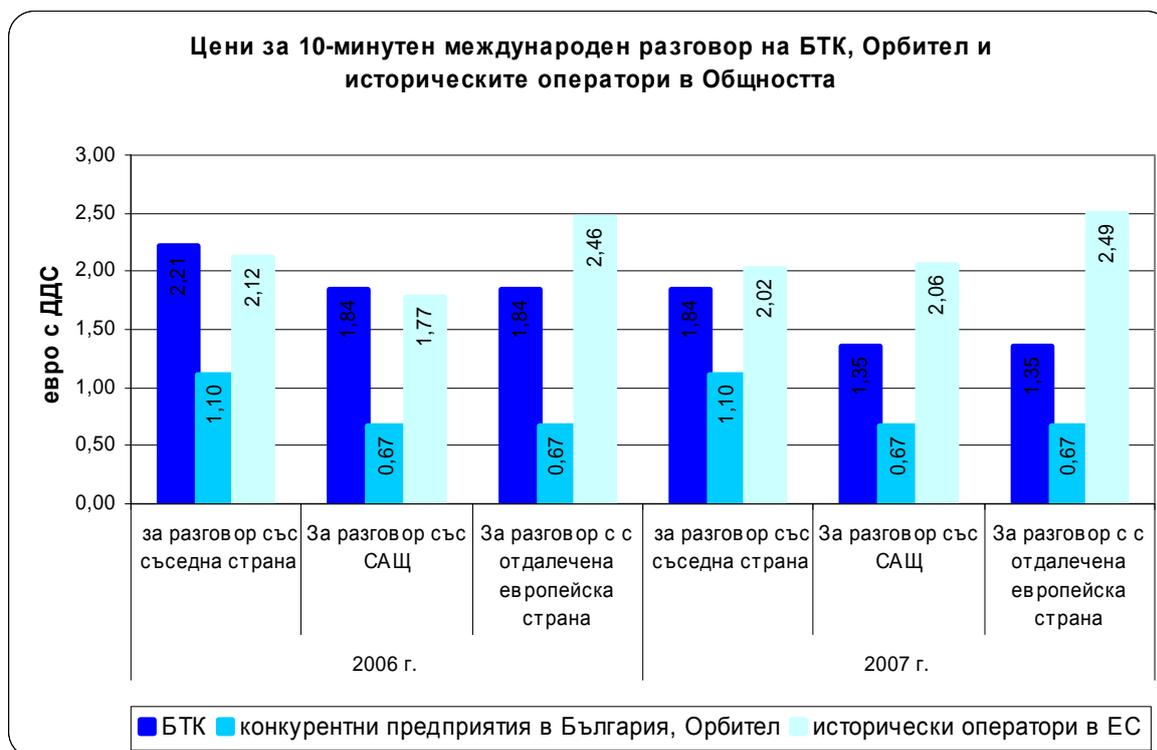
Фиг. 32

Данните от графиката показват, че най-ниска цена за селищен и междуселищен разговор заплащат абонатите на конкурентните предприятия. Три минутен селищен разговор в мрежата на „БТК” АД струва с 47,67% повече, отколкото същият разговор в мрежата на конкурентните предприятия. Цената на три минутен междуселищен разговор в мрежата на „БТК” АД е с 33,27% по-висока в сравнение с цената на същия разговор в мрежата на конкурентните предприятия.

Сравнение на цените на десетминутен международен разговор в България („БТК” АД и конкурентните предприятия) и в Общността¹⁹

На фиг. 33 е представена цената на десет минутен международен разговор към съседна държава, отдалечена европейска държава и САЩ, проведен от абонати на „БТК” АД и на конкурентно предприятие в България, както и средните стойности за такъв разговор на историческите предприятия в Общността.

¹⁹ При това сравнение са използвани средната стойност на международен разговор за историческите оператори в ЕС по данни от 13-и доклад на ЕК и цените на „БТК” АД и „ОРБИТЕЛ” ЕАД по данни на КРС.



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на КРС.

Фиг. 33

Сравнението показва, че за България няма разлика в стойността на разговорите с отдалечените европейски страни и САЩ, докато средните стойности за ЕС за тези зони са различни и са по-високи от цените за България. Стойността на алтернативните предприятия за далечните страни е по-ниска от средната за ЕС повече от три пъти.

Въпреки намалението на цените на „БТК“ АД за международни разговори, конкурентите са запазили цените си за тази услуга непроменени, а цените на БТК остават по-високи от тези на конкурентите. Десетминутните международни разговори за абонатите на конкурентните предприятия, сравнени със стойността на същите разговори за абонати на „БТК“ АД, са по-евтини съответно с 40,22% за разговор с отдалечена европейска страна и с 50,37% за разговори със САЩ.

2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги

2.1. Участници и пазарна конкуренция

Към края на 2007 г. на пазара на мобилни мрежи и услуги в България продължават да осъществяват търговска дейност четири предприятия. Три от тях работят по стандарти GSM и UMTS: „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД (с търговско наименование „М-ТЕЛ“), „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД (с търговско наименование „ГЛОБУЛ“) и „БТК МОБАЙЛ“ ЕООД (с търговско наименование „ВИВАТЕЛ“) и едно по стандарт NMT 450 – „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕООД (с търговско наименование „МОБИКОМ“).

В таблица № 3 е представена информация за датата, на която са издадени съответните лицензии и датата, когато започва дейността на предприятията, осъществяващи електронни съобщения чрез предоставянето на мобилни мрежи и/или услуги.

Таблица № 3

Наименование на предприятието	Търговска марка	Стандарт	Дата на издаване на лицензията	Дата на стартиране на търговското предоставяне на услуги
„РТК” ЕООД	„МОБИКОМ”	NMT 450	16.03.1993 г.	края на 1993 г.
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	„М-ТЕЛ”	GSM 900/1800 UMTS	08.06.1994 г. 25.04.2005 г.	септември 1995 г. септември 2005 г.
„КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД	„ГЛОБУЛ”	GSM 900/1800 UMTS	11.01.2001 г. 25.04.2005 г.	септември 2001 г. септември 2006 г.
„БТК МОБАЙЛ” ЕООД	„ВИВАТЕЛ”	GSM 900/1800 UMTS	07.06.2004 г. 25.04.2005 г.	ноември 2005 г. април 2007 г.

2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи

В таблицата по-долу е представено развитието на покритието на цифровите мобилни мрежи към 31.12.2007 г.

Таблица № 4

предприятие / показател	„М-ТЕЛ”		„ГЛОБУЛ”		„ВИВАТЕЛ”	
	GSM	UMTS	GSM	UMTS	GSM	UMTS
покритие по територия	98,50%	6,21%	98,68%	23,66%	86,00%	1,84%
покритие по население	99,85%	45,51%	99,95%	49,03%	98,13%	40,80%

Източник: Данни, подадени в КРС

През 2007 г. и трите мобилни цифрови предприятия продължиха да инвестират в своите мрежи от трето поколение по стандарт UMTS. В края на годината най-голямо UMTS покритие по територия и по население на мрежата си има „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД, съответно 23,66% и 49,03%. Покритието на аналоговата мрежа на „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕООД също продължава да расте и към края на изминалата година покрива 92,28% от територията на страната и 98,27% от населението.

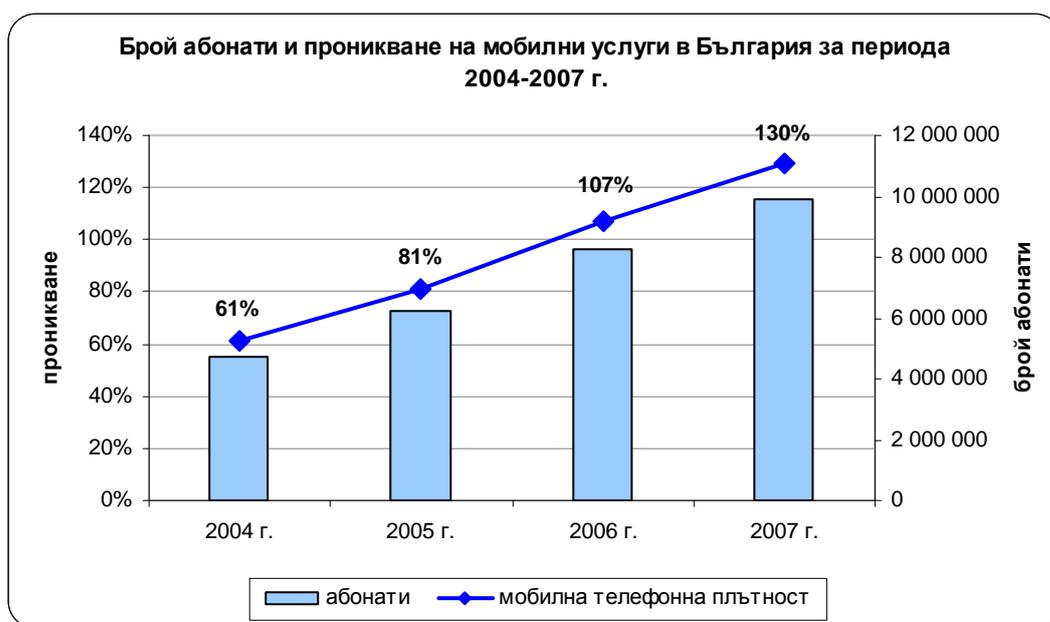
2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги

Динамика и развитие на пазара

Сегментът на мобилни мрежи и услуги в България за трета поредна година е лидер в общия обем на пазара и продължава да се развива динамично в условията на интензивна конкуренция и постепенно насищане на пазара.

Общите приходи от предоставяне на мобилни услуги продължават да нарастват: за едногодишен период са се увеличили с 14% и към края на 2007 г. възлизат на 2,1 млрд. лв. (61% от общия обем на телекомуникационния пазар у нас).

Абонатите на мобилни услуги са се увеличили с 20% спрямо края на 2006 г., което е 12 процентни пункта по-малко спрямо нарастването за 2006 г. към 2005 г., като общият им брой достигна 9 897 477²⁰ в края на годината. Намалващото темпо, с което растат потребителите, както и достигната значителна степен на проникване на мобилни услуги, са ясен знак за високата степен на насищане на пазара и навлизането му в етап на зрялост в рамките на продуктивния жизнен цикъл.

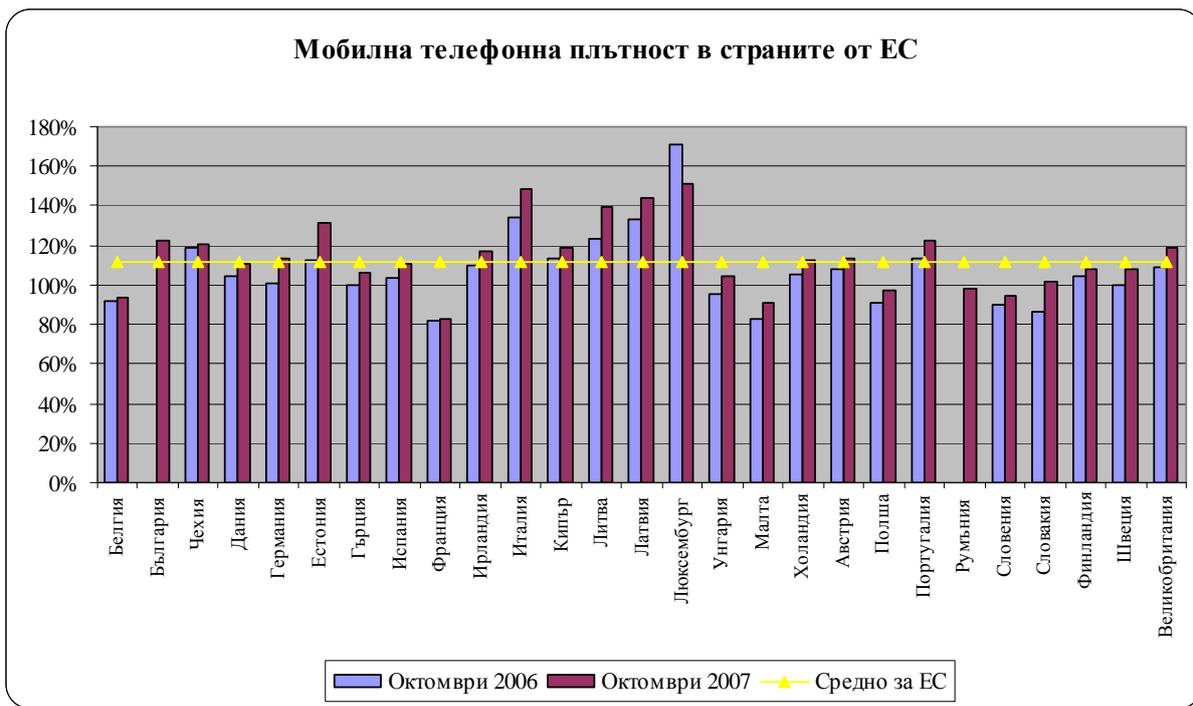


Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 34

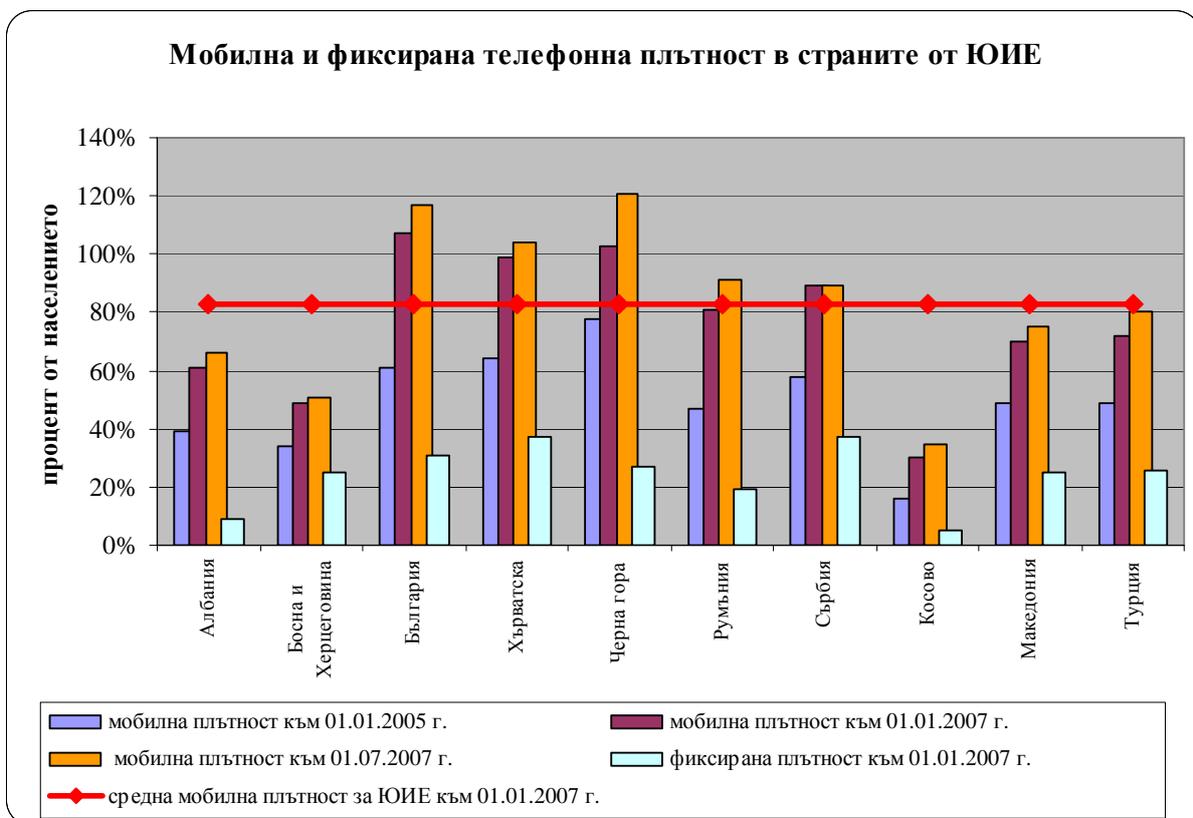
Проникването на мобилни услуги се е увеличило с 23 процентни пункта за едногодишен период, като към края на 2007 г. този показател достига 130% от населението на страната, което се дължи основно на факта, че расте броят на потребителите, използващи повече от една SIM карта. По показателя „мобилна телефонна плътност“ България вече изпреварва голяма част от държавите-членки на ЕС и страните от региона на ЮИЕ. (фиг. 35 и фиг. 36).

²⁰ Включва брой активни абонати по договор и брой активирани предплатени карти (при срок на валидност 12 месеца след закупуване или последно презареждане при предплатени услуги)



Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 35



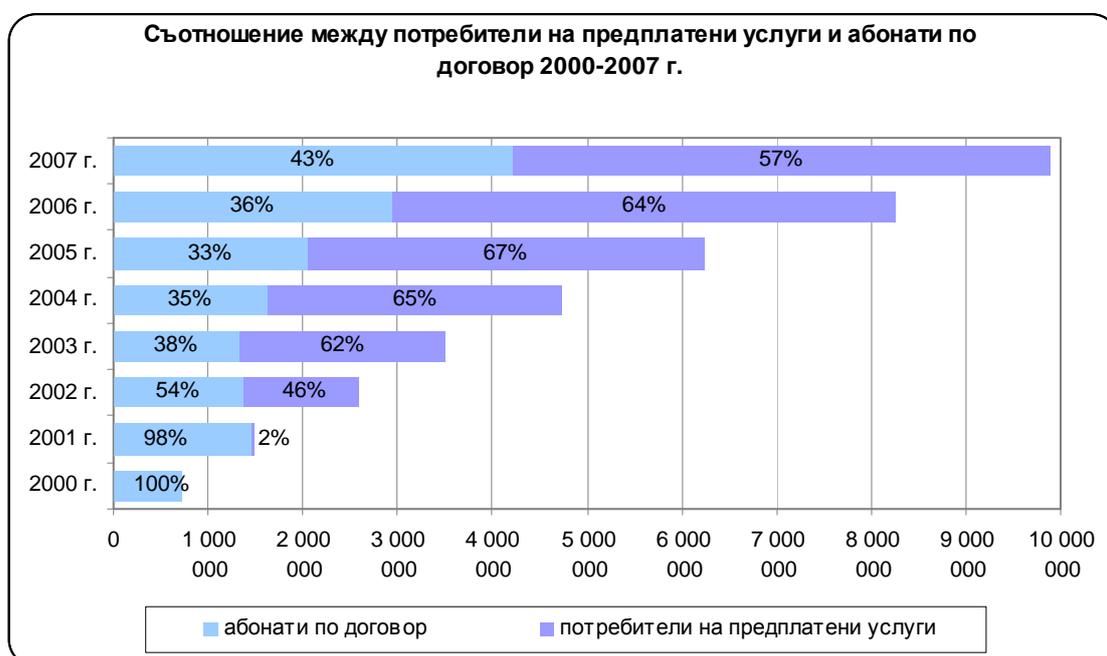
Източник: 4th Country Comparative Report - Supply of services in monitoring of South East Europe - telecommunications services sector and related aspects, 30 ноември 2007 г.

Фиг. 36

Следва да се има предвид все пак, че влияние върху стойността на показателя „проникване на мобилни услуги” оказва начинът на отчитане на предплатените карти като активни потребители – в някои страни от ЕС за активни абонати се броят тези, осъществили повикване или изпратили SMS през последните 6 или 9 месеца, в други този срок е едва 3 месеца²¹. В България мобилните цифрови предприятия отчитат като активни всички потребители на предплатени услуги, закупили SIM карта и осъществили презареждане на кредит за ползване на услугите поне веднъж на всеки 12 месеца, което е един сравнително дълъг период спрямо страните от ЕС.

Съотношение между потребители на предплатени услуги и абонати по договор

За пета поредна година се запазва тенденцията повече от половината потребители да ползват услугите на мобилните предприятия чрез предплатени карти. Към края на 2007-ма 64% от активираните през годината нови потребители са на предплатени услуги, а техният относителен дял в общия обем на пазара е 57% .



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 37

През 2007 г. една трета от новите потребители на мобилните предприятия са в сегмента на абонатите по договор. Общото съотношение между предплатените абонати и абонатите по договор за трите мобилни цифрови предприятия („БТК МОБАЙЛ” ЕООД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД) остава близко, като по-голям е дялът на потребителите на предплатените услуги на „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕООД.

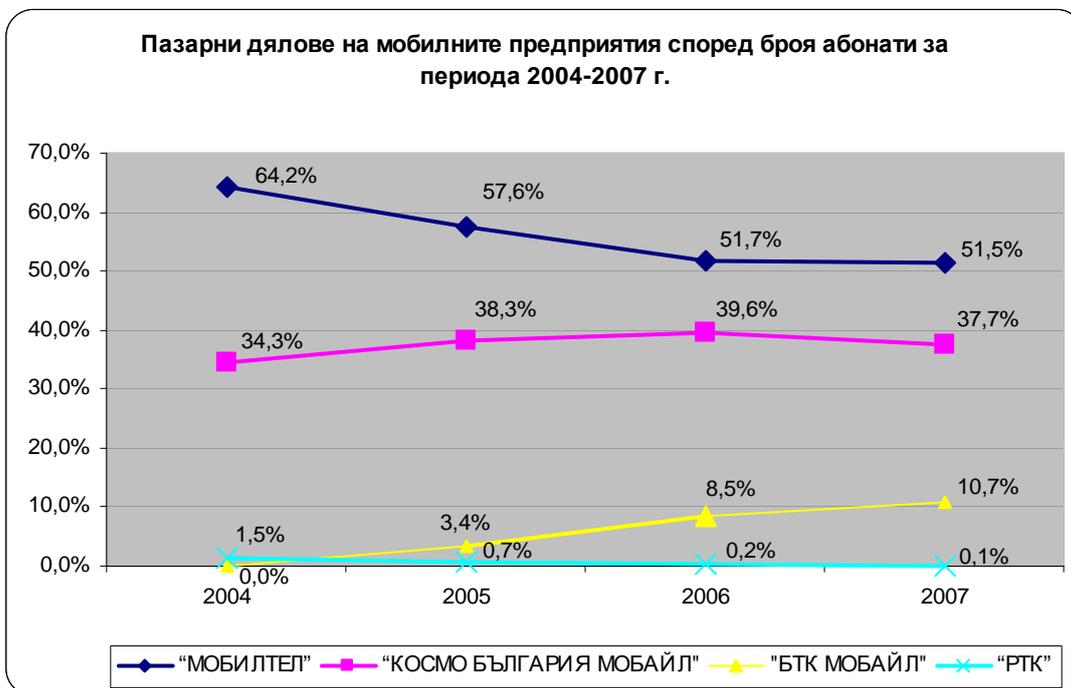
Средно за ЕС съотношението между потребителите на предплатените услуги и абонатите по договор е 61/39, като силно варира по държави - в Италия и Малта например около 90% от всички мобилни абонати използват предплатени карти, докато във Франция дялът на предплатените потребители е едва 34%.²²

Пазарни дялове

²¹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

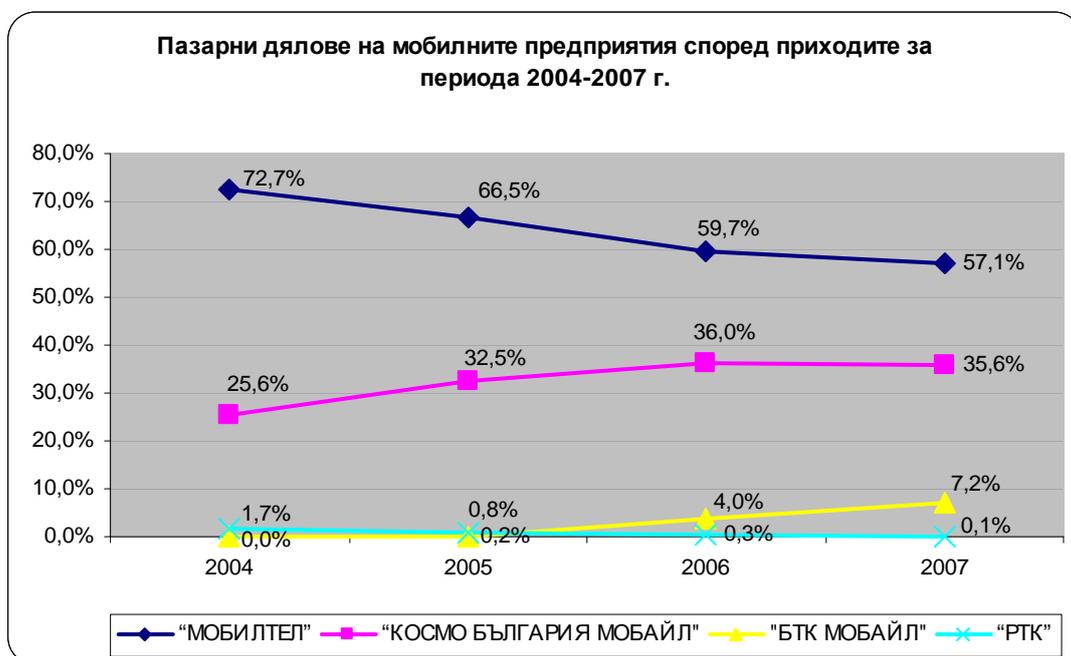
²² Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Изменението на пазарните дялове на четирите мобилни предприятия, изчислени както според броя на абонатите, така и според приходите от предоставяне на гласова телефония и други услуги посредством мрежите за периода 2004-2007 г., са представени на фиг. 38 и фиг. 39.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 38



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 39

При разглеждане на пазарните дялове, изчислени според броя на абонатите на всяко предприятие, става ясно, че досегашната структура на пазара се запазва, като продължава слабата тенденция от последните две години за преразпределение на абонатите. За едногодишен период 2006-2007 г. пазарните дялове, изчислени според броя на абонатите на двете най-големи предприятия, са намалели с по-малко от два

процентни пункта, докато третото предприятие, чиято мрежа работи по стандарти GSM/UMTS, е разширило дела си с 2,2 процентни пункта, като е успяло да привлече 10,7% от всички абонати на мобилни услуги.

При пазарните дялове на база приходи също се наблюдава слабо преразпределение на паричните постъпления от предоставяне на мобилни мрежи и/или услуги. В рамките на една година пазарните дялове на всяко от двете най-големи предприятия намаляват в общия обем на пазара с по-малко от 2 процентни пункта, докато пазарният дял на третото по големина предприятие се увеличава с 3,3% спрямо предходната година.

Увеличава се делът на потребителите, които ползват услугите на повече от един оператор. Тази тенденция се обуславя и от значителните разлики в цените за разговори в мрежата (on-net) и с абонати на други мрежи (off-net) (по данни на КРС за 2007 г. средната off-net цена е около 6 пъти по-висока от средната on-net цена), както и от множеството промоции за нови абонати, които предложиха мобилните предприятия през годината. Според проучване на *Алфа рисърч*²³ от средата на 2007 г., почти една десета от пълнолетното население на страната са абонати на повече от един оператор.

Предприятия със значително въздействие на пазара

Съгласно § 7 от ПЗР на ЗЕС, наложените по реда на отменения ЗД задължения на определените за ОЗВП на мобилни далекосъобщителни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях „МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД се запазват, докато влязат в сила решенията на Комисията, с които се налагат специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие по реда на ЗЕС. Задълженията на мобилните предприятия, наложени по реда на ЗД (отм.) са:

- да предоставят взаимно свързване въз основа на разумно искане за достъп до мрежата;
- да спазват принципа за равнопоставеност при предоставяне на взаимното свързване;
- да осигуряват достъп до информация и спецификации, необходими за взаимното свързване.

С приемането на ЗЕС у нас се въведе Регулаторна рамка 2002 на ЕС, която предполага изцяло нов подход при регулирането на пазарите и налагането на задължения на предприятия със значително въздействие върху пазара.. След извършването на анализ и определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара на едро на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, ще е налице възможност за налагането на задължения, включително свързани с разходоориентираност на цените за терминиране в мобилни мрежи.

Същевременно, в преходния период до приключване на анализите на съответните пазари, с Решение № 2/03.01.2008 г. КРС наложи на „МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД да следват план за постепенно намаляване на цените за терминиране от фиксирана в мобилна мрежа, както следва:

- Към 01.02.2008 г. цена за терминиране от фиксирана мрежа в мобилна - 0,35 лв./мин. за силен трафик и 0,325 лв./мин. за слаб трафик;
- Към 01.07.2008 г. цена за терминиране от фиксирана мрежа в мобилна - 0,32 лв./мин. за силен трафик и 0,29 лв./мин. за слаб трафик;
- Към 01.01.2009 г. цена за терминиране от фиксирана мрежа в мобилна - 0,29 лв./мин. за силен трафик и 0,25 лв./мин. за слаб трафик;

²³ Проучване на *Алфа рисърч* – „Мобилни комуникации”, юли 2007 г.

- Към 01.07.2009 г. цена за терминиране от фиксирана мрежа в мобилна - 0,25 лв./мин. за силен трафик и 0,19 лв. за слаб трафик.

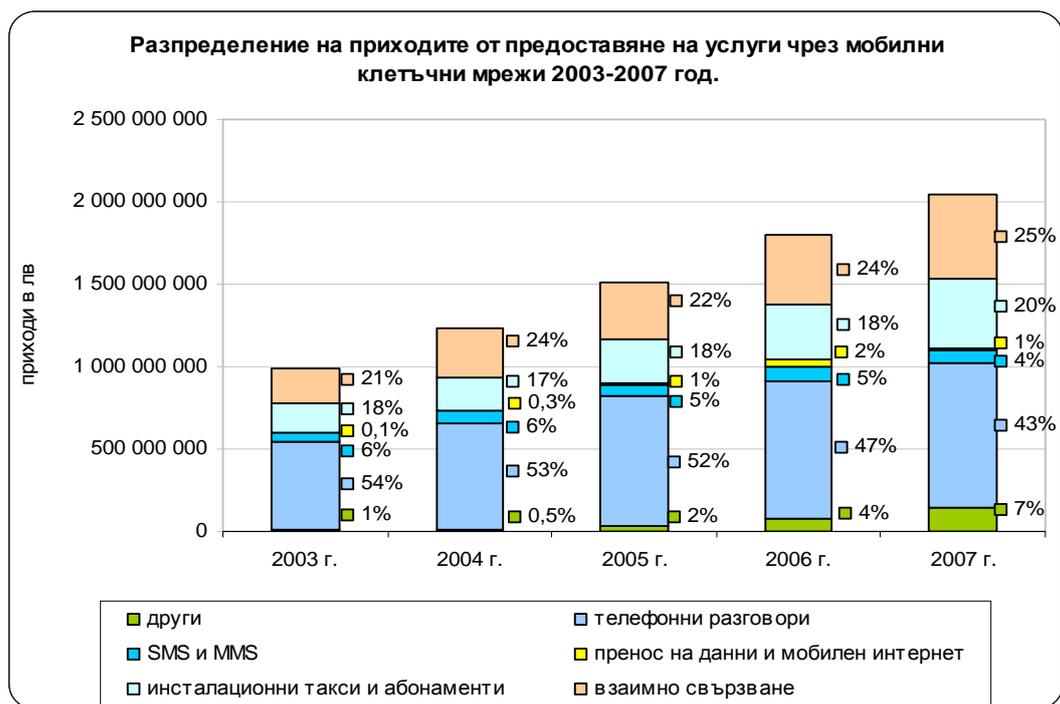
Взетото решение може да се разглежда като първа стъпка на Комисията, след приемането на ЗЕС, за създаване на равнопоставеност при регулиране цените на едро на фиксираните и мобилни предприятия и насърчаване на конкуренцията при предоставяне на електронни съобщителни мрежи и услуги в страната.

В края на 2007 г. КРС прие списък с приоритетни пазари, които следва да бъдат анализирани до края на 2008 г., като един от тях е пазарът за терминиране на гласово повикване в индивидуални мобилни мрежи.

2.4. Услуги

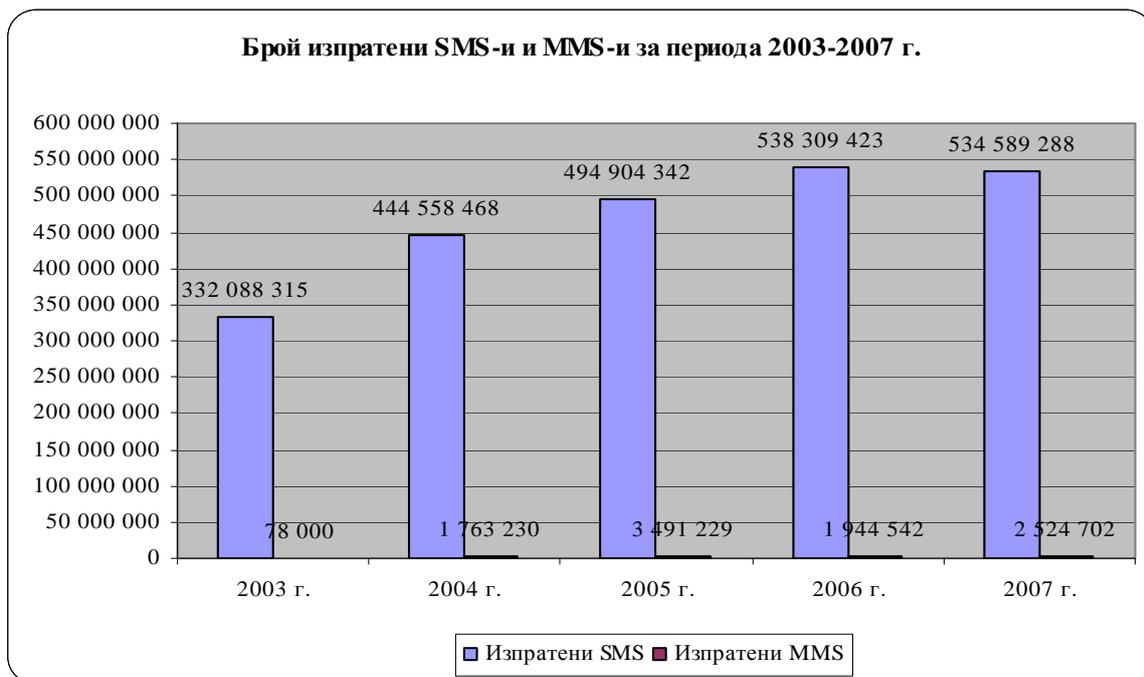
Разпределение на приходите от услуги, предоставяни чрез мобилни мрежи

Основен източник на растеж и приходи за предприятията продължава да бъде преносът на глас, който формира около 43% от приходите от предоставянето на услуги чрез мобилни клетъчни мрежи. Намалението от 4 процентни пункта, наблюдавано в относителния дял на приходите от гласови услуги през 2007 г. спрямо 2006 г., се дължи на факта, че приходите от тарифните планове с включени „безплатни“ минути за разговори са отчетени като приходи от месечен абонамент (нарастващи с 2 процентни пункта до 20% от общата сума на приходите). Реално делът на гласовите услуги в общите приходи, реализирани от мобилните предприятия, е още по-висок. Услугите „текстови и мултимедийни съобщения“ са генерирали 4% от приходите на цифровите предприятия (фиг. 40).



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 40



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 41

За първи път се наблюдава намаляване на изпратените кратки текстови съобщения (SMS). За едногодишен период те са намалели с около един процентен пункт, което се дължи най-вече на факта, че мобилните предприятия предлагат все повече тарифни планове с включени минути за разговори, за което говори и фактът, че средномесечният брой на изпратените кратки текстови съобщения от абонат на мобилна мрежа през 2007 г. е 4,5, докато средномесечният брой проведени гласови повиквания възлиза на 47.

Регламент относно предоставянето на роуминг услуги в ЕС

На 27 юни 2007 г. Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз приеха Регламент (ЕО) № 717/2007 относно роуминг услугите в рамките на Общността, който има за цел да гарантира, че при пътуване в рамките на ЕС потребителите няма да заплащат прекомерно високи цени, когато осъществяват или приемат повиквания.

С Регламента се въвеждат:

- Максимални нива на цените на едро – цените, които българските мобилни предприятия заплащат на чуждестранните;
- Максимални нива на цените на дребно – цените, по които българските мобилни предприятия таксуват осъществените или приети обаждания, когато техен абонат се намира в чужбина. Регламентът допуска изключения единствено по отношение на специални роуминг тарифи;
- График за постепенно намаляване на установените максимални стойности на цените на едро и дребно в периода от 30 август 2007 до 30 август 2009 година;
- Информацията, която мобилните предприятия са длъжни да предоставят на потребителите.

От 30 август 2007 г. и трите мобилни предприятия, предоставящи услугата международен роуминг, предоставиха в КРС и паралелно публикуваха прилаганите от тях нови Евротарифи.

Нови услуги, въведени от мобилните предприятия през 2007 г.

През 2007 г. мобилните цифрови предприятия продължиха да предлагат множество нови услуги, в т.ч. услуги за данни, базирани на нови технологични приложения, справочни и информационни услуги и услуги, свързани с облекчени условия за достъп на потребителите до интересуващите ги възможности, както и нови условия за ползване на услуги в роуминг (Таблица № 5).

Таблица № 5

Нови електронни съобщителни услуги, въведени през 2007 г.	
Предприятие	Услуга
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	<ul style="list-style-type: none">• Mobile VPN• Quick Top• M-Tel Quick Pay• SOS кредит• SMS паркиране• Възможни обаждания
„КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД	<ul style="list-style-type: none">• Talk2Me• BlackBerry• 3G видео портал• SMS обади ми се• Зареждане на минути
„БТК МОБАЙЛ” ЕООД	<ul style="list-style-type: none">• 3G услуги• Предплатени и абонаментни планове за частни и бизнес клиенти

Източник: Данни, подадени в КРС

През април 2007 г. и „БТК Мобайл” ЕООД, предложи на своите абонати услуги от трето поколение, базирани на UMTS технологията, като към края на годината и тримата оператори предлагат два вида 3G услуги - видео разговор и достъп до мобилни данни през UMTS мрежа.

През 2007 г. двете най-големи мобилни предприятия у нас стартираха предлагането на различни услуги, улесняващи презареждането на предплатени карти. „МОБИЛТЕЛ” ЕАД стартира услугата „Quick Top”, позволяваща презареждане със суми от 5 до 100 лв., докато „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД предложи услугата „Зареждане на минути”, позволяваща покупката на пакет от 5 или 15 минути време за разговори в мрежата на предприятието на преференциални цени. „МОБИЛТЕЛ” ЕАД стартира и услуга, позволяваща на абонати с предплатени карти, чиито кредит е изчерпан, да получат кредит за разговор от 1 лв., който се приспада от сумата на следващото презареждане, докато „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД предлага на изчерпалите своя кредит да изпратят безплатно съобщение до абоната, с когото искат да се свържат, и той да им се обади.

Намерения за въвеждане на нови услуги през 2008 г.

През 2008 г. се очаква двете най-големи мобилни предприятия (на база приходи и абонати) „МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД да предложат на абонатите си редица нови услуги. „МОБИЛТЕЛ” ЕАД възнамерява да оферира мобилна камера за видео наблюдение през 3G мрежата, услуга, позволяваща резервация на билети за предстоящи концерти през *Vodafone live!* портала, а „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД – нов предплатен продукт и услуги с добавена стойност.

Третото цифрово предприятие „БТК Мобайл” ЕООД планира да започне предоставянето на видео наблюдение.

2.5. Цени и ценова политика

Ценови кошници за потребление на мобилни услуги

На графиките по-долу са представени потребителските разходи за мобилни услуги в България и в останалите държави-членки на ЕС към 01.10.2007 г., изчислени въз основа на трите мобилни кошници²⁴ на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР): за слабо, средно и силно потребление. Представените средномесечни потребителски разходи са в евро и са изчислени на базата на инсталационна такса, цените за месечен абонамент и за минута разговор, както и цените на SMS и MMS съобщения, съответстващи на разгледания тарифен план. Всяка от кошниците съдържа установена от ОИСР усреднена схема на потребление, включваща следните елементи:

- кошница за слабо потребление: съдържа 33 кратки текстови съобщения и 30 изходящи обаждания на месец, като 22% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 70% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 22% към други мобилни мрежи) и 8% - за гласова поща;
- кошница за средно потребление: съдържа 50 кратки текстови съобщения и 65 изходящи обаждания на месец, като 21% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 72% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 24% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща;
- кошница за силно потребление: съдържа 55 кратки текстови съобщения и 140 изходящи обаждания на месец, като 20% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 73% - към мобилни телефони (47% за разговори в същата мобилна мрежа и 26% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща .

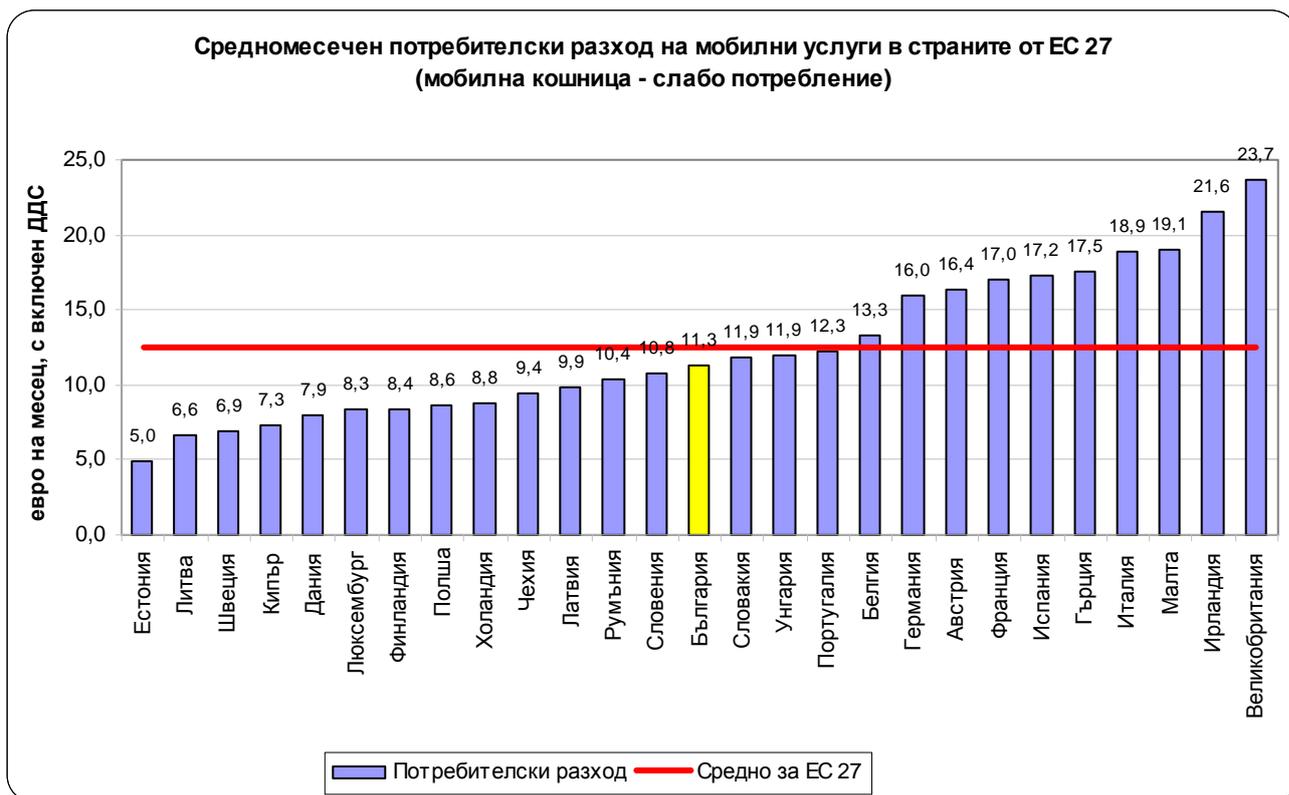
Всяка от кошниците е със специфично разпределение на разговорите в часовете на силен и слаб трафик, както и с различна продължителност на разговорите.

За да се изчисли равнището на разходите в отделните държави са използвани тарифните планове на двете най-големи предприятия (на база брой абонати) във всяка страна, като се изключват всички промоционални програми. Графиките за всяко от нивата на потребление представят най-изгодния вариант (тарифен план с най-ниски разходи при заложената схема на потребление) за всяка държава, включително България.

Пълното описание на кошниците може да бъде намерено на Интернет страницата на Teligen Ltd²⁵.

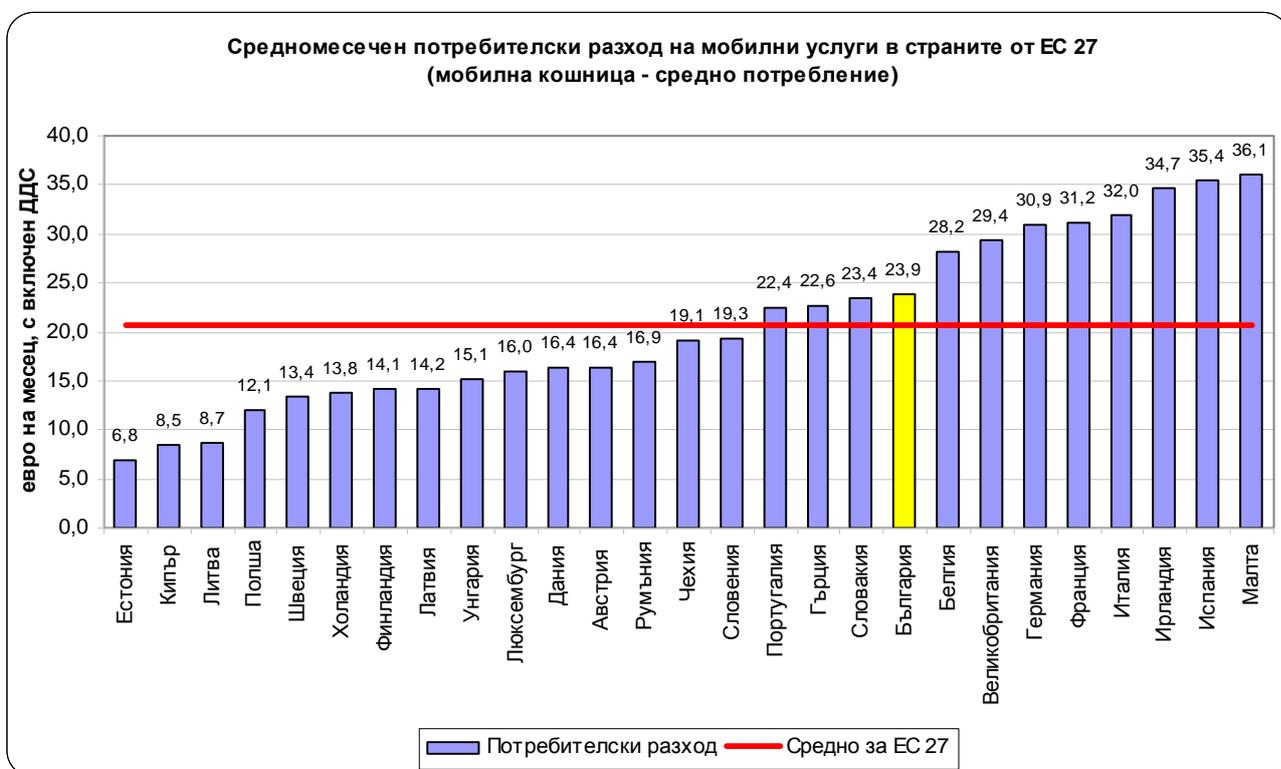
²⁴ ревизирани в началото на 2006 г.

²⁵ <http://www.teligen.com/publications/oecd.pdf>



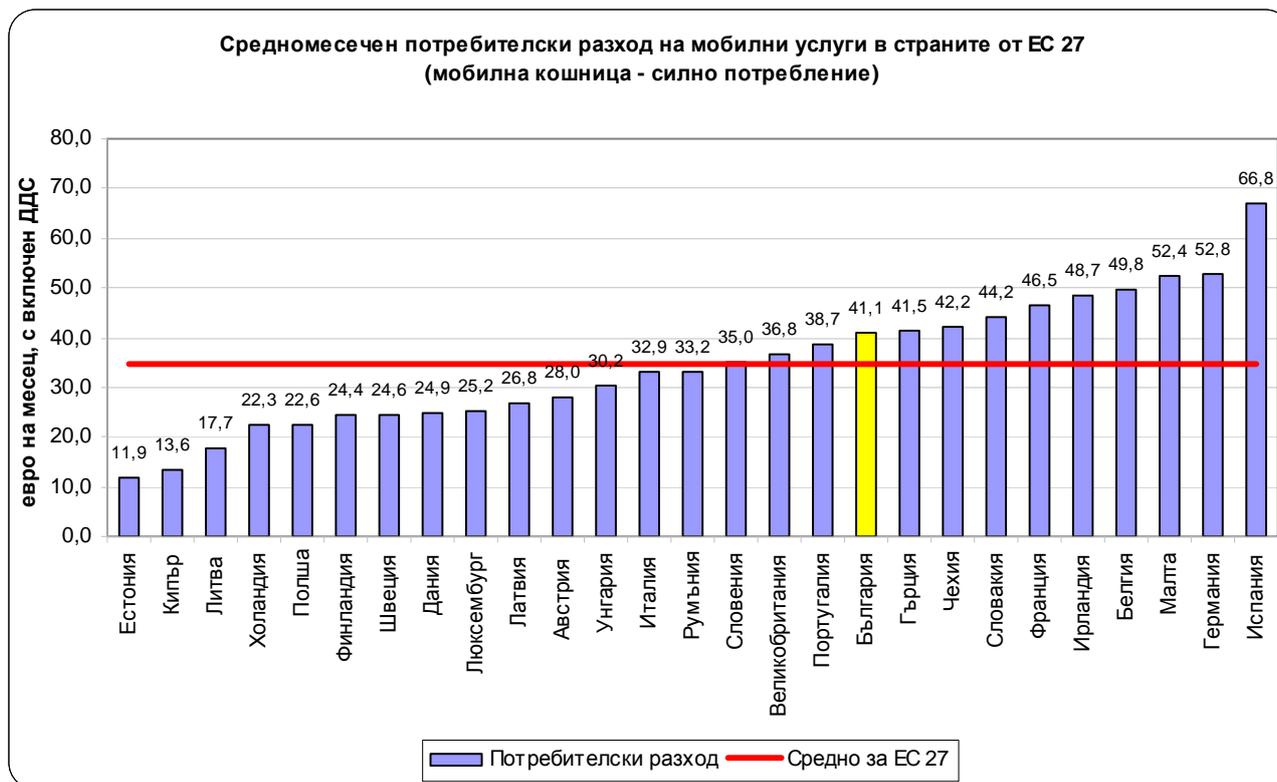
Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 42



Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 43



Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 44

От фигурите по-горе е видно, че средномесечния потребителски разход за мобилни услуги, изчислен чрез кошницата за слабо потребление в България, възлиза на 11,3 евро и е под средноевропейското с около 10%, докато при другите два типа кошници е над средния за ЕС разход, съответно с 15% и 19%. По данни от проучване на „Алфа ризърч“²⁶, почти половината от абонатите на мобилните предприятия (47%) генерират средномесечен разход за мобилни услуги до 20 лв. (около 10.3 евро). По тази причина, и имайки предвид, че при изчисляването на потребителския разход са използвани усреднени равнища на потребление за страните от ОИСР, които не отчитат специфичното потребление в България, то потребителския разход за мобилни услуги в нашата страна е на равнището на кошницата за слабо потребление. За това говори и среднопотегленият месечен приход от потребител²⁷ на мобилните предприятия в България през 2007 г., който е със 17,2% по-нисък от стойността за България в кошницата за слабо потребление (фиг. 42), като възлиза на 18,30 лв. (€35) на месец.

Следва да се отбележи, че и трите GSM оператора у нас предлагат на крайния потребител множество промоции, свързани с отстъпки от месечните такси за определени планове, включване на допълнителни минути за изходящи разговори и др., което води съответно до намаляване на така представения средномесечен потребителски разход.

Цени за терминиране на трафик в мрежите на мобилните предприятия

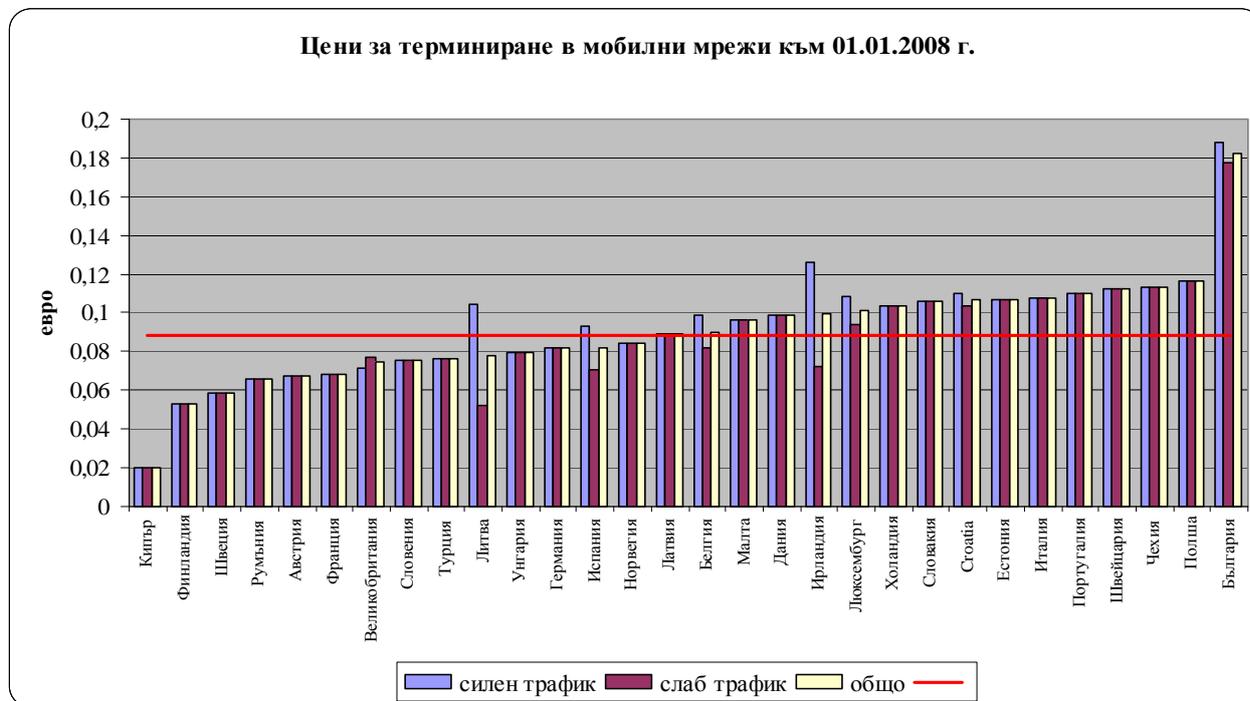
Крайните потребителски цени на мобилните услуги зависят както от ценовите стратегии на самите компании, така и от споразуменията за взаимно свързване с

²⁶ Проучване на „Алфа ризърч“ – „Мобилни комуникации“ от 06.03.2008 г. (http://www.aresearch.org/mobile_communications/1489.html)

²⁷ Среднопотеглен месечен приход от потребител (Average Revenue per User - ARPU) на мобилните предприятия, претеглен според броя на техните потребители. Показателят е изчислен според стойностите на ARPU, предоставени от мобилните предприятия за 2007 г.

фиксираната мрежа на „БТК“ АД, алтернативните фиксирани предприятия и между мобилните предприятия.

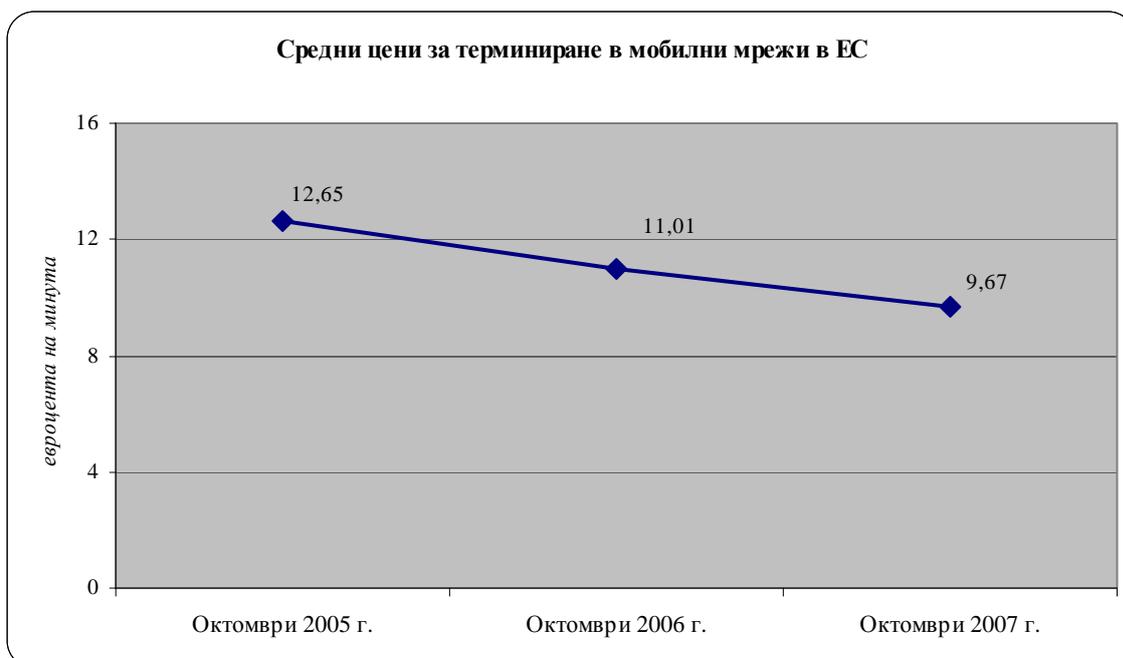
Сравнения на цените за терминиране на повиквания от фиксираната мрежа към мрежите на мобилните предприятия с равнищата в другите европейски страни са представени на фиг. 45.



Източник: ERG (08) 17 MTR update snapshot final 080604

Фиг. 45

Данните са резултат от изследване на ERG и са изчислени като среднопретеглени за страните, отчитайки количеството на потребителите и цената за терминиране на всяко мобилно предприятие. По-голямата част от операторите от включените в изследването страни прилагат единни ставки за терминиране, независимо от вида на мрежата, от която е изходящо повикването (фиксирана или мобилна). Към средата на 2007 г. изключение правят единствено България и Словения, като България е страната с най-високи средни цени за терминиране от фиксирани в мобилни мрежи.



Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 46

На графиката по-горе се вижда, че средните цени за терминиране в мобилните мрежи в страните от ЕС (включени са данни за България и Румъния единствено за 2007 г.) са намалели с 12% за едногодишен период. По данни на ЕК²⁸, най-голям спад се наблюдава в Словения – 53%, Белгия – 36% и в Австрия – 26%, докато в България и Естония средните цени за терминиране в мобилни мрежи са съответно с около 95% и 75% по-високи от средната за ЕС.

Съгласно цитираното в т. 5.4. Решение на КРС от 01.02.2008 г., цените за треминиране от фиксирани в мобилни мрежи в страната трябва да намалееят съответно с 8% и 11% в часове на силен и слаб трафик, като за период от година и половина тези цени ще намалееят спрямо действащите до този момент, съответно с 34% и 48% в часове на силен и слаб трафик.

Международен роуминг

Съгласно разпоредбите на чл. 3.2 и чл. 4.2 на Регламент 717 на Европейския парламент и на Съвета относно роуминга в обществени мобилни телефонни мрежи (Регламента) и за изменение на Директива 2002/21, в рамките на Общността се установяват следните максимални нива (тавани) на цените за международен роуминг:

Таблица № 6

Максимални нива на цените, съгласно Регламента	от 30.08.2007 до 29.08.2008	от 30.08.2008 до 29.08.2009	от 30.08.2009

²⁸ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Средни цени на едро в евро (EUR), без ДДС/за минута ²⁹		0,30	0,28	0,26
Преизчислени средни цени на едро в български лева (BGN), без ДДС/за минута		0.59	0.55	0.51
Цени на дребно в евро за минута, без ДДС	за осъществено повикване	0.49	0.46	0.43
	за прието повикване	0.24	0.22	0.19
Цени за минута, преизчислени в български лева, с ДДС	за осъществено повикване	1.15	1.08	1.01
	за прието повикване	0.56	0.52	0.45

В изпълнение на Регламента, на 23 юли 2007 г. българските предприятия, предоставящи мобилни услуги – „БТК МОБАЙЛ” ЕООД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, представиха в КРС и паралелно публикуваха прилаганите от тях цени на дребно в рамките на Общността, определени в Евротарифи, в сила от 30.08.2007 г. до 29.08.2008 г., както следва:

Таблица № 7

Евротарифа	Предприятия		
	М-ТЕЛ	ГОБУЛ	ВИВАТЕЛ
Цена на минута за осъществено повикване (лева, с ДДС)	1,15	1,08	1,15
Цена на минута за прието повикване (лева, с ДДС)	0,56	0,516	0,56
Метод на таксуване	На една минута	На интервал от една минута, всеки започнат интервал ще се таксува с цялата му продължителност	На интервал от 60 секунди

В България единствено „МОБИЛТЕЛ” ЕАД предлага следните специални тарифи:

- М-Tel Traveller
- Vodafone Eurocall
- Vodafone World (от 30.09.2007 година не може да бъде активирана от нови абонати).

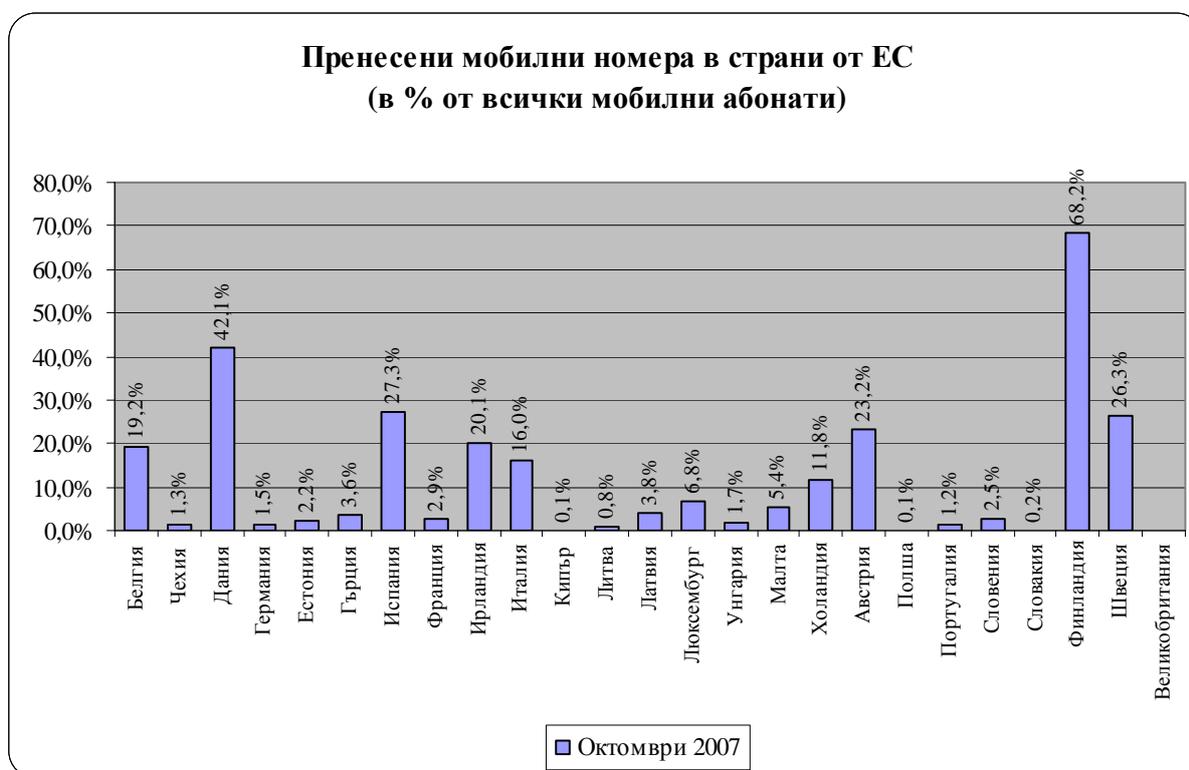
В съответствие с разпоредбите на Регламента, Комисията изготвя и редовно и представя на ЕК доклади за спазване на изискванията за цените за международен роуминг. КРС е публикувала на страницата си в Интернет актуална информация за прилагането на Регламента.

²⁹ Средната цена на едро е цената, която операторът на посетена мрежа може да вземе от оператора на местната мрежа на роуминг клиент за предоставянето на регулирано роуминг повикване, генерирано в тази посетена мрежа, включително, наред с другото, разходите по генериране, транзитиране и терминиране на повикването.

Перспективи за развитие

Бъдещето развитие на пазара на мобилни услуги в много по-голяма степен ще е насочено към преразпределение на настоящите абонати и в по-незначителна степен към привличане на нови (при това по-слабо платежоспособни и следователно не толкова привлекателни потребители). От съществено значение ще бъдат нагласите на сегашните абонати за смяна на оператора и готовността на предприятията да предложат условия за лесно и удобно за потребителите преминаване от едно предприятие към друго.

Въвеждането на услугата „преносимост на номерата“ от април 2008 г. се очаква да стимулира допълнително конкуренцията на този сегмент от пазара, като, от една страна, улесни потребителите при преминаване към по-изгодни тарифни планове и условия на други предприятия, а от друга - създаде възможности за играчите на пазара да привличат по-лесно абонати на други мрежи.



Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2007 (13th report)

Фиг. 47

В ЕС към октомври 2007 г. 47 млн. абонати от 24 страни-членки са се възползвали от възможността да сменят обслужващото ги предприятие, без да променят номера си. Най-голям е броят на пренесените номера във Финландия - 68% от абонатите, следвана от Дания (42%) и Испания (29%). Все още слабо популярна е услугата в новите страни-членки, защото там преносимостта на номерата бе въведена по-късно.

С приемането на ЗЕС и въвеждането на Регулаторна рамка 2002 на ЕС, регулаторът има правомощия за намеса на пазарите на едро на генериране и терминиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи чрез прилагането на ex-ante регулиране.

Макар пазарът на мобилни телефонни услуги да навлиза постепенно в етапа на своята зрелост, неговото значение в рамките на пазара на електронни съобщения продължава да нараства, като се имат предвид реализираните приходи, генерираният трафик и привлечените потребители.

3. Взаимно свързване и достъп

3.1. Взаимно свързване

През изминалата година регулаторната дейност на Комисията по отношение на взаимното свързване и достъпа беше насочена основно към:

- оценка за съответствие по ЗЕС на договори за взаимно свързване и достъп;
- разработка на подзаконовни нормативни актове по ЗЕС, отнасящи се до взаимното свързване и достъпа.

До края на 2007 г. не бе приключила съдебната процедура по обжалване, от историческия оператор, на решението на КРС, с което е одобрено Типовото предложение за взаимно свързване. Поради това, сключването на нови договори за взаимно свързване между „БТК” АД и алтернативните оператори и изменението на съществуващите се основаваше на принципа на равнопоставеност по отношение на действащите договори. Принципът на равнопоставеност при сключване или изменение на договорите се спазва и от мобилните оператори със значително въздействие на пазара.

Сключени и влезли в сила договори за взаимно свързване

Таблица № 8

Вид	2004	2005	2006	2007	Общо
„БТК” АД– мобилни	0	1	2	0	3
„БТК” АД– алтернативни фиксиращи	3	6	8	1	18
Мобилни – мобилни	0	3	0	0	3
Мобилни – алтернативни фиксиращи	6	6	12	20	44
Фиксиращи – фиксиращи (без „БТК” АД)	0	1	6	13	20

Задълженията за определяне на разходоориентиращи цени за взаимно свързване и за необвързан достъп, наложени на „БТК” АД по реда на ЗД (отм.), запазват своето действие, на основание § 7 от ПЗР на ЗЕС, до влизане в сила на решения за налагане на специфични задължения по реда на ЗЕС. В изпълнение на посочените задължения „БТК” АД прилага система за определяне на разходите, одобрена с решение на КРС № 1049/15.04.2004 г.

Система за определяне на разходите

В изпълнение на решение на КРС № 882/11.05.2006 г. относно изменение на Системата за определяне на разходите (Системата), през юни 2007 г. „БТК” АД внесе преработен проект на Системата, който не съответстваше изцяло на дадените с решение на КРС № 2278/14.12.2006 г. указания. В резултат на посоченото с решение № 1056/24.07.2007 г. регулаторът изиска от „БТК” АД да изпълни в цялост дадените от КРС указания, като представи всички данни, въз основа на които се извършва разпределението на разходите по услуги, както и резултатите от извършеното разпределение. Въз основа на представените през октомври данни, Комисията продължи да проверява и анализира съответствието между указанията и направените от „БТК” АД изменения в Системата.

Цени за взаимно свързване

Съдебният спор между „БТК” АД и регулатора относно задължителните указания за изменение на Типовото предложение за взаимно свързване (ТПВС), одобрено с решение на КРС № 572/30.03.2006 г., продължи през цялата година. Тъй като още през 2006 г. Върховният административния съд спря предварителното изпълнение на решението на КРС (в резултат на посоченото не бе налице правна възможност да се изиска от „БТК” АД да спази наложените от КРС ценови ограничения на цените за взаимно свързване) на практика и през 2007 г., както и през 2006 г., ценовите равнища по договорите за взаимно свързване се определяха при спазване на принципа за равнопоставеност от страна на „БТК” АД.

Независимо от горното, през 2007 г. цените за терминиране в мрежата на „БТК” АД в метро, единичен и двоен сегменти, както и на цените за услугата „избор на оператор” за единичен сегмент от мрежата на „БТК” АД, отбелязаха спад до ценовите нива, наложени от Комисията с решение № 572/30.03.2006 г. за одобрение на ТПВС. Намалението на посочените цени за взаимно свързване е резултат от регулаторната намеса на КРС при оценка на предложението на дружеството за изменение на цените на фиксираната гласова телефонна услуга.

Поради обвързаността им с цените за терминиране, цените за услугата „избор на оператор” в единичен сегмент за всяко повикване и на абонаментна основа отбелязаха спад спрямо 2006 г., съответно с около 22% за часовете на силен трафик и около 28% в часовете на слаб трафик.

Цените за взаимно свързване, съгласно сключените договори в сила през 2006 г. и през 2007 г., както и наложените с решение на КРС № 572/30.03.2006 г. ценови ограничения, са посочени в долната таблица:

Таблица № 9

Цени за трафични услуги (в лева за минута)	Цени за 2006 г. от договорите за взаимно свързване		Цени за 2007 г. от договорите за взаимно свързване		Ограничения на КРС на цените с решение № 572 от 30.03.2006 г.	
	силен трафик	слаб трафик	силен трафик	слаб трафик	силен трафик	слаб трафик
Терминиране на трафик в мрежата на БТК от фиксиран мрежи:						
Локален сегмент	0,018	0,017	0,018	0,017	0,0165	0,0145
Метро сегмент	0,027	0,026	0,0230	0,0208	0,0230	0,0208
Единичен сегмент	0,033	0,031	0,0270	0,0240	0,0270	0,0240
Единичен сегмент - терминиране на международни повиквания	0,034	0,032	0,034	0,032	отпада	отпада

Двоен сегмент	0,090	0,075	0,0600	0,0530	0,0600	0,0530
Двоен сегмент - терминиране на международни повиквания	0,100	0,075	0,100	0,075	отпада	отпада
Терминиране на трафик в мрежата на БТК от мобилни мрежи	0,100	0,075	0,100	0,075	0,0600	0,0530
Транзит на трафик						
Единичен сегмент	0,030	0,030	0,030	0,030	0,024	0,024
Двоен сегмент	0,080	0,080	0,080	0,080	0,055	0,055

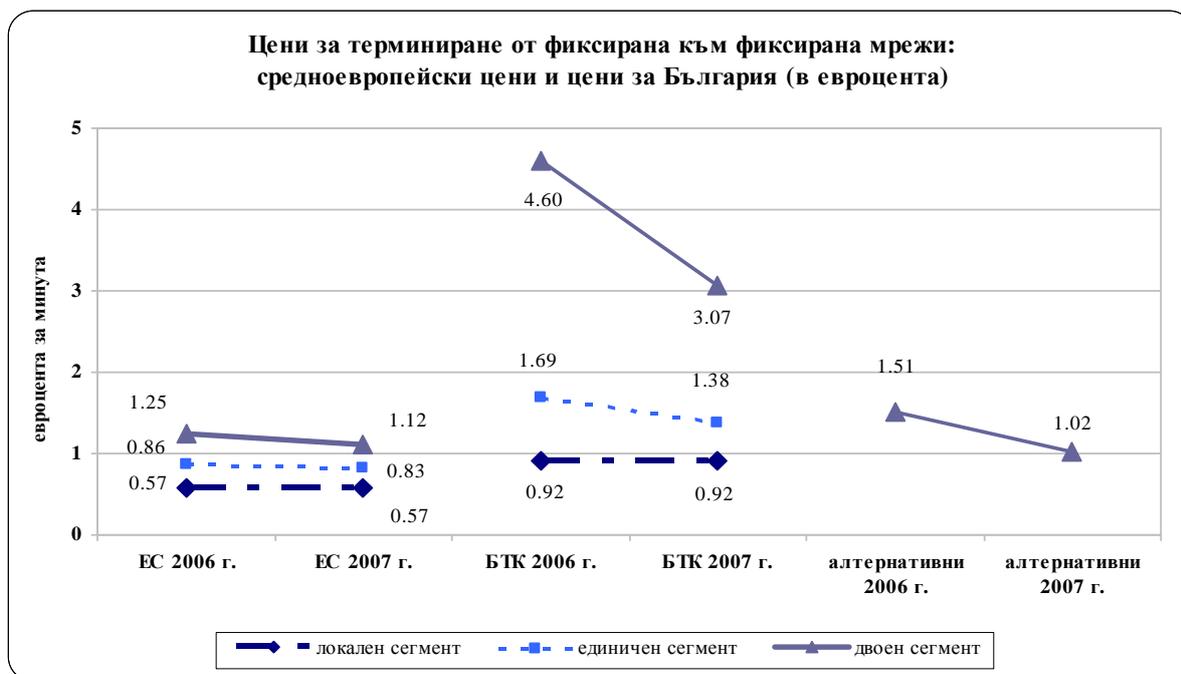
Източник: КРС

Сравнение на цени за терминиране във фиксирани мрежи България - ЕС

В резултат от регулаторната намеса на КРС цените за терминиране на трафик от фиксирани мрежи в мрежата на „БТК” АД за метро, единичен и двоен сегмент бяха намалени съответно с 14,8%, 18,2% и 33,3%. Поради обвързаността им с цените за терминиране, цените за услугата „избор на оператор” в единичен сегмент за всяко повикване и на абонаментна основа отбелязаха спад през 2007 г. спрямо 2006 г., съответно с около 22% за часовете на силен трафик и около 28% в часовете на слаб трафик. Тенденцията за намаляване на цените за терминиране в Общността се запазва, с изключение на цените за терминиране в локален сегмент, които остават без изменение спрямо 2006 г. За единичен сегмент средната цена за 2007 г. намалява с 3,5%, а тази за двоен сегмент – с 10,4%.

На фиг. 48 е представено сравнение на средните цени за терминиране във фиксираните мрежи на историческите предприятия в държавите-членки на ЕС и цените за терминиране в мрежата на „БТК” АД и на алтернативните предприятия в България. При съпоставката са използвани данни за средноевропейските цени, посочени в 13-и доклад на ЕК и данни на КРС за цените³⁰ на „БТК” АД и на конкурентните предприятия. Средните цени са изчислени за часовете на силен трафик, като цените за България са преизчислени в евроцента.

³⁰ Данните на КРС за цените за терминиране на БТК и на конкурентните предприятия са към 31.12.2007 г.



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на КРС

Фиг. 48

Както е видно от представените на графиката данни, цените на „БТК” АД са значително по-високи от средните за държавите-членки на ЕС, особено що се отнася до цените за терминиране в двоен сегмент. Предвид факта, че в мрежите на конкурентните предприятия не са дефинирани сегменти, цената за терминиране³¹ е представена визуално на графиката на фиг. 48 като терминиране в двоен сегмент. Някои от конкурентните предприятия при свързване на мрежите си използват протоколи H.323 и SIP и договарят помежду си цени, по-ниски от тези на „БТК” АД.

България е единствената държава-членка, в която има разграничаване на цената в зависимост от произхода на трафика, тъй като поради съдебен спор наложените от регулатора още през 2006 г. ценови ограничения не влязоха в сила и през 2007 г. Предвид по-високите цени за терминиране в мобилните мрежи, конкурентите предприятия, както и „БТК” АД, договарят по-високи цени за терминиране на трафика, произхождащ от мобилни мрежи, в сравнение с цените за терминиране на трафик от фиксирани мрежи.

Цени за терминиране в мобилни мрежи

Въпреки че откритата през 2006 г. с решение на КРС № 1322/28.06.2006 г. процедура по консултации за намаление на цените за терминиране в мобилни далекосъобщителни клетъчни мрежи на трафик, генериран от мрежите на предприятия, които предоставят фиксирана гласова телефонна услуга, приключи без резултат, в последното тримесечие на 2007 г. регулаторът стартира нов кръг от преговори с мобилните предприятия, с оглед приемане на график за поэтапно и доброволно намаляване на цените за терминиране в мобилни мрежи. До края на 2007 г. преговорите не приключиха, а цените за терминиране в мобилни мрежи запазиха без промяна високите си нива.

³¹ Посочените на фиг. 48 цени за алтернативни предприятия са претеглени през трафика между алтернативните предприятия цени за терминиране в мрежите им.

3.2. Необвързан достъп

И през 2007 г. не се осъществи предоставяне на услуги на крайни потребители при използване на необвързан достъп до абонатната линия. Алтернативните предприятия не проявиха интерес към използване на необвързания достъп до абонатната линия за предоставяне на услуги.

Цени на „БТК” АД за необвързан достъп

Съдебният спор между „БТК” АД и Комисията относно Типовото предложение за необвързан достъп (ТПНД), одобрено с решение на КРС № 1459/11.07.2006 г., продължи през цялата година. В този период цените за необвързан достъп останаха непроменени, тъй като още през 2006 г. съдът отхвърли искането на „БТК” АД за спиране на предварителното изпълнение на решението на регулатора, с което, независимо от съдебния спор, наложените от КРС максимални граници на цените влязоха в сила. Тези ценови ограничения са посочени в долната таблица.

Таблица № 10

Цени за услуги при необвързан достъп до абонатната линия (в лева)	Ограничения на КРС на цените с решение 1459/11.07.2006 г. ³²	
	за съвместен достъп	за самостоятелен достъп
Вътрешен кабел за свързване – инсталиране на 100 чифта	до 2 900	до 1 200
Вътрешен кабел за свързване – месечен абонамент за 100 чифта	до 43	до 43
Свързване на усукана медна двойка – откриване на съединителна линия на чифт	до 68	до 35
Свързване на усукана медна двойка – месечен абонамент на съединителна линия на чифт	до 8,50	до 19,50

Източник: КРС

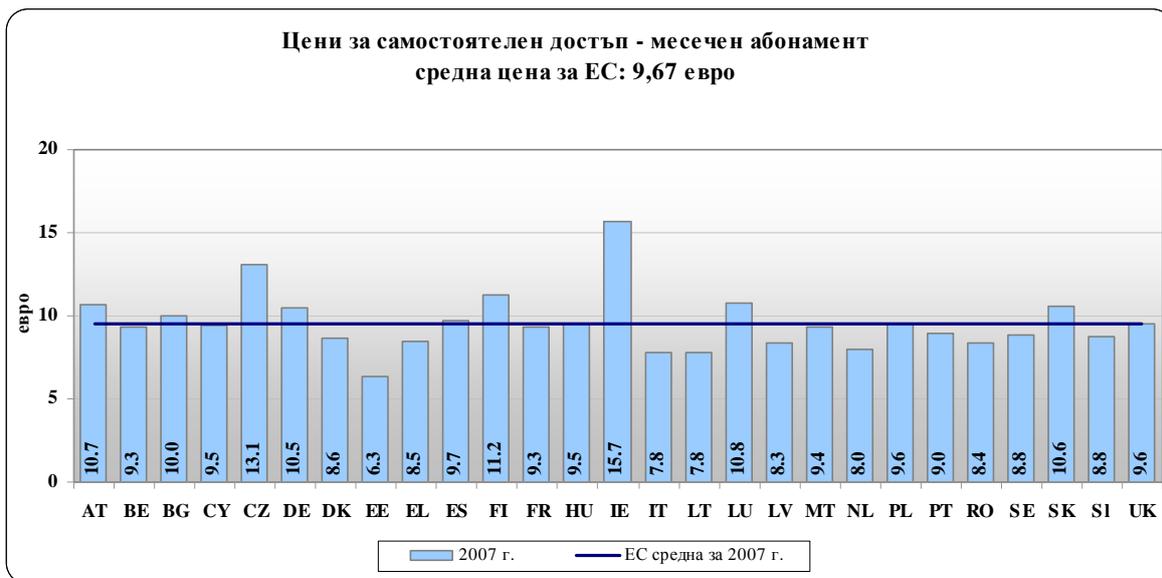
Сравнение на цени за месечен абонамент за усукана медна двойка България - ЕС

На графиките по-долу са представени цените в евро, без ДДС, за месечен абонамент за усукана медна двойка за България и за държавите-членки на ЕС. При сравнението са ползвани данни за цените в държавите-членки и средна за ЕС към октомври 2007 г., посочени в 13-и доклад на ЕК, и данни за цените на „БТК” АД към декември.

На фиг. 49 са представени данните за месечен абонамент при самостоятелен достъп, а на фиг. 50 – при съвместен достъп. На графиката имената на държавите-членки са заместени с абривиатурите на латиница³³.

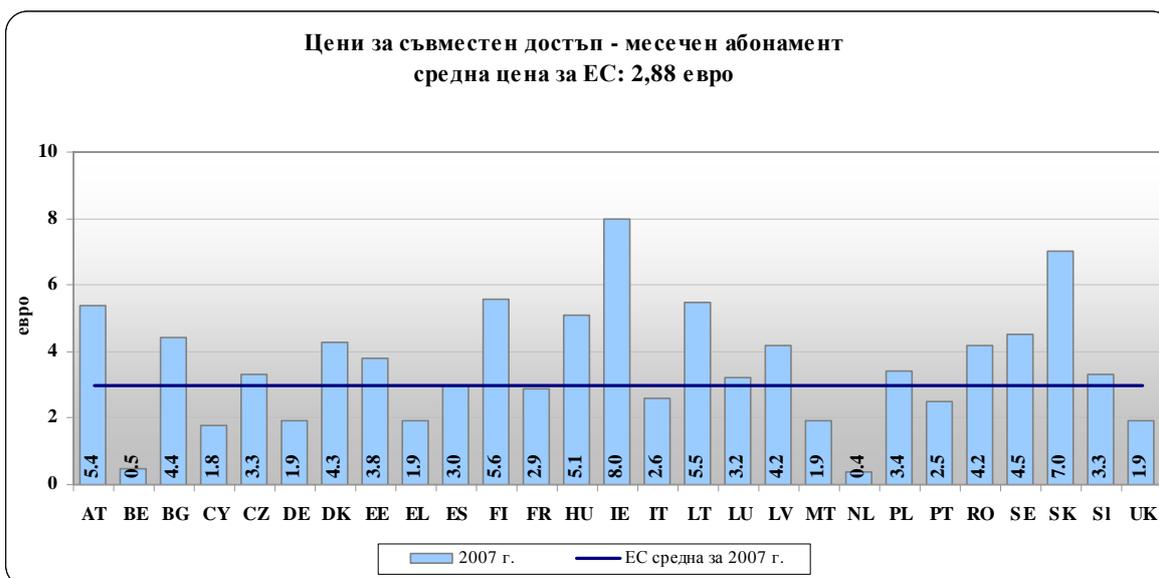
³² Ценовите ограничения са в сила през цялата 2007 г.

³³ BG - България, BE - Белгия, CZ - Чехия, DK - Дания, DE - Германия, EE - Естония, EL - Гърция, ES - Испания, FR - Франция, IE - Ирландия, IT - Италия, CY - Кипър, LV - Латвия, LT - Литва, LU - Люксембург, HU - Унгария, MT - Малта, NL - Холандия, AT - Австрия, PL - Полша, PT - Португалия, RO - Румъния, SL - Словения, SK - Словакия, SE - Швеция и UK - Великобритания.



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на KPC

Фиг. 49



Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2007 (13th Report), Volume 2; данни на KPC

Фиг. 50

Сравнението на максималните граници на цените за 2007 г. за месечен абонамент за поддръжане на усукана медна двойка за България и средната цена за държавите-членки на ЕС сочи, че месечната цена при самостоятелен достъп на „БТК” АД е близо до средноевропейската, докато при съвместен достъп е приблизително два пъти по-висока.

3.3. Специфичен достъп (bitstream)

По реда на отменения ЗД и в съответствие с § 7 от ПЗР на ЗЕС, „БТК” АД е задължена да предоставя специфичен достъп до мрежата си, като определя разходоориентирани цени. Поради постъпили още през 2006 г. искания на предприятия

за даване на задължителни указания на „БТК“ АД за предоставяне на специфичен достъп, КРС възприе подход на медиатор в преговорите между страните, за да се постигне съгласие за предоставяне на услугата.

Въпреки горното, КРС наложи ограничения на пет от предложените от „БТК“ АД цени за услугите по предоставяне на специфичен достъп, за които, от една страна, не беше постигната договореност, а от друга - не беше доказана тяхната разходоориентираност. Наложените с решение на КРС № 1358/15.11.2007 г. ценови ограничения се отнасят до някои от първоначалните цени като предпоставка за организиране и предлагане на услугата от конкурентните предприятия. Месечните суми за услугата варират в зависимост от клиентския профил, като най-ниски са тези за клиентски профил ADSL 1024-A (1:50 коефициент на споделяне), а най-високи - за клиентски профил ADSL 8192-B (1:20 коефициент на споделяне).

Приетото от КРС решение осигури равнопоставен достъп на конкурентните предприятия до инфраструктурата на историческия оператор и създаде условия за развитие на ширококоловите услуги в България.

Продължи работата по предложението на „БТК“ АД за предоставяне на специфичен достъп. Бяха проведени срещи и консултации както с „БТК“ АД, така и алтернативните оператори. В резултат на това в края на годината бе сключен първият договор за специфичен достъп между „БТК“ АД и „БТК МОБАЙЛ“ ЕООД.

Интересът, които беше проявен от алтернативните оператори при обсъждане на условията за специфичен достъп, може да се приеме като предпоставка за развитие на конкуренцията при предоставяне на ширококоловите услуги

3.4. Съвместно ползване на помещения и съоръжения

В съответствие със задълженията си на оператор със значително въздействие върху пазара, през 2006 г. „БТК“ АД предложи проекти на общи условия за съвместно ползване на подземната канална мрежа, помещения, съоръжения и кули, които КРС върна за преработка. През април 2007 г. „БТК“ АД внесе коригирани проекти на общи условия за ползване на подземната канална мрежа на „БТК“ АД и за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, заедно с приложени към тях ценови условия и съответстващите им разходооправдателни документи. Регулаторът анализира и одобри внесените проекти.

С решение № 721/10.05.2007 г. КРС одобри общите условия, в т.ч. и цените за ползване на подземната канална мрежа на „БТК“ АД, съвместното ползване на помещения, съоръжения и кули.

4. Предоставяне на универсалната услуга

Задължението за предоставяне на универсалната услуга (УУ) е възложено на „БТК“ АД по реда на отменения ЗД с индивидуална лицензия № 100-00001/28.01.2005 г. На основание § 7 от ПЗР на ЗЕС, задължението остава в сила и през 2007 г. То се отнася до предоставяне, с определено качество и на достъпни цени, на следните услуги на територията на цялата страна:

1. първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за осъществяване на селищни, междуселищни и международни повиквания;
2. достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати (ОТА);
3. телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи;

4. безплатен достъп до услугите за спешни повиквания;
5. осигуряване на достъп до фиксирани гласови телефонни услуги при специални условия и/или осигуряване на крайни устройства, където това е подходящо, за хора с увреждания или лица в неравностойно положение.

Съгласно разпоредбите на ЗЕС, в сила от май 2007 г., в обхвата на УУ се включват и задълженията за осигуряване на безплатни спешни повиквания към национални номера и към единния европейски номер за спешни повиквания „112”.

Задоволеността от предоставянето на фиксирана гласова телефонна услуга по брой населени места достига почти 92%, като по данни на „БТК” АД към 31.12.2007 г. не са телефонизирани 515 населени места от общо 5 303 териториални единици³⁴ в страната, като преобладават малките населени места с под 20 и под 50 жители. В определени случаи липсват телефони в населени места с брой на жителите между 50 и 200 и над 200. Няма населени места в страната с над 500 и над 1000 жители, които не са телефонизирани.

Разпределението на населените места без прекарани телефони, в зависимост от броя на жителите, е, както следва:

- ✓ 31 населени места с над 200 жители;
- ✓ 42 населени места с между 200 и 50 жители;
- ✓ 100 населени места с под 50 жители;
- ✓ 342 населени места с под 20 жители.

В 103 населени места има действащи до 2 телефонни поста, разпределени в зависимост от броя на жителите, както следва:

- ✓ 7 населени места с над 500 жители;
- ✓ 58 населени места с под 50 жители;
- ✓ 38 населени места с под 20 жители.

По данни на „БТК” АД телефонната плътност по домакинства³⁵ е била малко над 65%, като бележи спад с 4,5% спрямо предходната година, което се дължи основно на по-малкия брой домашни абонати, които през 2007 г. намаляват с 6,48% спрямо 2006 г.

4.1. Първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за селищни, междуселищни и международни повиквания

Задължението за свързване се отнася до осъществяване на свързване при подаване на обосновани заявления, съгласно чл. 8, ал. 1 от Наредба № 15 от 2 септември 2004 г. за условията и реда за осигуряване на универсалната далекосъобщителна услуга и качеството, на което тя отговаря (в сила и през 2007 г.). Предвид разходоемкостта на проверката на информацията, относно това, дали подаденото заявление е първо за съответното домакинство, „БТК” АД третира всички заявления, подадени от домашни абонати, като обосновани.

По данни на „БТК” АД, към 31.12.2007 г., броят на подадените обосновани заявления за свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка и за достъп до фиксирани гласови телефонни услуги е 19 336.

³⁴ По данни на Националния статистически институт от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ), в сила от 15.03.2008 г., в България има 5 303 териториални единици/населени места.

³⁵ Показателят „плътност по домакинства” се измерва, като общият брой домашни постове/абонати се раздели на домакинствата в страната. Броят на домакинствата е според последните официално публикувани данни на Националния статистически институт към 2001 г.

От тях, към тази дата чакащите за удовлетворение подадени заявления са били 2 909 или 15,04%. Като основни причини за отказ „БТК” АД сочи: липсата на техническа възможност за предоставяне на услугата; заявлението е за свързване извън строителните граници на населеното място.

4.2. Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати

Съгласно задълженията, произтичащи от индивидуалната лицензия на дружеството, „БТК” АД е длъжно да осигурява равномерно и пропорционално на броя на населението на обслужваната територия обществени телефонни апарати за осигуряване на достъп до фиксирана гласова телефонна услуга, както и да инсталира най-малко 2 обществени телефонни апарата на 1000 жители, като се вземат предвид инсталираните до момента обществени телефонни апарати от всички оператори.

От общия брой обществени телефонни апарати, възлизащ на 15 713 през 2007 г., 2,18% са собственост на „БТК” АД, а тези на „БУЛФОН” АД (дъщерно дружество на историческия оператор) са почти 95%. Задълженото предприятие е предоставяло услугата и чрез близо 4 000 телефонни кабинки за автоматично избиране, от които 319 са разположени в помещения на дружеството.

Към 31.12.2007 г. показателят “брой на телефонните апарати за обществено ползване на 1000 жители” в страната е 2,06³⁶, като се отчита броят на обществените телефонни апарати и изградените телефонни кабинки на всички предприятия. Количеството на телефонните апарати за обществено ползване на 1000 жители в страната е намаляло с 2,22% спрямо предходната година, което се дължи основно на намаления брой телефонни апарати и телефонни кабинки за обществено ползване на „БТК” АД (намаление с близо 45%), докато обществените устройства за осъществяване на гласови повиквания на „СПЕКТЪР НЕТ” са нараснали.

При прегледа на обхвата на УУ, проведен от ЕК през 2005 г. в съответствие с чл. 15 от Директива 2002/22 (Директива за универсалната услуга), ЕК постави на обсъждане въпроса за необходимостта да се промени обхвата на услугите, включени в универсалната услуга, и по-конкретно за осигуряване на достъп до обществени телефонни услуги чрез телефонни апарати за обществено ползване. В част от представените становища е застъпена позиция за отпадане на услугата „достъп до телефонни услуги чрез обществени телефонни апарати” от обхвата на универсалната услуга, поради широкото навлизане на мобилните услуги и поевтиняването на мобилните апарати. В друга част от становищата е застъпена противоположната позиция, мотивирана с потребностите обществени телефонни апарати да се ползват в конкретни географски области, да са достъпни за потребителите с неравностойно положение в обществото (хора с увреждания) и да се гарантират правата на потребителите, отнасящи се до спешните повиквания. Окончателно решение все още не е прието.

Обществените телефонни апарати, собственост на „БТК” АД и „БУЛФОН” АД, които са с улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, към 31.12.2007 г. достигат 96% от общия брой в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места,

Към края на 2007 г. „БТК” АД е отчетло изключително висок процент на изправни ОТА – над 95%.

³⁶ Показателят е изчислен, като общият брой на обществените телефонни апарати и телефонни кабинки на предприятията в страната, инсталирани за ползване към 31.12.2007 г., е разделен на броя на населението към 2007 г., съгласно данни на Националния статистически институт, и резултатът е умножен по 1000.

Предоставянето на услугата чрез ОТА през изминалата година е била достъпна за потребителите след закупуването от тяхна страна на фонокарти³⁷, на цени, както следва:

Таблица № 11

карта	за 25 импулса	за 50 импулса	за 100 импулса	за 200 импулса
цена (в лв.)	2,90	4,90	7,50	13,00

Забележка: В цените е включен данък върху добавената стойност.

4.3. Телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи

Съгласно възложените му задължения, в съответствие със ЗД (отм.), „БТК” АД следва да осигурява на потребителите справочна информация, като изготвя и публикува общ телефонен указател, включващ данни за абонатите на всички предприятия, предоставящи фиксирана гласова телефонна услуга, под формата на печатно издание в определен тираж, както и да поддържа актуален телефонен указател в електронна форма.

В началото на годината „БТК” АД внесе в КРС искане за одобрение на тираж на печатен телефонен указател в съответствие с разпоредбите на Наредба № 19 от 21.07.2006 г. за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и предоставяне на телефонни справочни услуги. Поради възникнали проблеми, свързани с предоставянето (защита на личните данни на абонатите) и заплащането на информацията, подлежаща на включване в общия телефонен указател, процедурата беше отложена до приемане на нормативна уредба, съответстваща на регулаторна рамка 2002 на ЕК. По тези причини през 2007 г. „БТК” АД не е изготвяла, актуализирала и публикувала телефонен указател в печатна или електронна форма и съответно не са определени цени за достъп до справочни услуги и телефонен указател.

По данни на Cullen International, задължението за издаване на общ телефонен указател е проблем и за редица държави-членки, които не са изпълнили посоченото задължение през 2007 г.

С влизането в сила на ЗЕС се въведе промяна в уредбата на издаването на телефонен указател, като част от задължението за универсална услуга, като съдържанието на телефония указател обхваща данни за абонатие на всички предприятия, предоставящи обществена телефонна услуга.

4.4. Предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи и безплатен достъп до услугите за спешни повиквания за крайни потребители

„БТК” АД е задължена да осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието достъп до телефонна справочна услуга за всички вписани в телефонния указател номера на абонатите.

³⁷Посочените цени са за фонокарти МОБИКА и БУЛФОН.

Телефонните справочни услуги, предлагани от „БТК“ АД, са на цената на селищен разговор от 0,00 лв. на минута в часовете на слаб трафик и 0,018 лв., на минута в часовете на силен трафик, след заплащане на първоначална цена от 0,132 лв., като в цените е включен данък върху добавената стойност.

Ползването на телефонни справочни услуги от крайните потребители е малко и трафикът в минути възлиза на 0,6% от общия трафик на селищни разговори на домашните и служебни абонати, а приходите от осигуряване на тези услуги са под 2% от общите приходи от селищни разговори на абонатите на дружеството.

Тъй като услугите за спешни повиквания, които са безплатни за крайните потребители, се ползват само при необходимост, то обемът на разговорите, измерен в минути, е незначителен, като достига едва 0,04% от трафика за национални и международни разговори.

4.5. Осигуряване на достъп до Интернет чрез обществената електронно съобщителна мрежа на „БТК“ АД

През 2007 г. „БТК“ АД предоставя комутируем достъп до Интернет чрез определени номера за достъп. При таксуването на повикванията³⁸ към номерата 0134 100, 0134 000, 0134 111, 01331 и 01333, свързването с Интернет се заплаща допълнително. Стойността на повикването включва първоначална цена, равна на първоначалната цена за национални разговори, както и цена на минута, равна на цената за селищни разговори към местни доставчици на Интернет и VoIP услуги. При свободния достъп до Интернет посредством номерата 0134 200 и 0134 300 стойността на повикването включва свързването с Интернет. Първоначалната стойност отново е равна на първоначалната цена за национални разговори, а на минута е по-висока от цената за селищни разговори към местни доставчици на Интернет и VoIP услуги, съответно с 20% в силен трафик и 25% в слаб трафик.

Трафикът от повикванията към номерата за достъп 134xx достига 0,94% от общия трафик за национални (селищни и междуселищни) разговори.

4.6. Цени на универсалната услуга

Изискванията за достъпност на цената на универсалната услуга се определят въз основа на Методиката, приета с Постановление на Министерския съвет № 229/31.08.2004 г., (обн. ДВ, бр. 78/2004 г.) Съгласно Методиката, изискванията за достъпност се отнасят до цените за първоначално свързване към мрежата, месечен абонамент, селищни, междуселищни и международни повиквания и се определят аналогично на цените за фиксирана гласова телефонна услуга, на база потребителска ценова кошница. Нарастването на цените в кошницата е ограничено от общ ценови таван, чиято максимална стойност е равна на производението от индекса на изменение на потребителските цени и индекса на изменение на brutния вътрешен продукт. Елементите на кошницата за УУ съвпадат с елементите на ценовата кошница за фиксираната гласова телефонна услуга. По данни на „БТК“ АД, към края на годината разходите за услугата надвишават повече от 3 пъти приходите от нея.

Цените за разговори чрез обществен апарат са с до 20% по-високи от цената за същия вид телефонни разговори, провеждани от домашни или служебни телефонни постове.

През 2007 г. „БТК“ АД не е изготвяла, актуализирала и публикувала телефонен указател в печатна или електронна форма и по тази причина няма определени цени в изпълнение на задължението за достъп до справочни услуги и телефонен указател. Процедурата за издаването на общ телефонен указател беше отложена до приемане на нормативна уредба, съответстваща на регулаторна рамка 2002 на ЕК, поради

³⁸ За сравнението са ползвани цените при стандартно таксуване

възникнали проблеми, свързани с предоставянето (защита на личните данни на абонатите) и заплащането на информацията в общия телефонен указател.

„БТК” АД е задължено да предоставя ценови пакети, като през 2007 г. дружеството продължи предлагането на следните пакети за:

▪ **икономично ползване** („ограничен пакет”, според наименованието, обявено от БТК в ценовата листа)

Пакетът се предоставя на социално слаби лица, които имат право на социално подпомагане или притежават документи от административни органи, имащи компетентност да издават документи, които доказват, че едно лице е социално слабо. В цената на пакета от 3,10 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 20 минути или 10 импулса (за телефонни постове без възможност за отчитане по време) месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс. При надхвърляне на включените в пакета минути/импулси, се прилагат цени на минута около 1,13 пъти по-високи от цените за разговори в часове на силен трафик и с 4,32 пъти за разговори в часове на слаб трафик на абонати, които не ползват планове на „БТК” АД.

▪ **лица с трайни увреждания с над 90% намалена работоспособност** („инвалиди I група”, според наименованието, обявено от „БТК” АД в ценовата листа)

Пакетът се предоставя срещу представяне на съответните документи, доказващи трайни увреждания. В цената на пакета от 1,50 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 160 минути или 80 импулса месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс. При надхвърляне на включените в пакета минути/импулси, се прилагат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които не ползват планове на „БТК” АД.

▪ **социални и здравни заведения с потребители – лица в неравностойно положение.**

Пакетът се предоставя на социални заведения по списък, определен от съответното министерство, който ежегодно се актуализира до 30 януари. В цената на пакета от 3,50 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 1000 минути или 500 импулса месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс. При надхвърляне на включените в пакета минути/импулси, се прилагат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които не ползват планове на „БТК” АД.

4.7. Качество на предоставяната УУ

Съгласно лицензионните си задължения, „БТК” АД следва да осигури качество на предоставяните услуги, съобразено с действащите в Република България нормативни актове, стандарти и технически спецификации.

В индивидуална лицензия № 100-00001/28.01.2005 г. на „БТК” АД е посочено, че при предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга дружеството следва да осигури параметри за качество на обслужване, посочени в долната таблица, в която е представено и изменението в качеството на обслужване:

Таблица № 12

Параметър	промяна на параметъра през 2007 г. спрямо предходната 2006 г., в %
5.1. Време за първоначално предоставяне на услугата	
5.1.1. време за най-бързите 95%	без промяна
5.1.2. време за най-бързите 99%	без промяна
5.1.3. процент на предоставяне съгласно договорена дата	без промяна

5.1.4. часове за приемане на заявки	без промяна
5.1.5. периоди за срещи	без промяна
5.2. Брой повреди на абонатна линия	
5.2.1. повреди на абонатна линия годишно	-12,74%
5.3. Време за отстраняване на повреди	
5.3.1. време за отстраняване на 80% от повредите на абонатните линии	-5,74%
5.3.2. време за отстраняване на 95% от повредите на абонатните линии	-21,25%
5.3.3. време за отстраняване на 80% от всички други повреди	-36,04%
5.3.4. време за отстраняване на 95% от всички други повреди	-42,37%
5.3.5. процент на повреди, отстранени до предварително определена дата	без промяна
5.3.6. часове за съобщаване за повреди	без промяна
5.3.7. периоди за срещи	без промяна
5.4. Процент на неуспешни повиквания	
5.4.1. процент на повиквания в рамките на страната	без промяна
5.4.2. процент за международни повиквания	-4,92%
5.5. Време за установяване на връзка	
5.5.1. средно време за повиквания в рамките на страната	-2,31%
5.5.2. време за най-бързите 95% от повикванията в рамките на страната	-11,63%
5.5.3. средно време за международни повиквания	-0,13%
5.5.4. време за най-бързите 95% от международните повиквания	-0,82%
5.6. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор	
5.6.1. средно време за отговор	без промяна
5.6.2. процент на повикванията, на които е отговорено в рамките на 20s	
5.7. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги	
5.7.1. средно време за отговор	4,44%
5.7.2. процент на повикванията, на които е отговорено в рамките на 20s	
5.8. Процент на изправните обществени телефонни апарати	
5.8.1. процент на напълно работоспособните	-0,20%
5.9. Процент на жалбите относно коректността на сметките	
5.9.1. процент	1,00%

Данните от горната таблица сочат, че „БТК” АД изпълнява лицензионните си задължения по отношение на качеството, като спрямо 2006 г. отчита по-високо качество на обслужването по следните параметри:

- ✓ брой повреди на абонатни линии годишно и време за отстраняване на повреди;
- ✓ време за установяване на връзка.

Жалби и удовлетворяване на жалбите

По данни на дружеството, към 31.12.2007 г. броят на абонатите на постове без възможности за таксуване по време възлиза на 359 280, което представлява 18,78% от общия брой на домашните абонати. Тези постове са свързани с аналогови централи без възможност за повременно таксуване и заради техническа невъзможност абонатите са лишени от правото си да получават детайлизирана справка за броя, вида и

продължителността на проведените разговори. По този начин те не могат да наблюдават и контролират своите разходи.

През 2007 г. в дружеството е постъпило значително количество жалби във връзка с предоставянето на УУ, над 23 000, което представлява 1,21% жалби спрямо общия брой домашни абонати.

Като основни причини са посочени рекламации за размера на месечната сметка и качеството на връзките. Процентът на жалбите за коректността на сметките бележи несъществено увеличение от 1%.

„БТК” АД е отговорило на всички постъпили жалби в нормативно определения срок от 30 дни, като процентът на удовлетворените жалби е над 33.

4.8. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на УУ

През 2007 г. „БТК” АД е единственото предприятие в България, задължено от КРС да предоставя всички услуги от обхвата на УУ на територията на цялата страна.

Съгласно разпоредбите на отменения ЗД във връзка с §7 от ПЗР на ЗЕС, предприятията, задължени да предоставят УУ, могат да искат компенсиране на доказаните нетни разходи, като подават заявления в КРС в случаите, когато предоставянето на УУ представлява несправедлива тежест за тях.

През годината в КРС не е постъпвало заявление за компенсиране на нетните разходи от предоставянето на УУ, поради което не са налице основания за предприемане на действия за компенсирането ѝ. В тази връзка Управителният съвет на фонда за компенсиране на универсалната услуга (Фондът) не е вземал решение за общия размер на компенсацията, както и за конкретната сума на всеки заявител. Фондът не е оперирал с финансови средства и няма открита банкова сметка.

5. Линии под наем

5.1. Участници на пазара

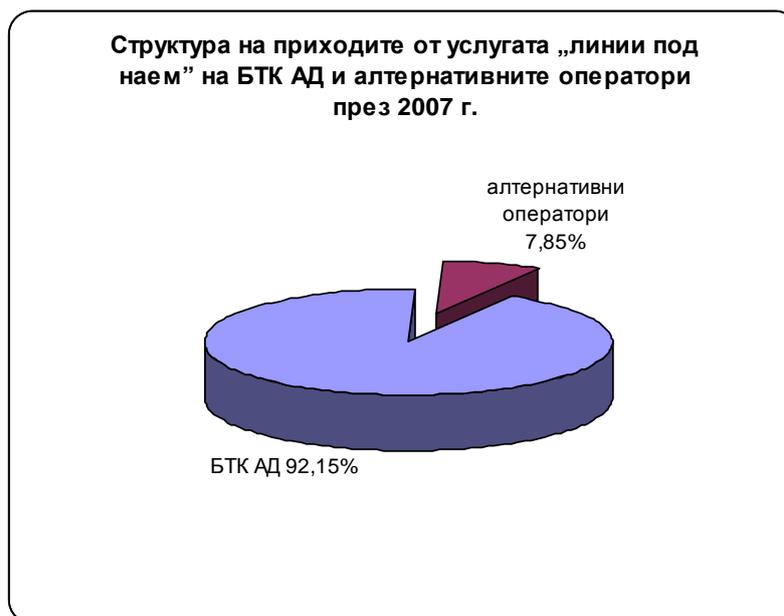
Освен „БТК” АД, индивидуални лицензии за осъществяване на далекосъобщения чрез далекосъобщителна мрежа за предоставяне на услугата „линии под наем” притежават мобилните оператори („МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД, „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕООД), един от големите кабелни оператори („ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД) и оператори на мрежи за пренос на данни („СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС” ЕАД, „НЕТЕРА” ЕООД, „НОВАТЕЛ” ЕООД).

През 2007 г. са издадени 2 нови индивидуални лицензии за осъществяване на далекосъобщения чрез далекосъобщителна мрежа за предоставяне на услугата „линии под наем”, включително международни линии под наем: на „РАКОМ” АД и „ТЕЛЕКОМ ПАРТНЪРС НЕТУЪРК” ЕАД. Към края на годината общият брой на лицензираните далекосъобщителни оператори за предоставяне на услугата „линии под наем” е 16. Пет предприятия са подали уведомления до КРС по реда на ЗЗЕС, с които са уведомили Комисията за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за предоставяне на услугата „линии под наем”, с предполагаема дата за начало на дейността до 31.12.2007 г. По данни, подадени в КРС, освен „БТК” АД, през 2007 г. „линии под наем” са предоставяли още 12 оператори: „БУЛГАРТЕЛ” ЕАД, „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД, „ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ” ЕАД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ЕСТ” АД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД, „МЕМОРЕКС ТЕЛЕКС КОМЮНИКЕЙШЪНС БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „НОВАТЕЛ” ЕООД, „РАКОМ” АД, „СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС” ЕАД и „НЕТЕРА” ЕООД. През

годината нито едно от предприятията, подали уведомления по реда на ЗЕС, не е предоставяло услугата „линии под наем”.

5.2. Обем на пазара и пазарни дялове

Приходите от предоставяне на услугата „линии под наем” възлизат на 152,95 млн. лв., което представлява увеличение със 19,77% в сравнение с 2006 г.. Това се дължи както на по-големия брой алтернативни предприятия, осъществяващи дейност на пазара (12 през 2007 г. в сравнение с 10 през 2006 г.), както и на ръста в приходите на историческото предприятие „БТК” АД (почти 16%). Същевременно относителният дял на бившия монополист в структурата на пазара продължава плавно, но трайно да намалява, като към края на годината е 92,15%, което представлява намаление с почти 3 пункта, а делът на конкурентните оператори се е увеличил на 7,85% (фиг. 51).



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 51

Като се има предвид значителния дял на „БТК” АД от пазара на предоставяне на услугата „линии под наем”, конкурентоспособността на този пазарен сегмент зависи в голяма степен от регулирането на оператора със значително въздействие върху пазара. С Решение на КРС № 1315 от 20.06.2006 г., „БТК” АД е определено за оператор със значително въздействие върху пазара (ОЗВП) на предоставяне услугата „линии под наем”, въз основа на анализ на информацията за реализираните от операторите нетни приходи за предходната година, общия обем на пазарния сегмент „линии под наем” и пазарния дял на всеки от участниците на този сегмент (в съответствие с Методиката за условията и реда за определяне на ОЗВП)³⁹.

С приемането на ЗЕС, у нас се въведе Регулаторна рамка 2002 на ЕС, която предполага изцяло нов подход при регулирането на пазарите и налагането на задължения на предприятия със значително въздействие върху пазара. ЕК препоръчва подробен списък от пазари на едро и дребно, предмет на ex-ante регулиране, които следва да бъдат анализирани от националните регулатори от гледна точка наличието или липсата на ефективна конкуренция. Съгласно § 7 от ПЗР на ЗЕС, наложените по реда на отменения ЗД задължения на определените за оператори със значително

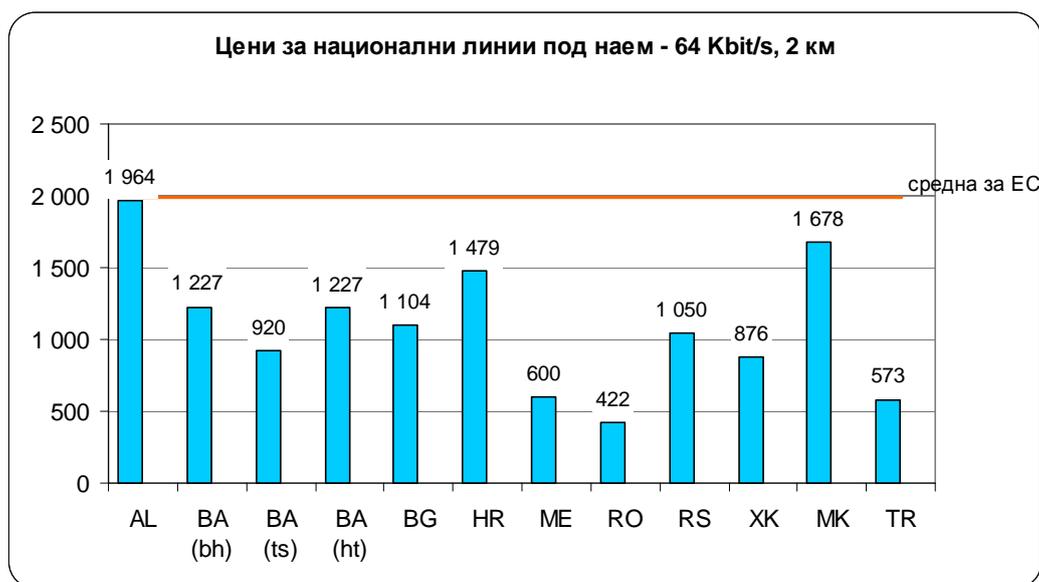
³⁹ Високият пазарен дял на историческия оператор се дължи на ограничената дефиниция за услугата „линии под наем”, използвана при анализа съгласно ЗД (отм.) и Европейската регулаторна рамка от 1998 г. Пазарните дефиниции и анализи съгласно ЗЕС вероятно ще покажат по-висок пазарен дял за алтернативните предприятия.

въздействие дружества, се запазват до влизане в сила на решенията на КРС, с които се налагат специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие по реда на ЗЕС. В този смисъл „БТК” АД продължи да изпълнява задължения, свързани с предоставяне на услугата „линии под наем”, предвидени в ЗД (отм.), както и издадената на предприятието индивидуална лицензия за осъществяване на далекосъобщения чрез далекосъобщителна мрежа за предоставяне на услугата „линии под наем”, включително международни линии под наем.

5.3. Цени на услугата „линии под наем”

Цените на услугата „линии под наем” от минималния пакет, предоставяна чрез фиксираната обществена телефонна мрежа на „БТК” АД, попадат в обхвата на регулираните от КРС. Те следва да са публично известни и да са съобразени с разходите на предприятието. През 2007 г. без промяна остават в сила цените по одобреното от Комисията с Решение № 1487 от 15.07.2004 г. Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на услугата „линии под наем”.

На фиг. 52 - 55 са представени средните годишни цени на дребно за национални линии под наем, изчислени въз основа на месечния абонамент за 12 месеца, предоставяни от историческите предприятия в България и в останалите страни от ЮИЕ⁴⁰. Посочени са и средните стойности за страните-членки на ЕС. Цените са представени в евро, като от стойностите са изключени ДДС и всички възможни намаления, предлагани при договаряне. Цените за ЕС за национални линии под наем са актуални към септември 2007 г., а за ЮИЕ - към юли.

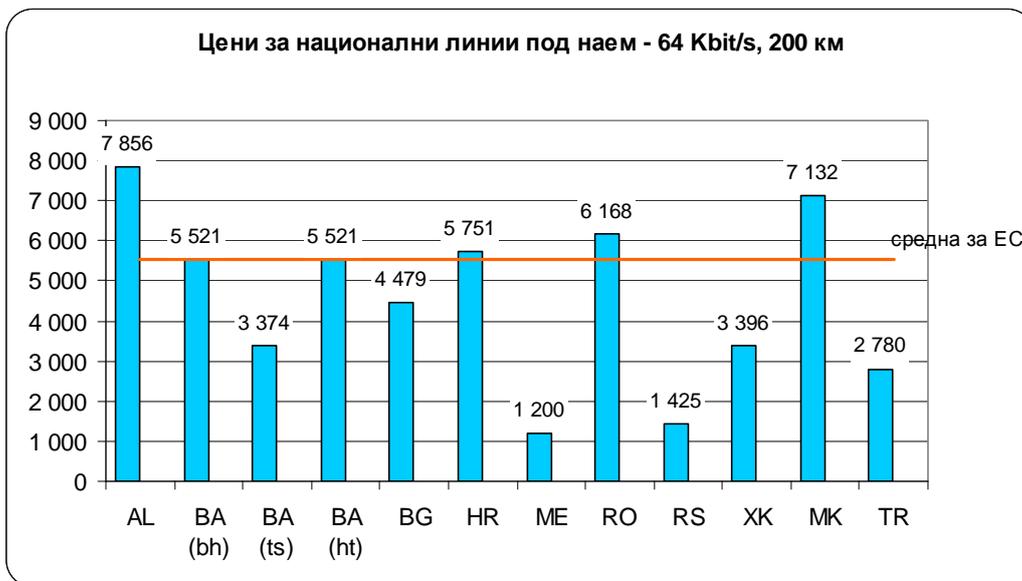


Означения на държавите и регионите: AL - Албания, BA - Босна и Херцеговина: (bh) - ВН Telecom, (ts) - Telekom Srpske, (ht) - Hrvatske Telekomunikacije, BG - България, HR - Хърватска, ME - Черна гора, RO - Румъния, RS - Сърбия, XK - Косово, MK - Македония, TR - Турция.

Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 13th Implementation Report, 2008; цени на БТК АД

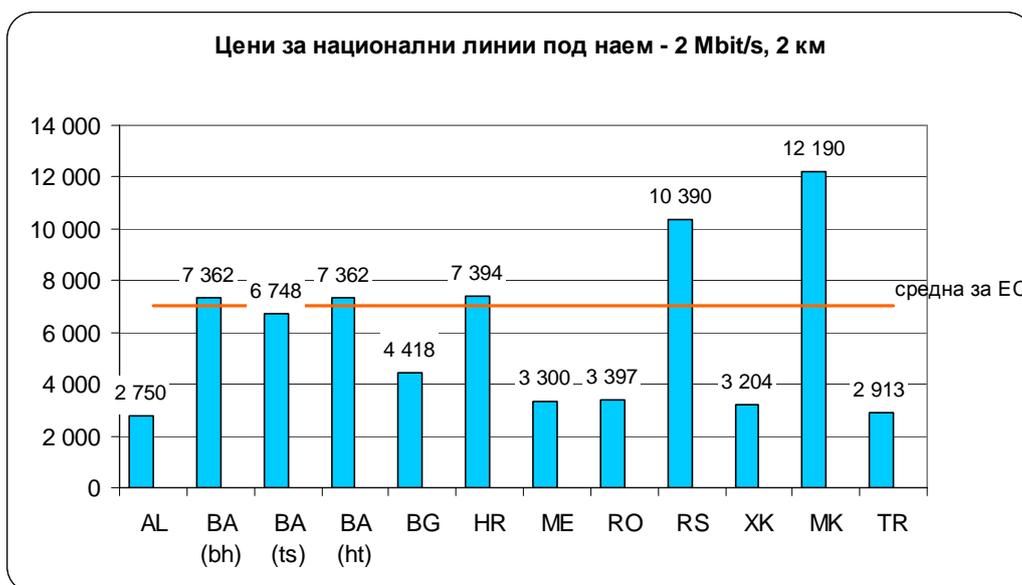
Фиг. 52

⁴⁰ За Босна и Херцеговина са представени цените на трите исторически оператора, които осъществяват дейност в различните региони, както следва: ВН Telecom (ВН) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с Hrvatske Telekomunikacije Mostar (HT); Telekom Srpske (TS) - в Република Сръбска; Hrvatske Telekomunikacije Mostar (HT) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с ВН Telecom.



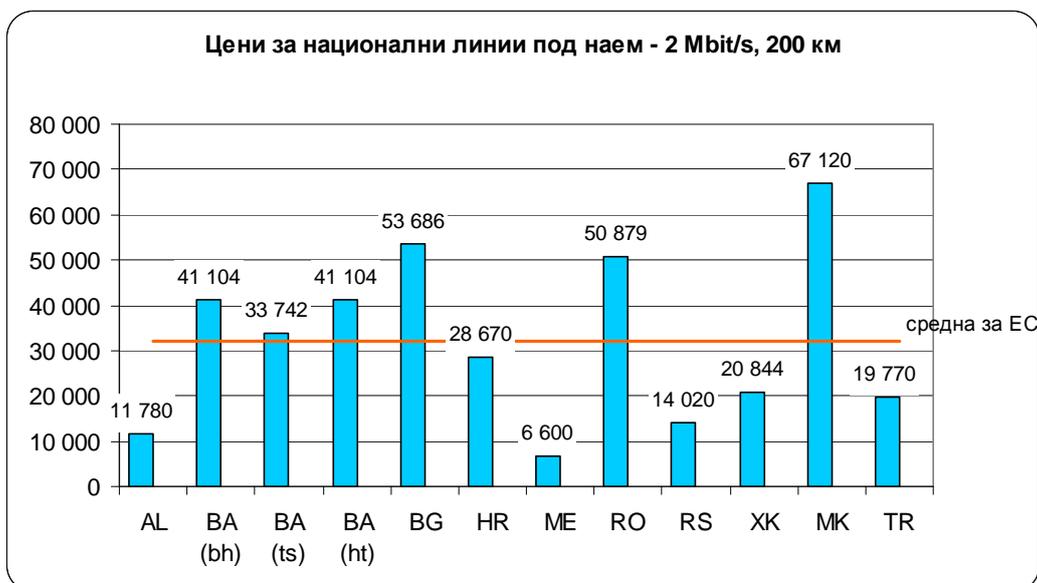
Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 13th Implementation Report, 2008; цени на БТК АД

Фиг. 53



Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 13th Implementation Report, 2008; цени на БТК АД

Фиг. 54

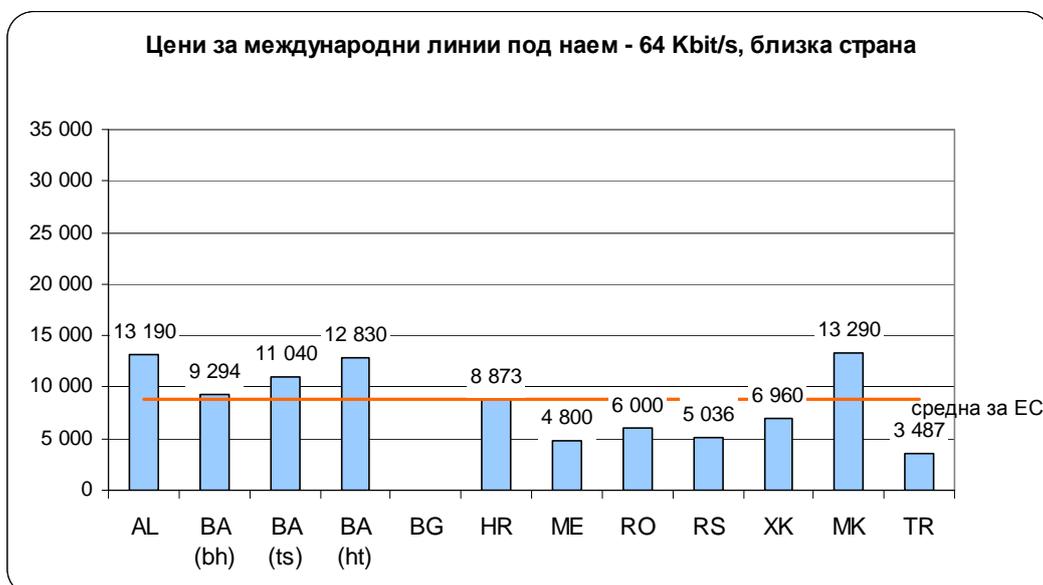


Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 13th Implementation Report, 2008; цени на „БТК” АД

Фиг. 55

Във всички страни от ЮИЕ цените за национални линии под наем 64 Kbit/s, 2 км, са по-ниски от средните за ЕС, а за останалите типове линии варират по страни и региони. Най-ниски цени предлагат историческите предприятия в Румъния и Турция (за 64 Kbit/s, 2 км), в Черна гора и Сърбия (за 64 Kbit/s, 200 км) и в Албания, Черна гора и Турция (за високоскоростните линии - 2 Mbit/s). Най-високи са цените на историческите предприятия в Албания (за линиите със скорост 64 Kbit/s) и Македония (за високоскоростните линии - 2 Mbit/s). С изключение на линиите под наем 2 Mbit/s, 200 км, цените на „БТК” АД остават по-ниски от средните за страните от ЕС - съответно с 81% (за 64 Kbit/s, 2 км), 23% (за 64 Kbit/s, 200 км) и 59% (за 2 Mbit/s, 2 км).

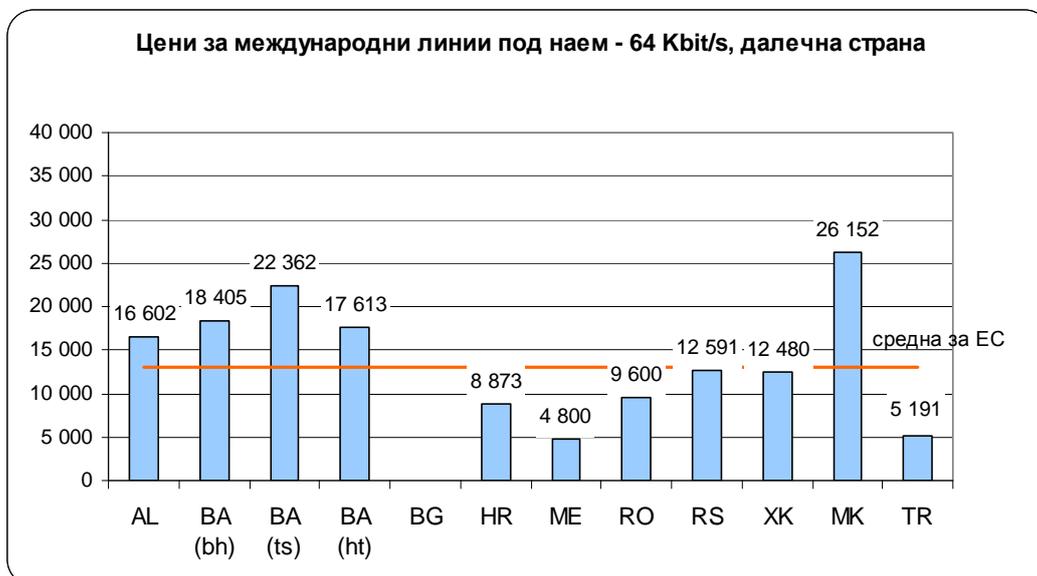
Средните годишни стойности (месечният абонамент за 12 месеца) за международни линии под наем, предоставяни от историческите предприятия в страните от ЮИЕ, са показани на фиг. 56 - 59. За сравнение - към далечна страна са взети цени към Великобритания. Посочени са и средните стойности за страните-членки на ЕС. Цените за ЕС за международни линии под наем са актуални към септември 2006 г., а за ЮИЕ - към юли.



Забележка: Цените за Румъния и Турция за международни линии под наем се отнасят за „single routing”. За останалите страни и региони цените са за „double routing”. Международните линии често се предлагат като „double routing”, т.е. включват резервен капацитет, ако възникнат технически проблеми.

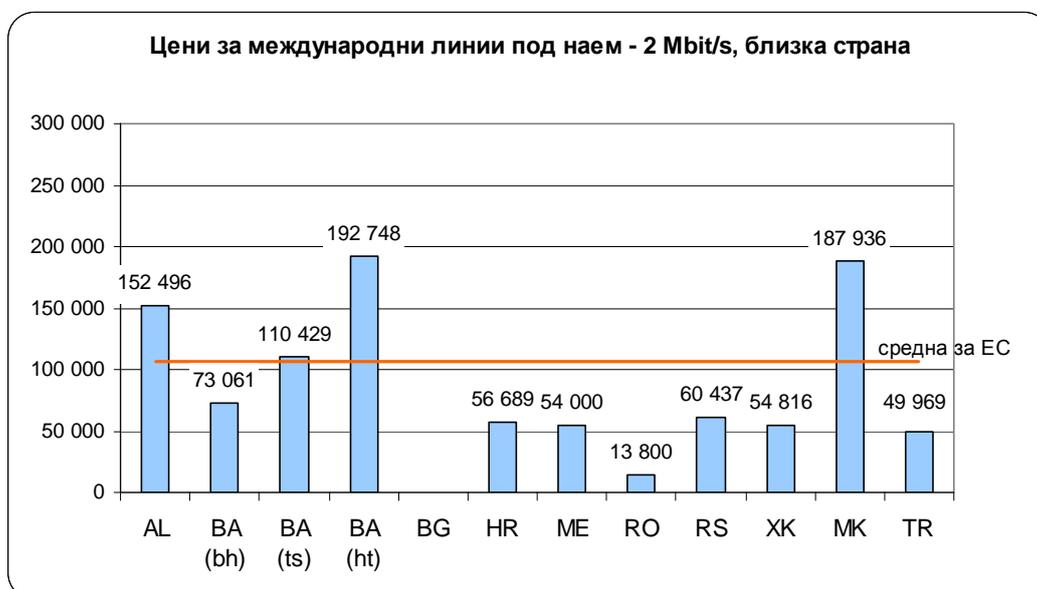
Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 12th Implementation Report, 2007

Фиг. 56



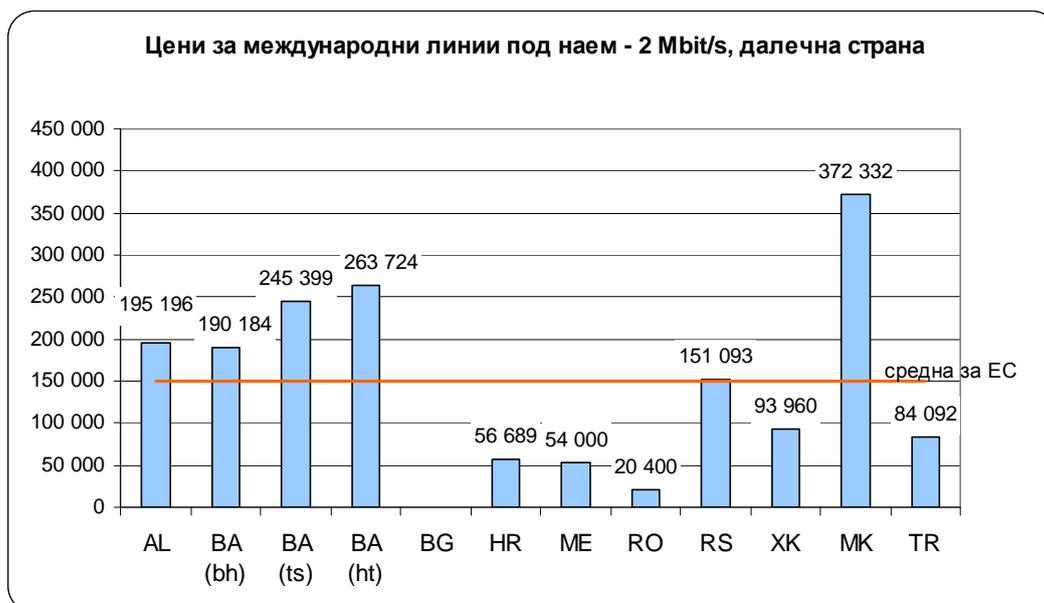
Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 12th Implementation Report, 2007

Фиг. 57



Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 12th Implementation Report, 2007

Фиг. 58



Източник: Cullen International, 4th Country Comparative Report SEE, 2007; EC, 12th Implementation Report, 2007

Фиг. 59

Следва да се отбележи, че „БТК” АД вече не публикува цени за международни линии под наем. Тези цени са обект на договаряне, въпреки че „БТК” АД е определено за оператор със значително въздействие върху пазара на предоставяне услугата „линии под наем”, по реда на ЗД (отм.) и следва да спазва задължението за прозрачност. Най-ниските цени в региона на ЮИЕ са на историческите предприятия в Черна гора, Румъния и Турция, а най-високите - на историческите предприятия в Босна и Херцеговина, Македония и Албания.

През следващите години може да се очаква и нови предприятия да предлагат услугата „линии под наем” на пазара. Прогнозата на предприятията за предоставяне на 714 нови линии под наем през 2008 г. дава основание да се предвижда ръст на приходите от тази дейност.

6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет

6.1. Мрежи за пренос на данни

От началото на 2007 г. до влизането в сила на ЗЕС по Обща лицензия № 217 за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна мрежа за пренос на данни без използване на ограничен ресурс и предоставяне на далекосъобщителни услуги чрез нея (Обща лицензия № 220), съгласно отменения ЗД бяха регистрирани 64 предприятия. В този сегмент на пазара са включени и регистрираните до май 2007 г. 34 предприятия по Обща лицензия № 220 за осъществяване на електронни съобщения чрез обществена мрежа RLAN от подвижна радиослужба (Обща лицензия № 220).

С приемането на ЗЕС се извърши промяна в лицензионния режим – субектите, желаещи да осъществяват електронни съобщения без използването на ограничен ресурс, са длъжни да представят в КРС уведомление за започване на дейност по предоставяне на електронни съобщения. След влизането в сила на ЗЕС, в КРС бяха подадени 107 уведомления за стартиране на дейност по предоставяне на достъп до Интернет и пренос на данни чрез мрежа за пренос на данни без използване на

ограничен ресурс, като някои от предприятията, подали уведомление, вече разполагат с регистрация по обща лицензия по реда на ЗД (отм.).

Към края на годината броят на регистрираните предприятия по Общи лицензии № 217 и № 220 и подадените уведомления за стартиране на дейност по предоставяне на пренос на данни и Интернет достигна общо 583 (фиг. 60), което представлява 5-процентно увеличение в сравнение с 2006 г.



Източник: КРС

Фиг. 60

Забавеният ръст на броя нови предприятия се дължи на голямото количество регистрирани през предходните години доставчици, предоставящи услуги за достъп до Интернет на свободен режим.

Във връзка с усиленото регистриране на мрежите на Интернет доставчиците като оператори на обществени мрежи за пренос на данни без ограничен ресурс, от 2005 г. КРС разглежда мрежите за пренос на данни и предоставянето на услуги за достъп до Интернет като един пазарен сегмент.

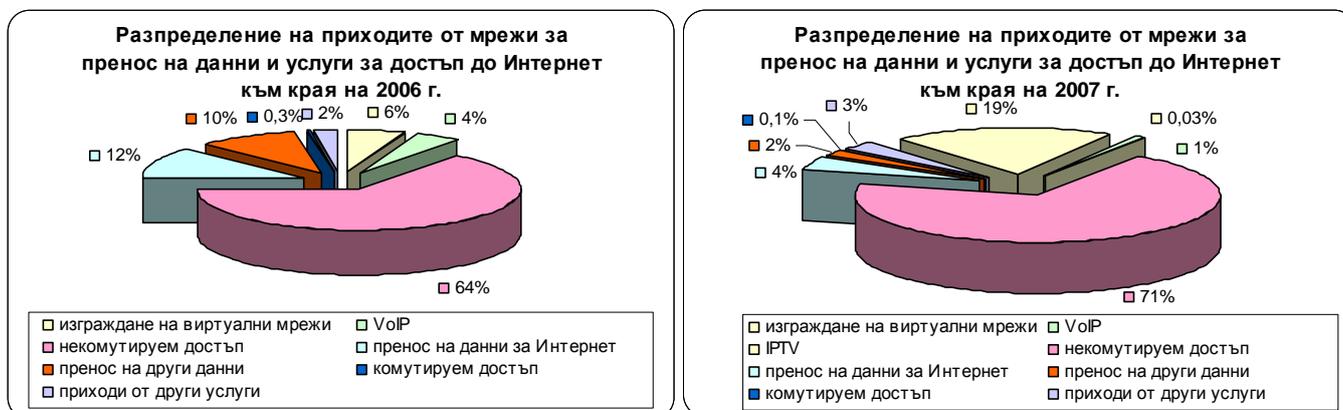
В сегмента “пренос на данни и достъп до Интернет” са включени и предприятията, лицензирани с индивидуална лицензия за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна мрежа от неподвижната радиослужба от вида „точка към точка”, чийто брой към края на периода е 26.

През изминалата година не са лицензирани нови субекти, извършващи дейност въз основа на индивидуални лицензии за мрежи за пренос на данни с права за ползване на ограничен ресурс - номера от Националния номерационен план.

Продължава наблюдаваната през 2006 г. тенденция на окрупняване на Интернет сегмента: някои по-малки доставчици са изкупени от по-големи, а други незначителни предприятия изцяло са прекратили дейността си.

Обемът на пазарния сегмент „пренос на данни и услуги за достъп до Интернет” възлиза приблизително на 210,8 млн. лева или с 49% повече спрямо 2006 г. Анализът на приходите, разпределени по предоставяни услуги, показва, че с най-голям дял са те от предоставяне на некомутируем достъп до Интернет (71% спрямо 64% през 2006 г.). Ръст от над 4 пъти имат приходите от изграждане на виртуални мрежи. При всички останали услуги се наблюдава относителен спад (фиг. 61). Най-голям е спадът (в абсолютно и относително изражение) при VoIP (с 68% са намалели декларираните приходи от тази услуга), пренос на други данни (с 70%), при пренос на данни за Интернет (с 47%). Намаление се наблюдава и при комутируемия достъп до Интернет

(47% в абсолютно изражение), което се дължи на нарастващите потребности на потребителите от високоскоростен широколентов достъп, както и поради нерентабилността на използването на комутируем достъп до Интернет (скъпа услуга с качество за скорости, несъответстващи на потребностите на съвременния Интернет консуматор).



Източник: КРС

Фиг. 61

Вложените инвестиции в изграждане, поддържане и използване на мрежите за пренос на данни възлизат на 93,984 млн. лв., което представлява увеличение с 133% или над 2 пъти.

От предприятията, представили информация, през 2008 г. 22 планират да започнат предоставяне на услугата „пренос на глас чрез Интернет” (VoIP), а 27 имат намерения да предлагат и IP телевизия. За сравнение, към края на 2007 г. 29 от предприятията декларират, че предоставят пренос на глас през Интернет протокол, а 19 предлагат IP телевизия.

6.2. Услуги за достъп до Интернет

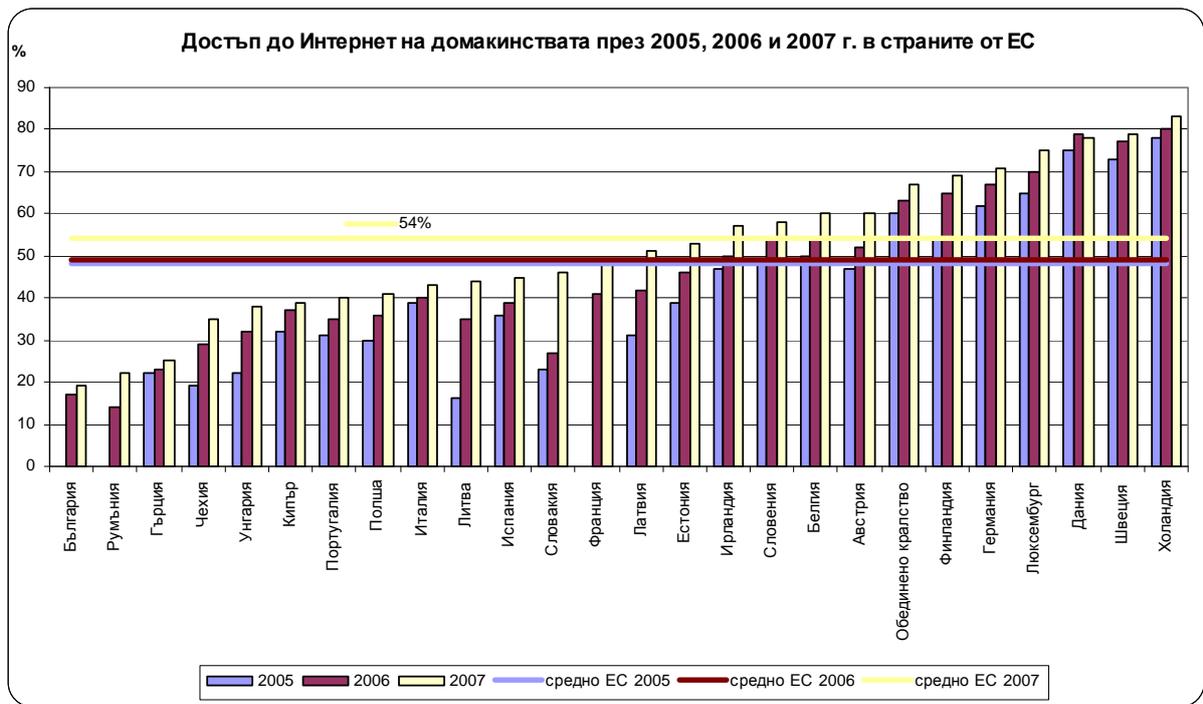
По данни на НСИ⁴¹, към края на първото тримесечие на 2007 г. 33,70% от населението на възраст от 16 до 74 години е използвало Интернет, докато за първото тримесечие на 2004 г. процентът е 18,1 или за 4-годишен период се наблюдава увеличение от 86%.

Според проведено от *Алфа Рисърч* проучване⁴², през януари 2008 г. 31% от населението над 18 г. ползва Интернет.

На фиг. 62 е представено проникването на Интернет услугите на база домакинства в страните от ЕС по данни на Eurostat. От графиката е видно, че проникването на Интернет в българските домакинства се е увеличило с 12% за периода от 2006 до 2007 г. и е достигнало 19%. Въпреки ръста, България все още е на последно място по показателя „достъп до Интернет в домакинствата” и е значително под средната стойност за ЕС.

⁴¹ <http://www.nsi.bg/IKT/IKT.htm>

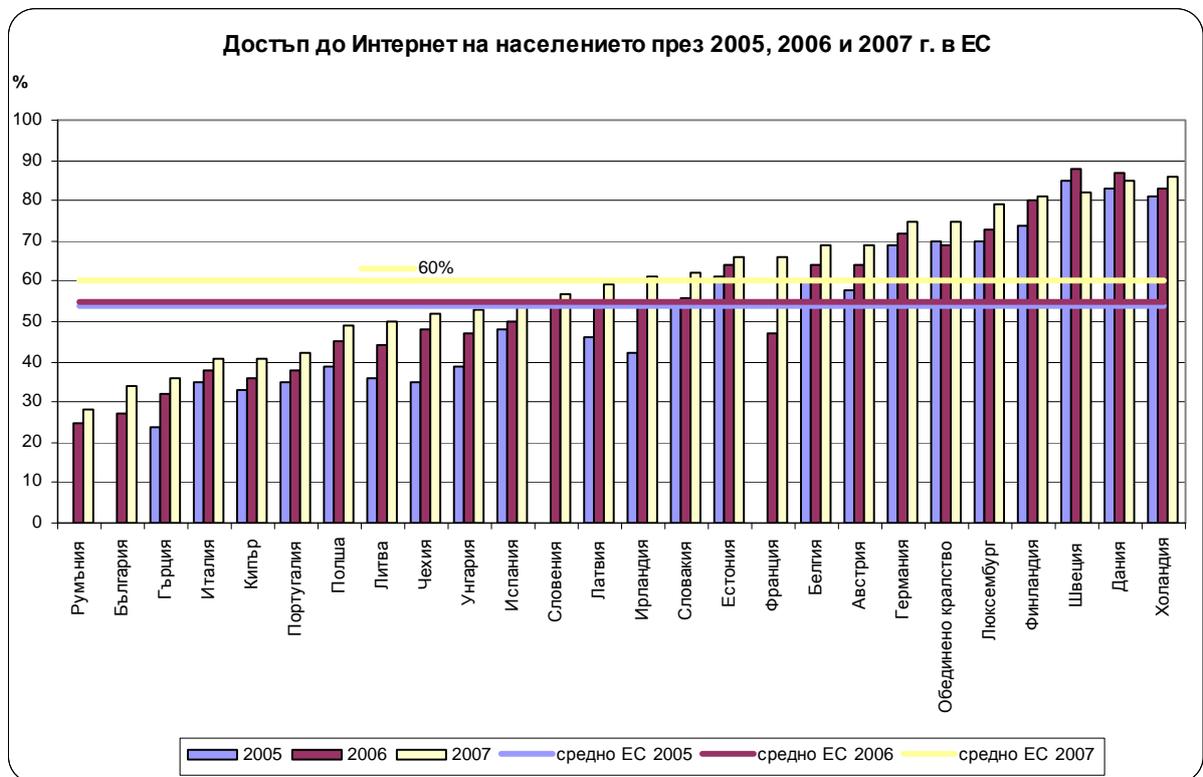
⁴² <http://www.aresearch.org/internet.html>



Източник: Eurostat,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/science/isoc/isoc_ci/isoc_ci_in&language=en&product=EU_MAIN_TREE&root=EU_MAIN_TREE&scrollto=138

Фиг. 62



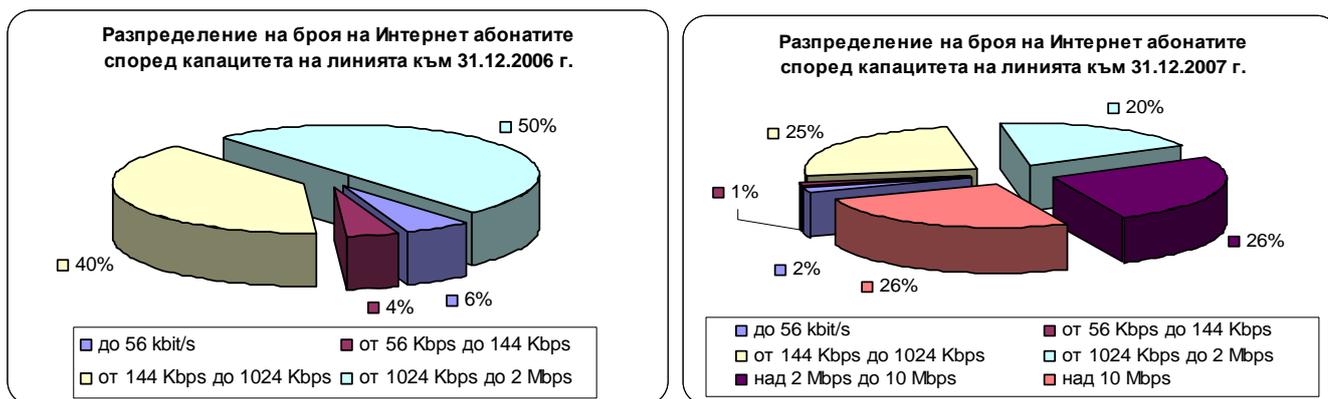
Източник: Eurostat,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/science/isoc/isoc_ci/isoc_ci_in&language=en&product=EU_MAIN_TREE&root=EU_MAIN_TREE&scrollto=138

Увеличението за периода 2006 – 2007 г. при проникването на Интернет на база население е 26% (фиг. 63). И тук България е на последно място с 34% (като изключим Румъния) и е почти 2 пъти под средното проникване по население за страните-членки на ЕС (60%).

По данни от предприятията, броят на абонатите на услуги за достъп до Интернет към края на 2007 г. е 652 181. В общия брой са включени и абонатите на Double и Triple play, декларирани от операторите, регистрирани по Обща лицензия № 201 за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена кабелна далекосъобщителна мрежа за разпространение на радио- и телевизионни програми и осъществяване на далекосъобщителни услуги чрез нея, съгласно ЗД (отм.), които представляват 10% от общия брой абонати на достъп до Интернет. Данните сочат, че в сравнение с 2006 г. абонатите са се увеличили с 40 %.

На фиг. 64 е представено тяхното разпределение според използвания капацитет. Относителният дял с натрупване на абонатите, използващи Интернет достъп със скорост, по-малка от 144 kbit/s, е 3%, т.е. използващите най-ниски скорости, са намалели над 3 пъти, сравнено с предходната година. От представените резултати е видно, че абонатите на широколентов достъп⁴³ до Интернет в България представляват значителната част от общия брой. Увеличават се абонатите, ползващи скорости над 1024 kbit/s, и те достигат 71% от общия брой.

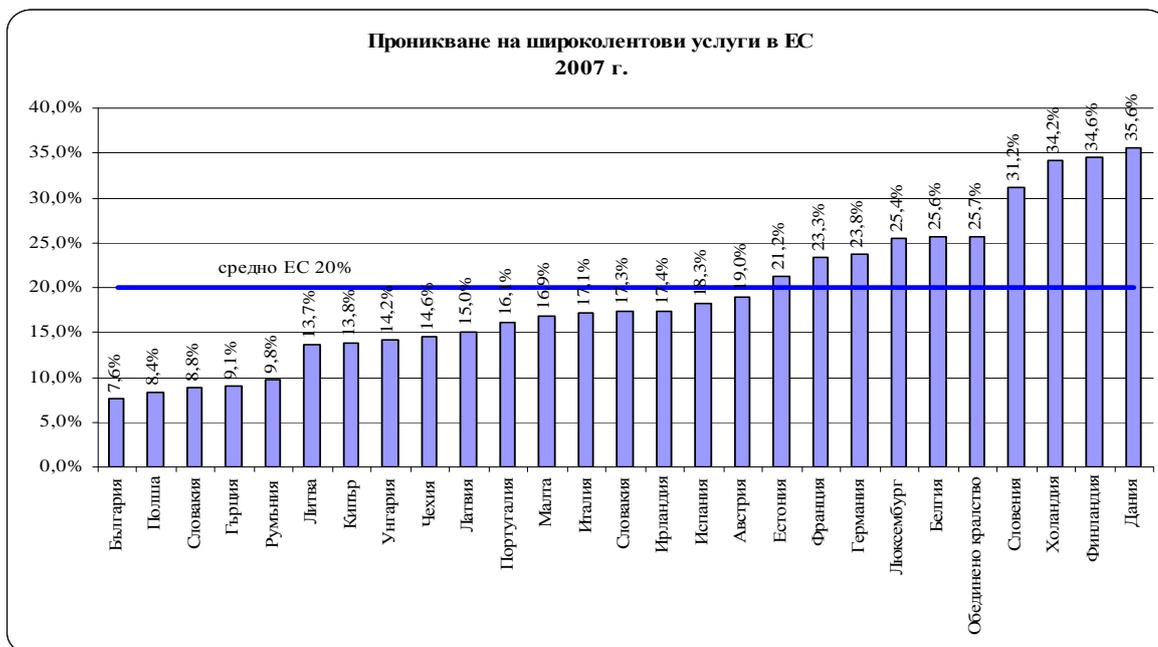


Източник: Данни, подадени в КРС

На фиг. 65 са представени графично данните за проникването⁴⁴ на широколентови услуги в ЕС. Въпреки наблюдавания през годината ръст от 27% в използването на широколентови услуги, с 7,6% проникване България отново е на последно място сред страните от ЕС.

⁴³ според дефиниция на Европейската комисия широколентов достъп е достъпът до Интернет със скорост над 144 kbit/s

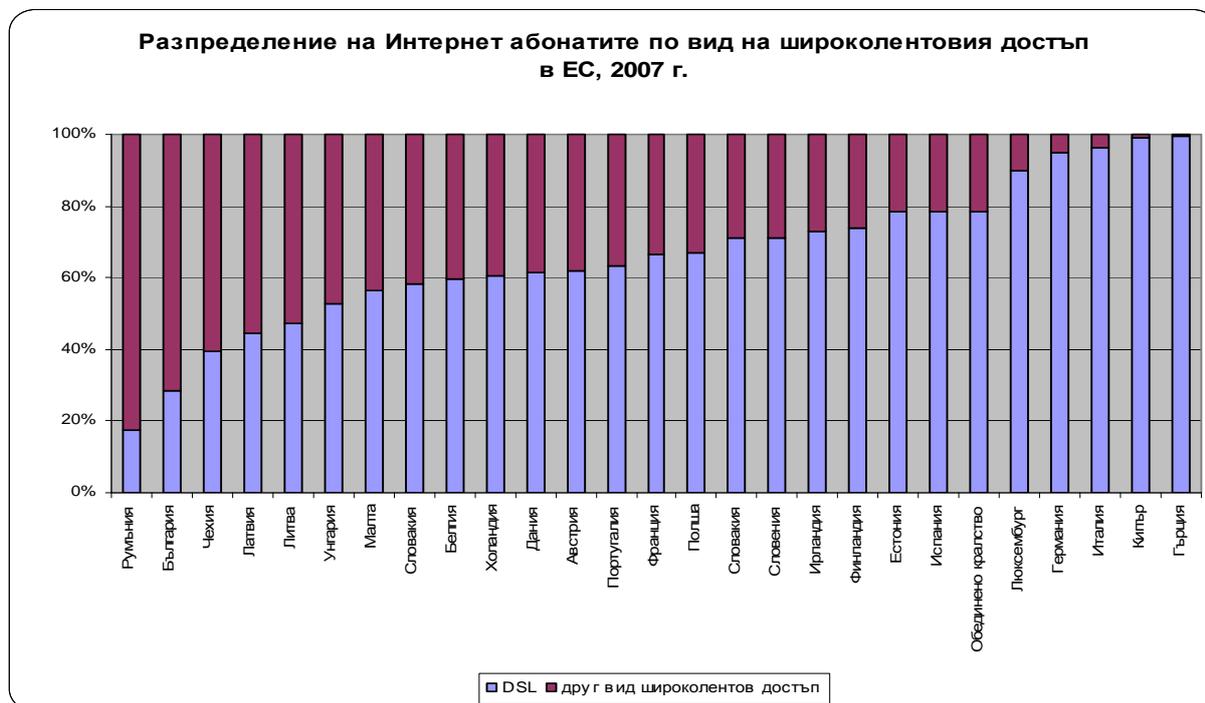
⁴⁴ Общ брой широколентови линии, отнесен към броя на населението в съответната държава.



Източник: 13th Report on European electronic communications regulation and markets

Фиг. 65

Най-широко разпространената технология за реализирането на широколентовите връзки в ЕС е xDSL: 80% (фиг. 66).



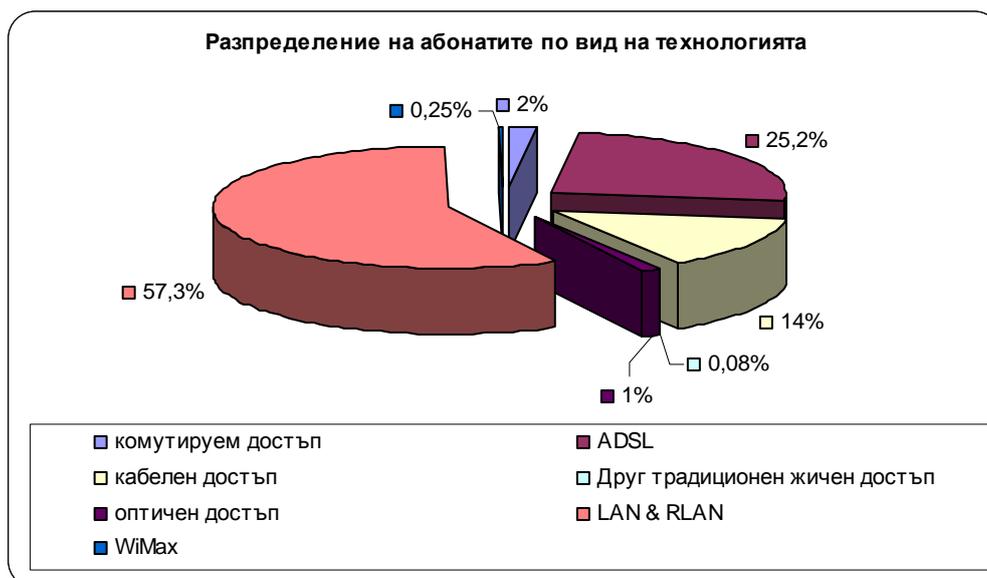
Източник: 13th Report on European electronic communications regulation and markets

Фиг. 66

С 28%-тен дял, xDSL технологията е най-малко популярна в България, сравнено със страните от ЕС, като по този показател изпреварваме единствено Румъния. „БТК” АД все още е единственото предприятие, което предоставя ADSL услуги в България, като спрямо миналата година абонатите са се увеличили 1,7 пъти. Този относително нисък процент на популярност е свързан с тенденцията за изграждане и разширяване на

обхвата на LAN мрежите в България. Потребителите у нас предпочитат Интернет достъпа чрез LAN и RLAN поради по-високата скорост до локалните сървъри с безплатна музика, филми и информация, както и заради по-ниските цени.

На фиг. 67 е представено разпределението на абонатите на широколентов достъп до Интернет в България според вида на технологията. Най-широко разпространените технологии са LAN и RLAN (57,3% от общия брой абонати), следвани от xDSL (25,2%) и кабелния достъп (14%). Както е видно от графиката, през годината се наблюдава и появата на една нова технология - WiMax (WiMax услуги на българския пазар се предлагат едва от края на 2007 г.) с 1657 абонати, която има малък процентен дял (0,25%) от общия брой, но се очаква той да расте.



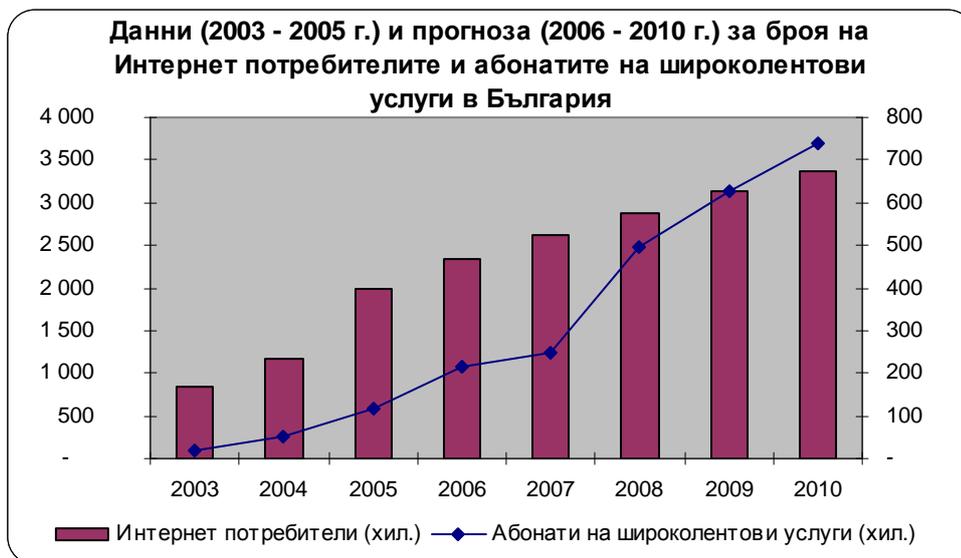
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 67

Перспективи и тенденции

Според прогнозите на Business Monitor International⁴⁵, проникването на Интернет в България ще достигне 44,9% през 2010 г., или ще се увеличи с 31%. Проникването на широколентовите услуги у нас ще се увеличи 3 пъти за същия период и към 2010 г. се очаква то да достигне 9,9% (фиг. 68).

⁴⁵ www.businessmonitor.com



Източник: ВМІ

Фиг. 68

Може да се очаква, че използването на Интернет у нас ще продължи да нараства с въвеждането на новите безжични мрежи и развитието на съществуващите оптични мрежи, предлаганата ADSL услуга и т.нар. тройна услуга (Triple play) - кабелна телевизия, фиксирана гласова телефонна услуга и високоскоростен Интернет по един кабел. Още повече, че наличието на алтернативни варианти за доставка на съдържанието, както и възможностите за предоставяне на нови интерактивни услуги, ще предизвикат засилена конкуренция между предприятията, което би довело до по-качествени и по-достъпни услуги за потребителите.

7. Спътникови системи

Значението на спътниковите системи нараства с все по-мощното разгръщане на мрежите и увеличаващите се потребности от мобилност на потребителите.

Предимствата на спътниковите комуникации са много. Те са с висока степен на физическа надеждност, независими са от земната инфраструктура, осигуряват разпределение на натоварването и предлагат решения при значителни обеми информация за големи територии.

Пазарният сегмент „неподвижни спътникови мрежи“ обхваща дейността на предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез мрежа от неподвижна спътникова радиослужба по индивидуална лицензия № 112 и по удостоверение за регистрация по обща лицензия № 216 за осъществяване на обществена електронна съобщителна услуга „достъп до спътникови системи“.

През 2007 г. КРС прекрати лицензията на едно от единадесетте предприятия, притежаващи индивидуална лицензия № 112 („ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД) и не е издавала разрешения на нови, съгласно ЗЕС⁴⁶. През годината няма подадени уведомления за осъществяване на обществена електронна съобщителна услуга "достъп до спътникови системи" и техният брой се запазва на 4, както през 2006 г.

⁴⁶ Издаването на разрешения за осъществяване на електронни съобщения чрез използване на ограничен ресурс, съгласно ЗЕС, заменя лицензионния режим съгласно ЗД (отм.). На основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗЕС, предприятията продължават да осъществяват дейност въз основа на издадените индивидуални лицензии до издаване на разрешения по реда на ЗЕС.

В таблица № 13 и таблица № 14 по-долу е представена информация за броя и дейността на предприятията, осъществяващи електронни съобщения чрез спътникови системи и предоставяните от тях видове услуги.

Таблица № 13

Предприятия и предоставяни през 2007 г. услуги - осъществяване на обществена електронна съобщителна услуга "достъп до спътникови системи"

№	Наименование на предприятието	Брой лицензии	Видове електронни съобщителни услуги, предоставяни от предприятието през 2007 г. чрез мрежата					
			Радио- и телевизионно разпръскване	Пренос на глас на дребно	Пренос на данни за Интернет на едро	Предоставяне на достъп до Интернет на дребно	Двупосочен пренос на други данни	Други услуги на дребно
1	„ЕЛСАКОМ“ ЕАД	1	-	✗	-	-	-	-
2	„СКОРТЕЛ“ ООД	1	-	✗	-	-	-	✗
3	ЕТ „СКЮ-ЮЛИЯ ЛАЗАРОВА“*	1	///					
4	„ФОРС ДЕЛТА“ ООД*	1	///					
Общо:		4	-	2	-	-	-	1

*През 2007 г. предприятието не е предоставяло услуги по лицензията

Източник: Данни, подадени в КРС

Таблица № 14

Предприятия и предоставяни през 2007 г. услуги - осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мрежи от неподвижна спътникова радиослужба

№	Наименование на предприятието	Брой лицензии	Видове електронни съобщителни услуги, предоставяни от предприятието през 2007 г. чрез мрежата				
			Спътниково разпръскване на телевизионни и радиопрограми на едро и на крайни потребители	Двупосочен пренос на данни за Интернет на едро	Предоставяне на достъп до Интернет на дребно	Двупосочен пренос на други данни на дребно	Други услуги на едро
1	„БИКАМ“ ЕООД	1	✗	-	-	-	-
2	„БУЛСАТКОМ“ АД	1	✗	-	-	-	-
3	БНТ	2	✗	-	-	-	✗
4	„ИНТЕРАКТИВНИ ТЕХНОЛОГИИ“ АД	1	✗	-	-	-	-
5	„ЛИМЕС-КОНСУЛТИНГ“ ООД	1	-	-	-	✗	-
6	„НЕТЕРА“ ЕООД	3	✗	-	-	-	✗
7	„СИ АЙ ТИ ЕС“ АД*	1	///				
8	„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕООД	2	✗	-	-	-	-
9	„ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД**	1	///				
10	„ТРАНСАТ“ АД	2	-	-	✗	✗	-
11	„ХУНГАРО ДИГИТЕЛ“ ООД***	1	///				
Общо:		16	6	-	1	2	2

* Предприятието не е предоставило информация

** Лицензията е прекратена

*** През 2007 г. предприятието не е предоставяло услуги по лицензията

Източник: Данни, подадени в КРС

Обем, структура и инвестиции на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2007 г.

Обемът на пазарният сегмент „неподвижни спътникови мрежи”, изчислен въз основа на приходите от предоставени услуги, е нараснал повече от 2 пъти спрямо 2006 г. и достига 36,89 млн. лв. (фиг. 69)⁴⁷.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 69

Услугите, предлагани на едро, от които участниците на пазара са реализирали приходи, са следните:

- услуги за спътниковото разпространение на програмите на телевизионни и радио оператори, които се предоставят чрез спътници на територията на България, Централна и Източна Европа;
- услуги за еднопосочен пренос на данни.

Услугите за крайни потребители, от които предприятията са реализирали приходи през 2007 г., са следните:

- спътникова цифрова телевизия и радио;
- предоставяне на достъп до Интернет;
- пренос на глас;
- двупосочен пренос на други данни (пренос на данни от счетоводни, ERP и др. приложения);
- други услуги на дребно (пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и интелигентни транспортни системи и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове (флоти).

Делът на приходите от предоставените услуги на едро в общия обем на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” заема 13%, а от предоставените услуги на крайни потребители е съответно 87%. На фигура 70 по-долу е представена структурата на приходите в сегмента през 2007 г.

⁴⁷ Данните за 2006 г. са коригирани – изключени са приходите от продажбата на крайни устройства

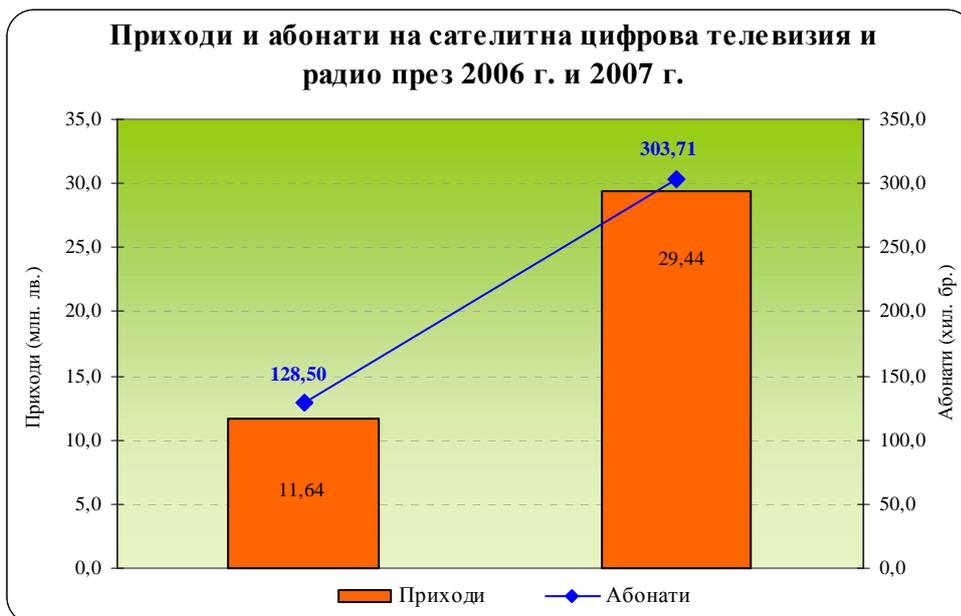


Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 70

Отчетеният висок ръст от 20,2 млн. лв. в обема на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през последната година се дължи на обстоятелството, че приходите от предоставянето на спътникова цифрова телевизия и радио на крайни потребители, са нараснали 2,5 пъти спрямо предходната година и достигат 29,4 млн. лв. В абсолютно изражение това значително увеличение през годината в приходите от цифрова телевизия и радио е довело и до значително нарастване в относителния дял на приходите от тази услуга в общия обем на пазарния сегмент „неподвижни спътникови мрежи” – през 2007 г. делът им достига 79,81%, което представлява почти с 10 процентни пункта в повече, в сравнение с 2006 г.

Приходите от услуги за спътниково разпръскване на радио- и телевизионни програми на едро също бележат ръст с 1,3 пъти през годината и достигат 3,5 млн. лв. Въпреки че в абсолютно изражение приходите от тази услуга на едро са нараснали с 0,8 млн. лв. спрямо 2006 г., техният дял в общия обем на сегмента бележи спад от почти 7 процентни пункта, заемайки 9,53% от пазарния сегмент.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 71

Според данните, постъпили в КРС, проникването на услугата „спътникова цифрова телевизия“ сред домакинствата е 8%, което представлява с 5% повече в сравнение с 2006 г., когато отчетеното проникване е 3%⁴⁸. За сравнение, проникването на кабелната телевизия през 2007 г. е 42%, при 41% през 2006 г. Тези данни потвърждават прогнозата на КРС от 2006 г., че въпреки драстичната разлика в абсолютните стойности, предоставянето на спътникова телевизия много бързо набира скорост, като от стартирането на услугата през 2003 г. до 2006 г. всяка година предприятията са удвоявали абонатите си, а през 2007-ма техният брой е нараснал 2,6 пъти в сравнение с предходната година и достига 232,7 хиляди (фиг. 72).



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 72

⁴⁸ Броят на домакинствата, използвани за изчисляване на показателя, е от последното официално преброяване през 2001 г.

Предприятията са декларирали 9,99 млн. лв. инвестиции, вложени в неподвижни спътникови системи, което е със 75% повече в сравнение с инвестициите за 2006 г. (фиг. 73). Предвидените за следващата година инвестиции в сегмента са 15,65 млн. лв.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 73

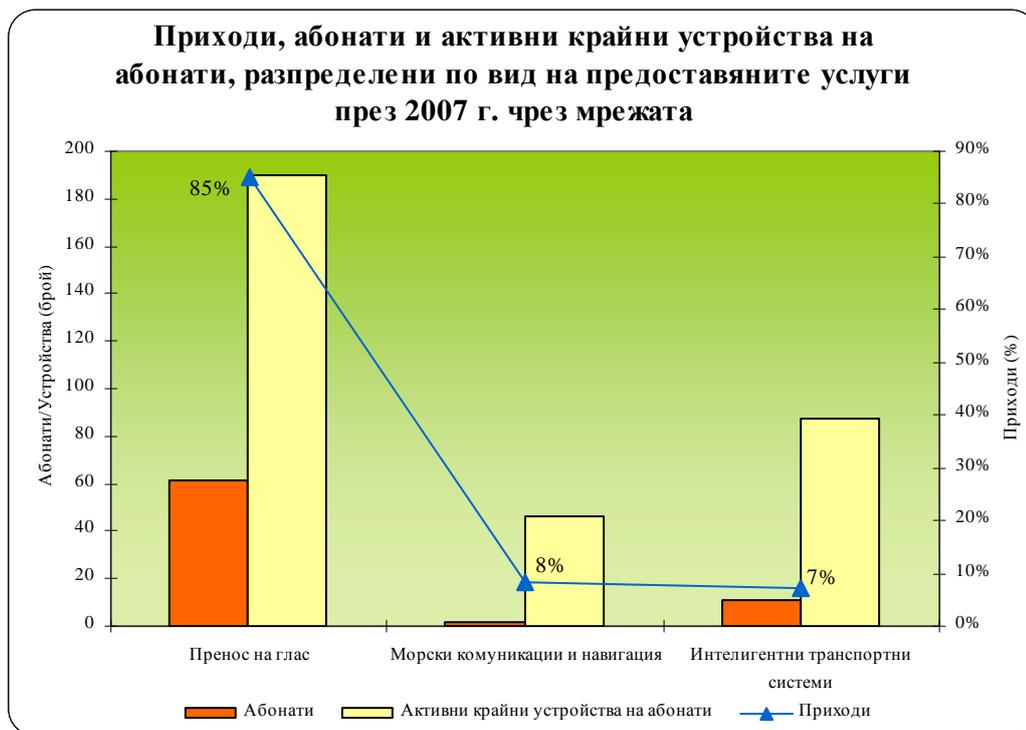
Достъп до спътникови системи

Като цяло, през 2007 г. делът на приходите от услугата „достъп до спътникови системи” в общия обем на пазарния сегмент „неподвижни спътникови мрежи” е незначителен - под 1%. Постъпилата в КРС информация за дейността на предприятията, притежаващи удостоверение за регистрация по обща лицензия № 216, показва, че основен участник на пазара през 2007 г. е дружество „СКОРТЕЛ”, което предоставя следните обществени електронни съобщителни услуги за мобилни спътникови връзки в системите Inmarsat, Iridium и Thuraya:

- пренос на глас;
- пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове.

Приходите от дейността на предприятията, предлагащи услуги чрез достъп до спътникови системи през годината, са само от предоставяне на услуги на дребно, като 85% са от пренос на глас, 8% от пренос на глас и данни за осъществяване на морски комуникации и навигация и 7% от пренос на глас и данни за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове.

Разпределението на приходите, броя на абонатите и активните крайни устройства според вида на предоставяните услуги, е представено на графиката по-долу (фиг. 74):



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 74

Домашни абонати са 9% от потребителите на услугите. Делът на получените от тях приходи е 4% от общия им размер в сегмента. 91% е делът на бизнес абонатите, а получените от тях приходи заемат съответно 96% от пазара.

8. Наземно радиоразпръскване

И през 2007 г. се запази практиката на разделение на функциите по регулирането на медийния сектор, като направляването на дейността по наземно радиоразпръскване на радио- и/или телевизионни сигнали се осъществява от КРС, а на програмното съдържание - от Съвета за електронни медии (СЕМ). Издаването на разрешения за осъществяване на електронни съобщения за наземно радиоразпръскване, съгласно ЗЕС, е пряко обвързано с лицензирането на програмите за радио- и телевизионната дейност, което е в съответствие с разпоредбите на европейското законодателство.

Със свое решение от 02.08.2007 г. Министерският съвет утвърди Заключителните актове на Регионалната конференция по радиокомуникации за планиране на службите за цифрово наземно радиоразпръскване в частите от региони 1 и 3 в радиочестотните ленти 174-230 MHz и 470-862 MHz (RRC-06) и Заключителните актове на Регионалната конференция по радиокомуникации за Европа за преразглеждане на Споразумението за Плана от Стокхолм от 1961 г. (RRC-06-EUR). Приетият нов радиочестотен план в радиочестотните обхвати 174-230 MHz и 470-862 MHz за наземно цифрово радиоразпръскване прекратява действието на радиочестотния План от Стокхолм от 1961 г. за наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване в тези обхвати. Съобразно новия радиочестотен план, на България е одобрен радиочестотен ресурс в III VHF, IV и V UHF телевизионни обхвати за 13 териториални зони (+ 2 градски) с възможности за развитие в тях на 10 до 14 SFN (едночестотни мрежи), носещи съответен брой програмно-информационни мултиплекси. С влизане в сила на решенията на Регионалната конференция по радиокомуникации, новият цифров радиочестотен план става задължителен за всички следващи честотни назначения и

представлява основа на прехода от аналогово към цифрово наземно телевизионно и радиоразпръскване.

8.1. УКВ ЧМ радиоразпръскване

В началото на 2007 г. броят на предприятията, притежаващи лицензии за радиоразпръскване с местно покритие, е 99, а на издадените лицензии - 263. Радиоразпръскване продължават да осъществяват и двете предприятия с издадени лицензии с национално покритие – БНР и „ДАРИК РАДИО” АД.

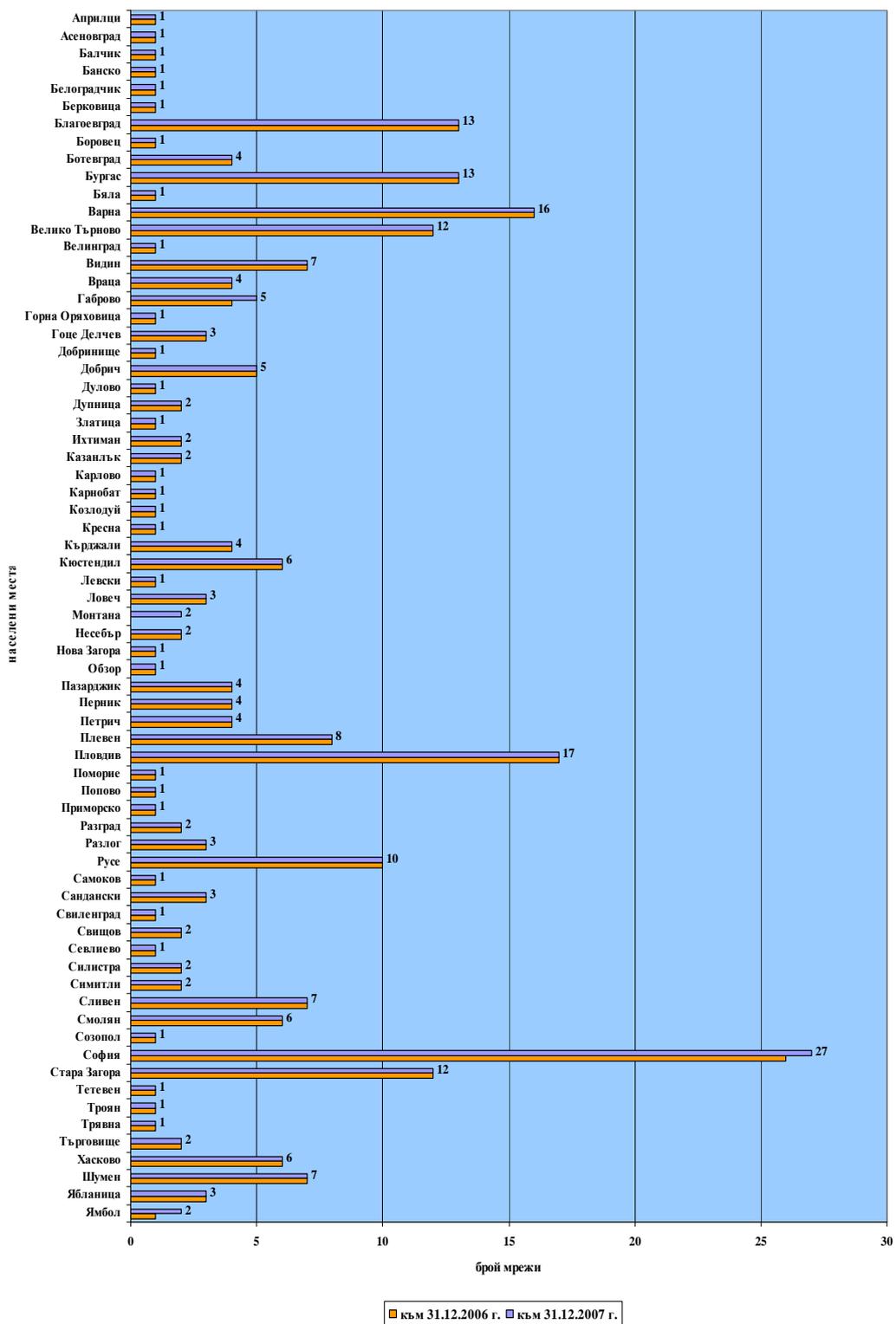
През годината с решения на СЕМ и КРС са прехвърлени 5 индивидуални лицензии за изграждане, поддържане и използване на далекосъобщителна мрежа за осъществяване на далекосъобщителна дейност наземно радиоразпръскване на радиосигнали с местно покритие. Прекратено е действието на 4 лицензии от същия тип.

На основание чл. 55, ал. 2, т. 6 и чл. 27, т. 6 от ЗД (отм.) във връзка с чл. 116в, ал. 2 и ал. 4 от Закона за радиото и телевизията и решения на СЕМ, са издадени 5 лицензии с местно покритие на действащи радиооператори. Издадени са 4 разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс-радиочестотен спектър за УКВ ЧМ радиоразпръскване с местно покритие – две на „АЛФА РАДИО” ООД и по едно на „РАДИО СЕДЕМ ДНИ” АД и „МЕТРОРАДИО” ЕООД. През 2007 г. КРС е издала и едно разрешение за временно ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър на ФОНДАЦИЯ „АПОЛОНИЯ” с териториален обхват град Созопол.

В края на 2007 г. общо 97 радиооператори имат право да осъществяват наземно радиоразпръскване с местно покритие, от които 94 притежават лицензии, „РАДИО СЕДЕМ ДНИ” АД има издадено разрешение, а „АЛФА РАДИО” ООД и „МЕТРОРАДИО” ЕООД притежават както лицензии, така и разрешения. Издадените индивидуални лицензии за наземно радиоразпръскване с местно покритие са 264, а разрешенията - 4.

На фиг. 75 е представено разпределението на обществените електронни съобщителни мрежи за радиоразпръскване с местно покритие по населени места към 31 декември 2006 и 2007 г., като през 2007 г. са издадени една лицензия и едно разрешение за ново населено място - град Монтана. В повече от едно населено място дейност осъществяват 34,02% от предприятията.

Разпределение на обществените електронни съобщителни мрежи за радиоразпръскване с местно покритие по населени места



Източник: КРС

Фиг. 75

Приходите от предоставяне на услуги чрез мрежите на радиооператорите през 2007 г. възлизат на 33,9 млн. лв., като 98,3% са от излъчени реклами, 1,20% са по договори, сключени с предприятия за излъчване на собствена програма, 0,01% са по договори, сключени с предприятия за излъчване на програмите им и 0,50% са от предоставяне на други услуги чрез мрежите.

Направените през годината инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за радиоразпръскване възлизат на 4,1 млн. лв., а инвестициите, предвидени за 2008 г., са на стойност 3,7 млн. лв.

Постигнатото покритие по население към 31.12.2007 г. на програмите на БНР е 100%, а на „ДАРИК РАДИО” АД - 90%.

Цифровизацията е основен приоритет в разработената от СЕМ, съвместно с КРС, Стратегия за развитие на радио- и телевизионна дейност чрез наземно радиоразпръскване (обн., ДВ, бр. 82 от 14.10.2005 г.).

Въвеждането на наземно цифрово радиоразпръскване ще осигури значително по-добро качество на звука, в сравнение със съществуващото УКВ ЧМ радиоразпръскване, и ще доведе до по-добро приемане на радиопрограми в мобилна среда. От гледна точка на управлението на радиочестотния спектър, цифровото радиоразпръскване ще гарантира по-ефективно използване на спектъра, позволяващо освобождаване на честотни ленти за други цели.

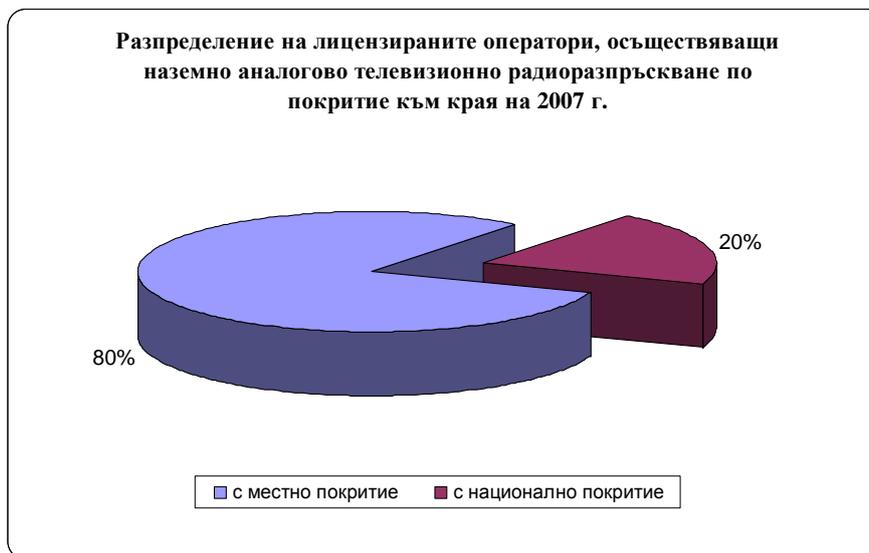
8.2. Телевизионно радиоразпръскване

Към 31.12.2007 г. право да осъществяват електронни съобщения чрез издадените им лицензии за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали имат общо 15 предприятия, като мрежите на 12 от тях са с местно покритие. През годината не са издавани нови лицензии и разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали, с изключение на едно разрешение за временно ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър за цифрово мобилно радиоразпръскване на телевизионни сигнали по технология DVB-H на „НОКИА СИЕМЕНС НЕТУЪРКС ЙОСТЕРАЙХ” ГМБХ с териториален обхват град София. Лицензията на ОБЩИНА БЕЛОСЛАВ е прехвърлена на „ТЕЛЕВИЗИЯ ВАРНА” АД с Решение на КРС № 196 от 09.02.2007 г., а действието на лицензията на ОБЩИНА ШАБЛА е прекратено по искане на предприятието с Решение на КРС № 337 от 09.03.2007 г. В резултат на това към края на годината броят на издадените индивидуални лицензии за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие е намалял от 42 на 41.

БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ (БНТ), „БОЛКАН НЮЗ КОРПОРЕЙШЪН” ЕАД и „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД притежават лицензии за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие.

„БТК” АД притежава лицензия за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали по стандарт DVB-T⁴⁹ за района на София. През 2007 г. историческият оператор е излъчвал следните 6 телевизионни програми – КАНАЛ 1, bTV, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ББТ, TV7 и THE VOICE.

⁴⁹ DVB-T (Digital Video Broadcasting-Terrestrial) – стандарт за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали



Източник: КРС

Фиг. 76

Приходите от предоставяне на услуги чрез мрежите на телевизионните оператори възлизат на 278 млн. лв., което е с 43,18% повече спрямо 2006 г., като 85,27% от тях са от излъчени реклами.

Направените през 2007 г. инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за телевизионно разпръскване възлизат на 14,9 млн. лв., което представлява ръст от над два пъти в сравнение с предходната година. Инвестициите, предвидени за 2008 г., са на стойност 20,1 млн. лв.

Постигнатото към 31.12.2007 г. покритие по население на програмите на БНТ е 98,5%, на bTV – 97,7%, а на „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД - 76%.

На 31.01.2008 г. правителството прие Плана за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България. Планът регламентира хармонизираното разпределение на радиочестотния ресурс в съответствие със заключителните актове на Регионалната конференция по радиокомуникации за планиране на службите за цифрово наземно радиоразпръскване в частите от региони 1 и 3 в радиочестотните ленти 174-230 MHz и 470-862 MHz. Планът създава условия за поэтапна цифровизация, която ще започне през 2008 г.– Предвижда се до края на 2012 г. всички предаватели за наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване да преустановят излъчването.

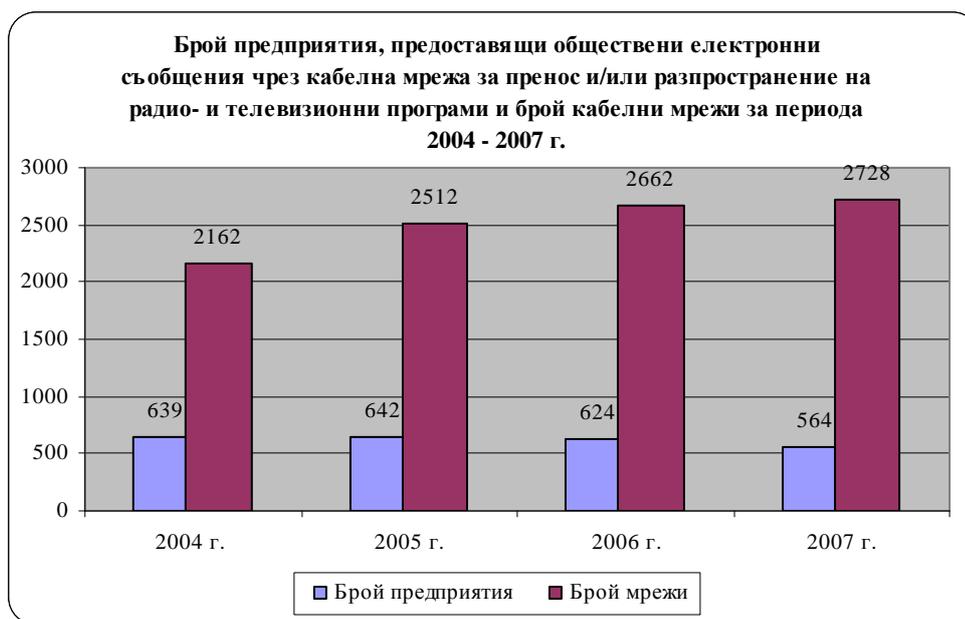
Наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване предоставя възможности за по-ефективно използване на радиочестотния спектър, подобряване на качеството на телевизионното излъчване, реализиране на интерактивен режим на информационен обмен, както и предлагане на информационни и други услуги - телетекст, валутни курсове, електронни програмни указатели, Интернет и електронна поща, електронна търговия, електронни банкови операции, видео по заявка, интерактивни игри, обогатяване на съдържанието с аудиоописание, аудиосубтитри и специализирани субтитри за хората в неравностойно положение. Техническите параметри на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване осигуряват качествено приемане на телевизионния сигнал и от мобилни приемници (в движещи се превозни средства), което допълнително разширява зрителската аудитория.

9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали

9.1. Участници на пазара

През 2007 г. са регистрирани 27 нови предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми: 9 от тях са регистрирани по Обща лицензия № 201 за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена кабелна далекосъобщителна мрежа за разпространение на радио- и телевизионни програми и осъществяване на далекосъобщителни услуги чрез нея по реда на ЗД (отм.). След приемането на ЗЕС, други 18 предприятия са уведомили КРС за намеренията си да осъществяват този вид електронна съобщителна дейност. Прави впечатление, че броят на новонавлизащите предприятия намалява. Същевременно са издадени и 33 допълнения към вече съществуващи регистрации и 11 уведомления (съгласно ЗЕС) за разширяване на териториалния обхват, а са заличени 67 регистрации.

Към края на годината общият брой на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, е 564⁵⁰, което е с 60 по-малко в сравнение с 2006 г., а броят на кабелните мрежи е достигнал 2728. Може да се обобщи, че продължава наблюдаваното през последните години преструктуриране на този сегмент на пазара на електронни съобщения в посока окрупняване, като броят на мрежите по населени места нараства.



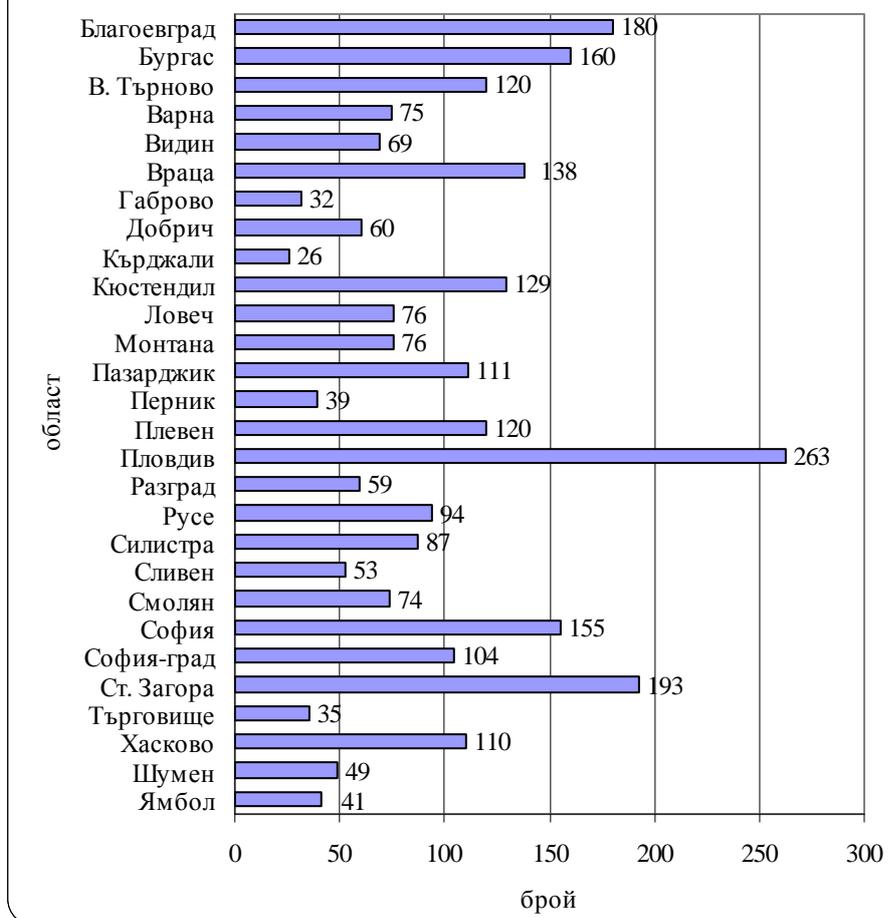
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 77

От графиката се вижда, че броят на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, намалява в сравнение с предходните две години, но количеството на мрежите по населени места се увеличава, което показва утвърждаване на позициите на големите предприятия.

⁵⁰ Общ брой предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми към края на годината, без заличените през 2007 г.

**Разпределение по области на обществените
кабелни мрежи за пренос и разпространение на
радио- и телевизионни сигнали към 31.12.2007 г.**

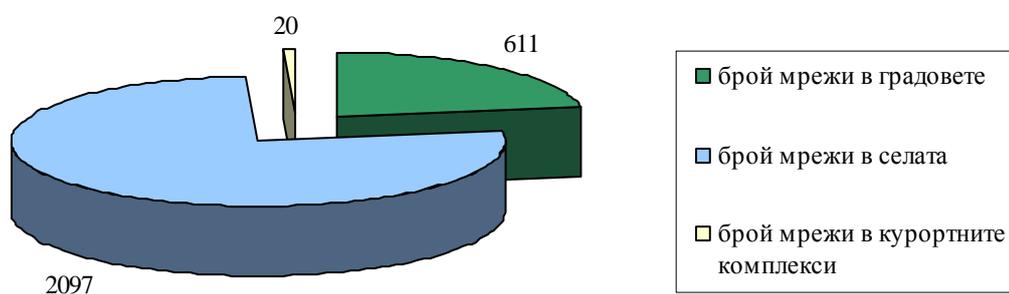


Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 78

Разпределението на издадените удостоверения за регистрация по обща лицензия и/или подадените уведомления (съгласно ЗЕС) по области е неравномерно: малко над 65% от мрежите са изградени в дванадесет от двадесет и осемте области на страната (фиг. 78), като най-много са в Пловдив, Бургас, Благоевград, София и Стара Загора.

Разпределение на обществените кабелни мрежи за пренос и разпространение на радио- и тв сигнали според вида на населеното място към 31.12.2007 г.



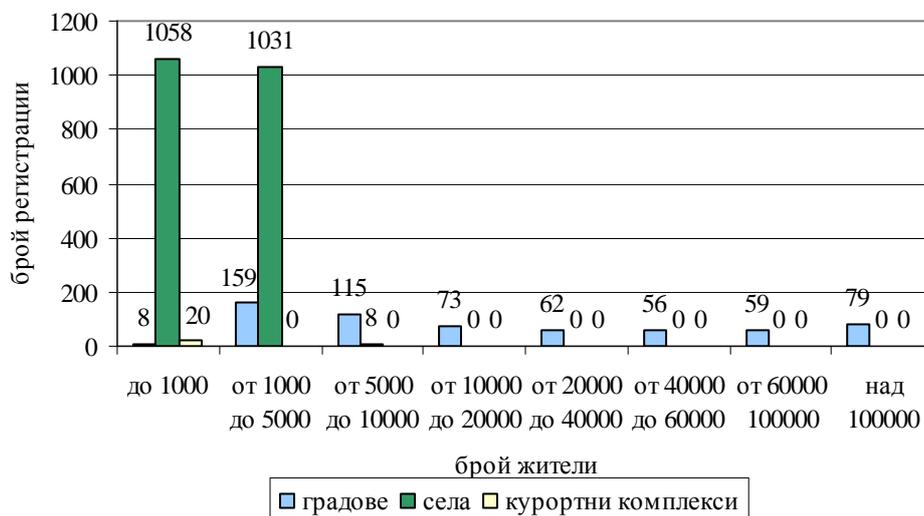
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 79

На фиг. 79 е представено разпределението на кабелните мрежи според вида на населеното място, където са изградени. Близо 77% от всички мрежи са разположени в селата. В сравнение с миналата година, кабелните мрежи в селата са се увеличили с 60, а тези в градовете - с 10.

Кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни сигнали са изградени във всички градове, както и в 32% от селата у нас. За една година броят на селата с кабелна инфраструктура се е увеличил с 1%.

Брой обществени кабелни мрежи според вида и големината на населеното място към 31.12.2007 г.

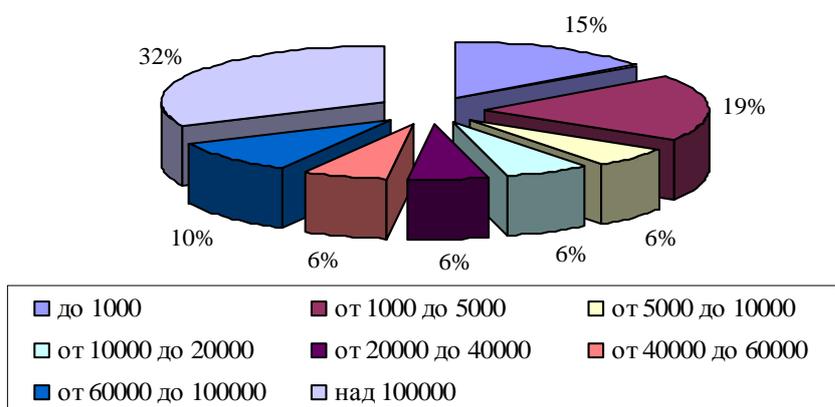


Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 80

Броят на изградените кабелни мрежи в населените места с до 5 000 жители е нараснал до 2 276, което е с 3% повече в сравнение с 2006 г. (фиг. 80). В тези населени места са разположени малко над 83% от мрежите, докато в населените места с над 60 000 жители, където е съсредоточено почти половината от населението на страната - едва 5% от тях.

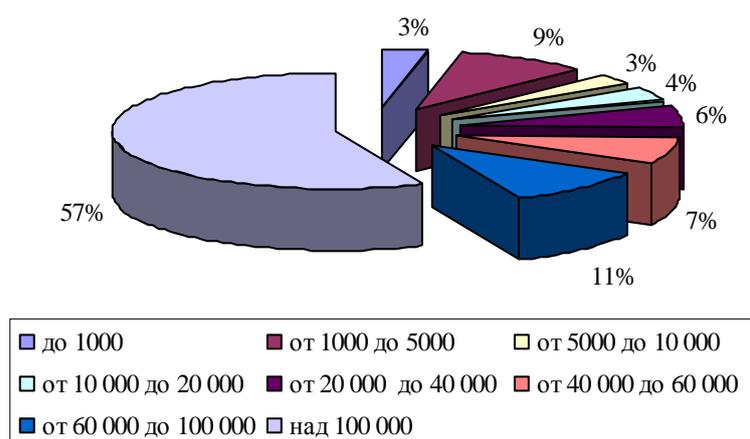
Структура на населението на Р. България по брой жители на населеното място



Източник: Национален статистически институт⁵¹

Фиг. 81

Структура на броя на абонатите според броя на жителите в населените места към 31.12.2007 г.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 82

Високата концентрация на населението в големите градове, от една страна, и високият стандарт на живот в тях, от друга, определят и по-големия относителен дял на населението, което се възползва от обществените електронни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. В големите градове с население над 100 000 жители са съсредоточени повече от половината абонати на кабелни мрежи, а относителният дял на абонатите за градовете с население над 60 000 жители (с натрупване) вече е 68%. В малките населени места с население до 5 000 жители този показател е 12%.

Общият брой абонати на кабелни мрежи в България към 31.12.2007 г., въз основа на експертна оценка, базирана на получени в КРС данни от 94% от

⁵¹ Данните са от последното преброяване на населението - през 2001 г.

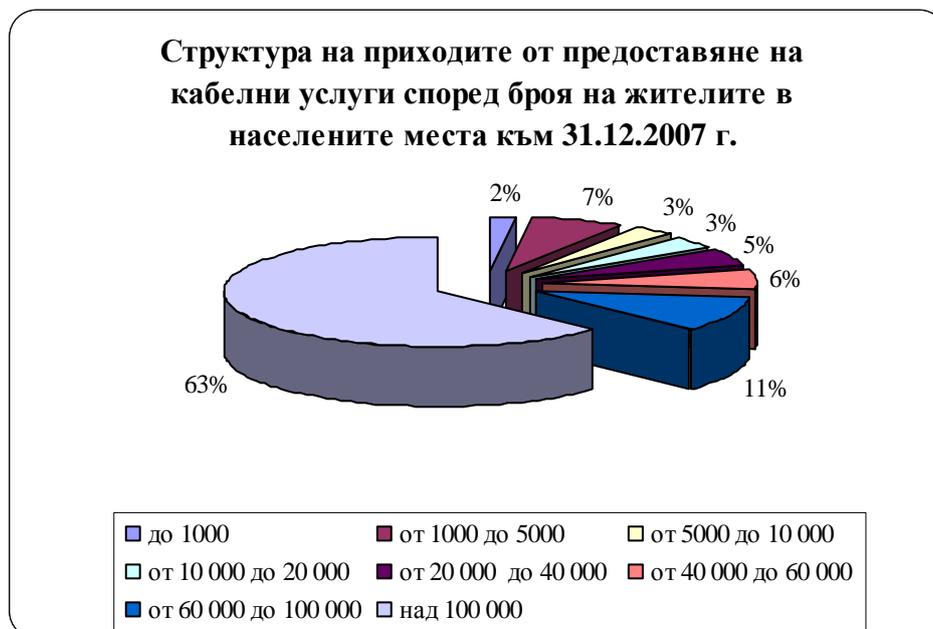
регистрираните предприятия, е около 1 220 000⁵², като спрямо 2006 г. се е увеличил с близо 3%. Според получените данни за абонатите, към същата дата проникването на кабелната телевизия сред българските домакинства е 42%, което е с 1 процентен пункт повече в сравнение с 2006 г. (фиг. 83)



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 83

На фиг. 84 е представена структурата на приходите от предоставяне на обществени електронни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали. Като се има предвид, че повече от половината абонати са в населени места с над 60 000 жители, приходите в тях от такъв вид дейност са значителни в този пазарен сегмент – 74%. В населените места с до 5 000 жители този показател е едва 9%.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 84

⁵² Включват се абонатите на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, както и на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play.

По експертна оценка на КРС обемът на общите приходи от кабелни мрежи възлиза на близо 177 млн. лв.⁵³, което е с около 10% повече в сравнение с 2006 г. Основната част от тях (85%) продължава да са от разпространение на радио- и телевизионни сигнали, които бележат ръст от 4%. Делът от кодирани програми е почти същият, както през 2006 г. - около 1% от приходите на подалите информация в Комисията предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Приходите от предоставянето на пакетни услуги от типа Double play (кабелна телевизия и достъп до Интернет) са се увеличили с 3 процента пункта и възлизат на 11,4%, тези от предоставянето на услуги от типа Triple play – на 0,9%, а приходите от излъчване на програми с цифрово приемане от абонатите достигат 1,9% от общите приходи на кабелните мрежи.

9.2. Предоставяни услуги и цени

Заедно с пакетите с радио- и телевизионни програми все повече предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи предлагат или имат намерения да предлагат пакетни услуги като „Double play” (кабелна телевизия и достъп до Интернет и/или кабелна телевизия и пренос на глас), „Triple play” (кабелна телевизия, достъп до Интернет и пренос на глас), кодирани програми, пренос на данни, в това число и услуги като HDTV⁵⁴ и видео по поръчка. Интегрирането на услуги е улеснение за крайните потребители и дава възможност за избор между различни пакети в съответствие с индивидуалните потребности и с отстъпка от цената.

Към предоставянето на Double play се ориентират онази част от предприятията, които разгръщат дейност предимно в по-големите градове като София, Варна, Бургас, Пловдив, Русе и Стара Загора. Наблюдава се тенденция на все по-широко разпространение на този тип услуга и в по-малките градове и някои села. През 2007 г. 20 от подалите в КРС информация предприятия са декларирали, че предоставят тази услуга, като приходите от нея възлизат на около 11,4% от общата сума в пазарен сегмент. Предоставянето на кабелна телевизия и достъп до Интернет чрез една мрежа става все по-популярно през последните няколко години, тъй като предлага условия за постоянен достъп на изгодни цени за потребителя. По данни от постъпила в КРС информация от предприятията, средно месечният абонамент за пакетната услуга Double play е 35 лв.

През 2007 г. на българския пазар продължава да се налага т. нар. “тройна услуга” (Triple play), която осигурява достъп до кабелна телевизия, фиксирана гласова телефонна услуга и високоскоростен Интернет, които достигат до потребителите по един кабел. Броят на предприятията, които са декларирали, че предоставят услугата, се е увеличил двойно и достига 7: „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „КАБЕЛНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА” АД, “ВЕСТИТЕЛ БГ” АД, “ВИДЕОСАТ 21 ВЕК” ООД, “ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, “ЛИНОС” ООД и “ТЕЛЕКАБЕЛ” АД предлагат “тройна услуга” не само на територията на по-големите градове, но и в по-малки населени места. Намерения за предоставяне на тази услуга през 2008 г. са заявили общо 8 други предприятия, което показва, че интересът към “тройната услуга” продължава да расте. Следва да се отбележи, че българите, използващи пакетни услуги от типа Double play и Triple play, са съответно около 5,2% и 1,5% от общия брой абонати на кабелни мрежи у нас.

Все по-голям брой предприятия, предоставящи услуги по кабелна мрежа, предлагат, освен аналогово, и цифрово приемане на телевизионни програми от

⁵³ Включват се приходите от предоставяне на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, както и на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play.

⁵⁴ Стандарт в цифровата телевизия, поддържащ формат, който позволява по-високо качество на излъчването и по-висока разделителна способност, в сравнение с традиционната аналогова или стандартната цифрова телевизия.

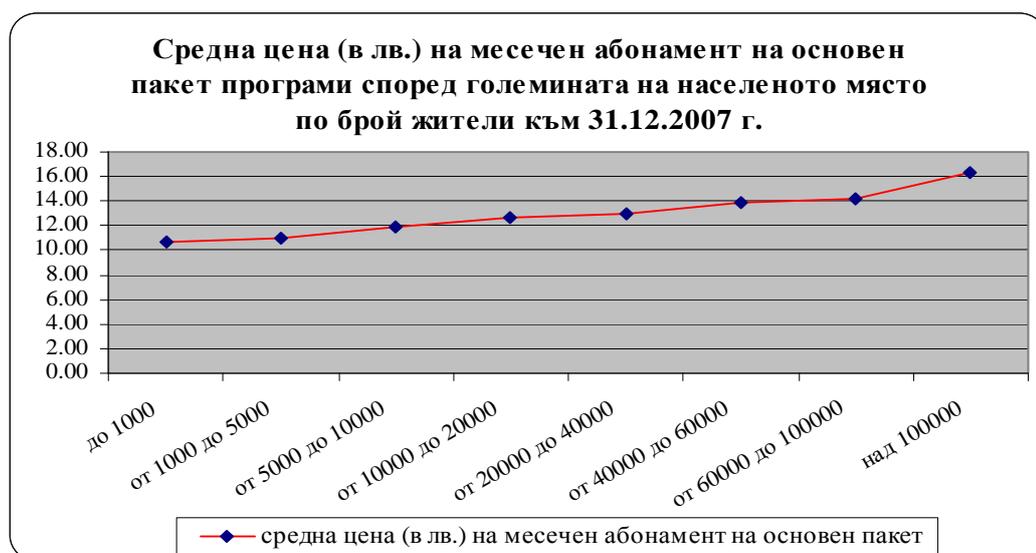
абонатите. Повече от 10 предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи (сред които „КРАКРА” АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ТЕЛЕКАБЕЛ” АД, „М-САТ” АД, „ЦИФРОВА КАБЕЛНА КОМПАНИЯ” ООД и др.) предлагат и цифрова телевизия, която осигурява излъчване, транслиране и приемане на телевизионен сигнал изцяло в дигитален формат. Абонатите, приемащи кабелна телевизия в цифров формат, са около 5,3% от общия брой. Една от най-популярните услуги от този вид е “видео по поръчка”, при която абонатът може да гледа желани от него филми или програми срещу допълнително заплащане. Пакетът цифрови програми обикновено се ползва заедно с основния пакет аналогови програми, като се доплаща абонамента такса за приемането им. Услугата се предлага и в пакети с кодирани програми.

На следващите графики са представени средни цени за включване и месечен абонамент за основен пакет програми на предприятията, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Както бе споменато по-горе, приходите от тях заемат най-голям дял от пазарния сегмент.



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 85



Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 86

Относително голямата разлика (около 30%) се наблюдава при цените за включване на основен пакет програми в населените места с до 5 000 жители и в градовете с над 60 000 (фиг. 85), вследствие на нееднаквата конкуренция на пазара на обществени електронни съобщения, предоставяни чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. За потенциалните абонати на предприятията, извършващи дейност в градовете с над 60 000 жители, цените за включване на основен пакет програми са ниски, или тази услуга е безплатна, което е продиктувано от по-големия брой участници на съответния пазар. Обратното, ограниченият брой предприятия, осъществяващи дейност в малките населени места с до 5 000 жители, оказва влияние върху сравнително високите първоначални такси. Въпреки неефективната конкуренция там, месечният абонамент на основен пакет програми е значително по-нисък, което се дължи както на не толкова високото качество и по-малкия обхват на предоставяните услуги, така и на ниската платежоспособност на населението в тези места.

10. Услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”

През 2007 г. четири предприятия започнаха да осъществяват търговска дейност и да предоставят услуги чрез мрежи от типа „точка към много точки” по технологията WiMAX: „МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, „МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД. Три от предприятията („МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД) предоставят услуги както на домашни, така и на бизнес потребители, а „МОБИЛТЕЛ” ЕАД – единствено на бизнес потребители. „МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД е единственото предприятие, което предоставя услуги на потребителите в България само чрез WiMAX технология.

За WiMAX мрежите е характерно, че чрез използване на високоскоростна безжична връзка с обхват от няколко километра предприятията имат възможност да предлагат широк спектър от фиксирани и мобилни услуги, включително достъп до Интернет, гласови услуги, виртуални частни мрежи, видеонаблюдение, IPTV – телевизия в реално време през Интернет, както и други услуги, свързани с предоставянето на специфично съдържание по желание на потребителя (аудио и видео клипове, мобилни офис приложения, навигационни услуги, прогноза за времето, новини и др.). Услугите се доставят посредством WiMAX модеми или карти за безжичен пренос на данни за мобилни компютри.

Три от алтернативните предприятия, които притежават лиценз за фиксирана телефонна мрежа и предоставяне на услуги чрез нея - „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД притежават и лицензии от типа „точка към много точки”. Лицензията дава възможност за безжичен достъп до абоната при предоставяне на фиксирана телефонна услуга. „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД и НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ” ЕАД предлагат на клиентите си пакет от фиксирана телефонна услуга и достъп до интернет при използване на технологията WiMAX.

Две предприятия - „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД и „МАКС ТЕЛЕКОМ” ЕООД притежават лицензия, която им позволява да предоставят гласова телефонна услуга и пренос на данни, чрез мрежа от неподвижната радиослужба от вида “точка към много точки” при използване на негеографски номера. Това позволява предоставяне на услуги в произволна точка в рамките на покритието на съответната мрежа („номадска услуга”). „МАКС ТЕЛЕКОМ” ЕООД предлага на клиентите си пакет от телефонна услуга и достъп до интернет при използване на технологията WiMAX.

Информация за предоставяните от четирите предприятия услуги към средата на 2008 г. може да бъде намерена в следната таблица:

Таблица № 15

	Мобилтел		Некском България		Транс Телеком		Макс Телеком	
	тип потребители		тип потребители		тип потребители		тип потребители	
	домашни	бизнес	домашни	бизнес	домашни	бизнес	домашни	бизнес
предплатени услуги	×	×	×	×	×	×	✓*	×
услуги по договор	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
гласови услуги	×	×	✓ географски номер, само в пакет	✓ географски номер	✓* географски номер	✓* географски номер	✓ негеографски номер	✓ негеографски номер
широколентов достъп до Интернет	×	✓	✓ само в пакет	✓	✓	✓	✓	✓
пренос на данни	×	✓	✓ само в пакет	✓	✓	✓	✓	✓
гласова поща	×	×	✓ само в пакет	✓	✓*	✓*	✓	✓
IP TV	×	×	×	×	✓	✓	✓	✓
пакетни услуги:	×	×	✓	✓	по договаряне	по договаряне	✓	✓
double play (глас+Интернет)	×	×	✓	✓			✓	✓
double play (друг)	×	×	×	×			×	×
triple play	×	×	×	×			×	×
други услуги	×	×	×	✓ MAN, VPN	×	×	✓ мобилни приложения	✓ мобилни приложения, VPN, местни VoIP или телефонни централи, видеонаблюдение

* Самостоятелна услуга, предоставяна от предприятията, независимо от използваната от потребителя технология за широколентов достъп до Интернет. В случая те биха могли да обвържат услугата с безжичния пренос на данни, предоставян чрез WiMAX мрежата на предприятието.

Източник: Информация, представена в официалните сайтове на четирите предприятия.

И четирите предприятия на пазара предлагат на своите потребители услугата широколентов достъп до Интернет чрез WiMAX технология. Предлаганите в момента скорости за Интернет достъп варират от 256 kbps до 2048 kbps.

Гласови услуги чрез национален код за достъп 099X през WiMAX мрежа се предоставят единствено от „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД (с код 0999). „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД обяви намерението си да стартира предоставянето на подобна услуга през 2008 г. Предимство на гласовите услуги чрез национален код за достъп е липсата на обвързаност на номера с фиксирана географски точка. Потребителят може да извършва и да приема обаждания, независимо къде се намира в България. Характерни за този тип гласови услуги са безплатните разговори в рамките на WiMAX мрежата и безплатните минути, включени в тарифните планове както към фиксирани мрежи в България, така и към чужбина.

Другите две предприятия („ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД) предоставят гласови услуги с географски номер чрез своята WiMAX мрежа, обвързвайки лицензията си за изграждане на мрежа от типа „точка към

много точки” с лицензия № 116 А⁵⁵ за предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга

Пакетни WiMAX услуги през изминалата година предоставя единствено „МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД, като те включват Интернет достъп и гласови услуги, както и безплатна IPTV и достъп до интерактивни Интернет приложения.

Цените на услугата „безжичен достъп до Интернет”, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”, са на нивото на цените на услугите за кабелен и DSL ширококолов Интернет достъп, като, освен надеждност по отношение на ползваната скорост, част от предприятията предоставят на потребителите и мобилност – те могат да използват своята Интернет връзка и в движение чрез своя преносим компютър на места, където WiMAX мрежите имат покритие. Ценово гласовите услуги чрез национален код за достъп са позиционирани под стандартните планове на повечето предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани мрежи.

Към края на 2007 г. абонатите на услуги, предоставяни чрез WiMAX мрежите в България, са общо 1 767: все още сравнително незначителен брой на фона на общото количество абонати на гласови услуги и Интернет, поради факта, че този вид услуги са от няколко месеца на пазара). Съотношението „домашни - бизнес абонати” е почти равномерно: 1,3:1.

Общите приходи от предоставяне на услуги чрез WiMAX мрежа към края на 2007 г. достигат 92 427 лв. и съставляват незначителна част от българския пазар на електронни съобщения. Фактът, че за относително кратък период от време WiMAX мрежите са успели да привлекат известен брой потребители говори, че в бъдеще услугите, предлагани посредством мрежи от типа „точка към много точки”, са атрактивни в перспектива.

Бъдещото развитие на пазара на услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”, е свързано с активното търсене на пазарна ниша при предоставянето както на мобилни услуги, така и на ширококолов достъп до Интернет. Очакванията са, че привличането на нови абонати ще бъде свързано с факта, че безжичният достъп до високоскоростен Интернет е реална алтернатива на т.нар. „последна миля” и може да бъде разгледан като потенциален конкурент на предприятията, предоставящи DSL, кабелен, оптичен или LAN ширококолов достъп до Интернет. От друга страна, налице са индикации, че много от производителите на мобилни телефони възнамеряват в бъдещите си модели да включат поддръжка на WiMAX мрежи в своите устройства за крайни потребители, което означава, че технологиите от типа „точка към много точки” могат да се превърнат в конкурент на мобилния достъп до Интернет дори на мобилните гласови услуги.

Предприятията, опериращи на българския пазар на услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”, тепърва ще доизграждат мрежите си, достигайки до нови потенциални клиенти. За това говорят и инвестициите, които те възнамеряват да направят в разширяването на мрежите през 2008 г.: 46,8 млн. лв., или 6,6% от всички предвидени за 2008 г. инвестиции от предприятията, осъществяващи електронни съобщения. През 2008 г. се очаква търговска дейност да започне и пето предприятие, което към края на 2007 г. все още изгражда своята WiMAX мрежа – „КЕРИЪР БГ” ООД.

⁵⁵ Разгледани подробно в точка 2. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги.